సమావేశము - II
వాల్యూము - II
నెం. 1

వెల : రూ. 20-00
5 నవంబర్, 2014
బుధవారము,
(శక సం. 1936,
కార్తీకం - 14)

తెలంగాణ శాసన సభ కార్యకలాపాలు

అధికార నివేదిక

విషయ సూచిక

1. సభా కార్యక్రమము ... 1

2. 2014-2015వ సంవత్సరానికి వార్షిక ఆదాయ - వ్యయ పట్టిక (బడ్జెట్) సమర్పణ (అనుబంధం - 1 (తెలుగు, ఇంగ్లీషు) ... 1

తెలంగాణ శాసన సభ

ప్రధాన అధికారులు

సభాపతి	:	శ్రీ ఎస్. మధుసూధనాచారి
ఉప సభాపతి	:	శ్రీమతి పద్మా దేవేందర్ రెడ్డి
కార్యదర్శి	:	డా. ఎస్. రాజ సదారామ్
ఉప కార్యదర్శులు	:	డా. వి. నరసింహాచార్యులు శ్రీమతి టి. సుశీల
సహాయ కార్యదర్శులు	:	శ్రీ టి. బి. జయచందర్ శ్రీ ఎస్. దుర్గాప్రసాద్ శ్రీ సి.హెచ్. ఉపేందర్ రెడ్డి శ్రీమతి ఎ. చంద్రభాగ శ్రీమతి వి.ఎస్. ప్రసన్నకుమారి
చీఫ్ రిపోర్టర్	:	శ్రీ పి. శ్రీనివాస్

తెలంగాణ శాసన సభ కార్యకలాపాలు

అధికార నివేదిక

[రెండవ సమావేశము - మొదటి రోజు]

బుధవారము, నవంబరు 5, 2014

[సభ ఉ.గం. 11.00 లకు ప్రారంభమైనది]

[గౌరవ సభాపతి అధ్యక్ష స్థానంలో ఉన్నారు]

సభా కార్యక్రమము

MR. SPEAKER: 2014-15 Budget presentation by the Finance Minister.....

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డి (మైకులేకుండా): చనిపోతున్న రైతాంగాన్ని వెంటనే ఆదుకోవాలి.

(కాంగ్రెసు పార్టీ సభ్యులు కొంతమంది తమ తమ సీట్లలో నిలబడి ౹కటి నుండి తెలంగాణాను కాపాడండి, ఆత్మహత్యల నుండి తెలంగాణా రైతాంగాన్ని కాపాడాలి, ఇందిరమ్మ ఇళ్ల బకాయిలను వెంటనే చెల్లించాలి అనే ప్లకార్డులను ప్రదర్శిస్తూ నిరసన తెలుపసాగారు.)

(ఈ దశలో టిఆర్ఎస్ సభ్యులు "* జై తెలంగాణ, జై తెలంగాణ అని నినాదాలు చేశారు.)

మిస్టర్ స్పీకర్: సభ గౌరవాన్ని కాపాడండి. ప్లీజ్ సైలెన్స్, ప్లీజ్ సైలెన్స్.

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డి : చనిపోతున్న రైతాంగాన్ని వెంటనే ఆదుకోవాలి.

ఆర్థికశాఖామాత్యులు శ్రీ ఈటల రాజేందర్ 2014-15 ఆర్థిక సంవత్సరపు బడ్జెట్‌ను శాసనసభకు ఉదయం 11.00 గంటలకు సమర్పిస్తూ ప్రసంగించారు.

2014-2015 సంవత్సరానికి వార్షిక ఆదాయ-వ్యయ పట్టిక (బడ్జెట్) సమర్పణ (అనుబంధం-1 (తెలుగు, ఇంగ్లీషు)

2014, నవంబరు 5వ తేదీన తెలంగాణ రాష్ట్ర శాసనసభకు 2014-15 సంవత్సరం బడ్జెట్‌ను సమర్పిస్తూ గౌరవనీయులైన ఆర్థిక మంత్రి శ్రీ ఈటల రాజేందర్‌గారు చేయు ప్రసంగం

గౌరవనీయ అధ్యక్షా!

నూతనంగా ఏర్పడిన తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆర్థిక మంత్రిగా తొలి వార్షిక బడ్జెట్ ప్రవేశ పెడుతున్నందుకు నేనెంతగానో గర్విస్తున్నాను. ఇదొక చరిత్రాత్మక ఘట్టం. ఇటువంటి ప్రతిష్ఠాత్మక అవకాశం లభించినందుకు ఆనందంగా ఉన్నది. ఇంత గొప్ప అవకాశం కలిగించిన తెలంగాణ ప్రజలకు, గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారికి, గౌరవ శాసన సభ్యులకు నేను హృదయ పూర్వకమైన ధన్యవాదాలు తెలుపుతున్నాను.

2. తెలంగాణ సమాజం స్వరాష్ట్రం కోసం, స్వాభిమానం కోసం ఆరు దశాబ్దాలు అలుపెరుగని పోరాటం చేసింది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. చంద్రశేఖరరావు గారు అందించిన సమర్థవంతమైన నాయకత్వంలో ఈ పోరాటందరి చేరింది. గమ్యాన్ని ముద్దాడింది. అమరుల త్యాగాలు ఫలించినయి. ప్రజల ఆశయం జయించింది. 2014 జూన్ 2వ తేదీన తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించింది.

3. సుదీర్ఘ కాలంగా దారుణమైన వివక్షకు తెలంగాణ సమాజం గురైంది. ఆకాంక్షలు అణగారి పోయినయి. పోరాట సందర్భంలో ప్రజలు వ్యక్తం చేసిన డిమాండ్లు అరణ్యరోదనగానే మిగిలి పోయినయి. ఇవాళ ఆ ఆకాంక్షలను నెరవేర్చడమే మా లక్ష్యం. తెలంగాణ ప్రాంత అస్తిత్వాన్ని పరిరక్షించే విధంగా

* Expunged as ordered by the Chair

తెలంగాణ ప్రజలకు ఉజ్వల భవిష్యత్తును అందించే విధంగా పూర్తిగా తెలంగాణ దృక్పథంతో బడ్జెట్‌ను రూపొందించాం. ప్రజా ధనాన్ని న్యాయబద్ధంగా వినియోగించాలనే స్పృహతో పూర్తి అంత:కరణ శుద్ధితో నిజాయితీగా బడ్జెట్‌కు రూపకల్పన చేసినం.

4. మా ముందు ఇప్పుడు చాలా సవాళ్ళున్నాయి. విచ్ఛిన్నమైపోయిన, విధ్వంసమైపోయిన సమాజాన్ని తిరిగి నిలబెట్టుకోవడం ఆషామాషీ విషయం కాదు. ఇది చాలా గంభీరమైన లక్ష్యం.

5. అన్ని రంగాలలో తెలంగాణ క్రుంగి కృశించిపోయింది. పూర్తిగా చీకటి అలుముకున్న సమయంలో స్వరాష్ట్రం ఏర్పడడంతో ఇప్పుడిప్పుడే వెలుగు రేఖలు ప్రసరిస్తున్నాయి. తెలంగాణ ప్రజలు సొంత రాష్ట్రాన్ని సాధించుకోవడమే కాకుండా, వలసవాదుల నీడలు, పీడలు లేని అచ్చమైన తెలంగాణ ప్రజా ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరచుకున్నారు. స్వీయ పాలన చవి చూస్తున్నారు.

6. ప్రత్యక్షంగా వలసవాద పీడన అంతమైనప్పటికీ, యాభైఏండ్ల చరిత్ర మిగిల్చిన పరోక్ష పెత్తనం ఏదో రూపంలో తెలంగాణను వేధిస్తూనే ఉన్నది. తెలంగాణ ప్రజలు తమను తాము పరిపాలించుకుంటూ ఉంటే భరించలేని శక్తులు అభివృద్ధికి అనేక అవరోధాలు కల్పిస్తున్నాయి.

7. మాకు సంకల్పం ఉన్నది. ప్రజల దీవెనలు సంపూర్ణంగా ఉన్నాయి. ఈ ధైర్యంతో మేం ముందడుగు వేస్తున్నాం. దుష్టశక్తుల ఆటలు కట్టించే నేర్పు, ఓర్పు మాకు ఉన్నాయి. ఏ గుండె ధైర్యంతో ఉద్యమాన్ని సాగించి విజయం సాధించామో అదే స్ఫూర్తితో ఇప్పుడు బంగారు తెలంగాణ సాధించడానికి నడుం బిగించాం.

8. తెలంగాణ ఏయే రంగాలలో ధ్వంసం చేయబడిందో అ రంగాలన్నింటినీ మళ్ళా చక్కదిద్ది సమాజాన్ని ప్రగతి పథంలో నడిపించడానికి ఈ బడ్జెట్‌ను

రూపొందించాము. అయితే వలసవాద విలయం సృష్టించిన సమస్యలను పరిష్కరించడానికి సులభోపాయాలు పనికిరావు. నిజమైన అభివృద్ధి సాధించడానికి అడ్డదారులు దగ్గరి దారులు ఉండవు. దీర్ఘకాలిక ప్రణాళికతో శాశ్వత పరిష్కారాల దిశగా అడుగులు వేయాలె. అందుకు చాలా పరిణతి అవసరం. గత ప్రభుత్వాలు అనుసరించిన తప్పుడు విధానాలకు విరుగుడుగా తెలంగాణకు అనుగుణమైన సరి అయిన విధానాలను నిర్వచిస్తూ ప్రజల సాంఘిక, ఆర్థిక వికాసానికి దారులు వేస్తున్నాం. విచ్ఛిన్నమైన తెలంగాణ తిరిగి తన కాళ్ళ మీద తాను నిలబడడానికి అవసరమైన శాశ్వత ప్రాతిపదికలను నిర్మిస్తున్నాం.

9. ఇది కేవలం పదినెలల బడ్జెట్. ప్రభుత్వం తనకున్న తక్కువ వ్యవధిలో అత్యవసరంగా నెరవేర్చవలసిన ప్రజల ఆకాంక్షల మీద మొదట దృష్టి సారించింది. తెలంగాణ ఆవిర్భవించిన నాటి నుంచి ప్రస్తుత ఆర్థిక సంవత్సరం ముగింపు మార్చి 31, 2015 వరకు గల కాలాన్ని ఉద్దేశించి బడ్జెట్ ప్రతిపాదనలు చేశాము.

10. తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కోసం అసువులు బాసిన అమరులు చిరస్మరణీయులు. వారి అత్యున్నత త్యాగాల ఫలితంగా తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడింది. వారి త్యాగం అమూల్యమైంది. ఏమి చేసినా తీరని రుణం వారిది. వారు సాధించిన తెలంగాణను బంగారు తెలంగాణగా తీర్చదిద్దడమే వారికి మనమిచ్చే నిజమైన నివాళి. వారు ప్రజలగుండెల్లో సదా నిలిచి ఉంటారు. వారి పట్ల కృతజ్ఞతగా వారి కుటుంబాలకు పది లక్షల రూపాయల వంతున ఆర్థిక సహాయాన్ని అందిస్తామని మా పార్టీ మానిఫెస్టోలో ప్రకటించాము. ఇప్పుడు ఆ హామీని నిలబెట్టుకుంటూ 459 మంది అమరుల కుటుంబాలకు ఆర్థిక సహాయం చేస్తున్నాం. ఇందుకోసం ఈ బడ్జెట్‌లో వంద కోట్ల రూపాయలను కేటాయించాం.

మన ఊరు, మన ప్రణాళిక

11. గత బడ్జెట్‌లతో పోలిస్తే ఈ బడ్జెట్ విధానపరంగా చాలా భిన్నమైనది. తెలంగాణకు ఇప్పుడు కావలసింది ప్రజల ప్రాధాన్యాలను ప్రతిబింబించే బడ్జెట్. ప్రజలు ఏమి కోరుకుంటున్నారో నిర్ణయించవలసింది హైదరాబాద్‌లో కూర్చుండి కాదు. గత ప్రభుత్వాల విధానం, పైనుంచి కిందికి అనే పద్ధతిని అనుసరించి జరిగింది. కానీ బడ్జెట్ తయారీ విధానాన్ని మా ప్రభుత్వం పూర్తిగా ప్రజాస్వామీకరించింది. ఇందు కోసం కింది నుంచి పైకి అనే సూత్రం అనుసరించింది. ఇందుకోసం వినూత్నంగా మన ఊరు-మన ప్రణాళిక అనే కార్యక్రమం చేపట్టింది. దీని ద్వారా గ్రామీణ ప్రాంతాల ప్రజల నుంచి ప్రతిపాదనలను సేకరించింది. అందుకోసం ప్రభుత్వం స్వయంగా ప్రజల దగ్గరికి పోయింది. ప్రజల సూచనల ఆధారంగా సమస్యల పరిష్కారానికి స్వల్ప కాలిక, దీర్ఘకాలిక కార్యచరణ ప్రణాళికను రూపొందించింది.

12. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె. చంద్రశేఖర్‌రావు గారి మార్గదర్శకత్వంలో ఈ పథకాలు రూపొందాయి. ప్రభుత్వం ఖర్చు చేసే ప్రతి పైస వృధా కాకూడదని, పక్కదారి పట్టకూడదని, బలహీన వర్గాల అభివృద్ధికి ఉపయోగపడాలనేదే మా లక్ష్యం. అందుకనే ప్రభుత్వం ఆగష్టు 19, 2014న సమగ్ర కుటుంబ సర్వేను నిర్వహించింది. ప్రజల సంపూర్ణ సహకారంతో, భాగస్వామ్యంతో ఒకే రోజులో ఈ సర్వే పూర్తి చేయగలిగాము. ప్రజా సంక్షేమ పథకాలు అనుకున్న లక్ష్యం చేరడానికి ఈ సర్వే ఫలితాలు ఎంతగానో ఉపయోగపడతాయి. అదే సమయంలో పథకాల అమలులో జరిగే అవకతవకలకు అడ్డుకట్ట వేయగలుగుతాము.

సామాజిక ఆర్థిక పరిస్థితి:

13. ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాలు, ప్రతిపాదించిన నిధుల కేటాయింపులు వివరించబోయే ముందు తెలంగాణ సామాజిక - ఆర్థిక పరిస్థితిని గమనిద్దాం. తెలంగాణ రాష్ట్ర జనాభాలో ఎక్కువశాతం బలహీనవర్గాల

ప్రజలే ఉన్నారు. వారిని అభివృద్ధి చెందిన వర్గాలతో సరిసమానంగా అభివృద్ధిచేయటం మాబాధ్యతగా భావిస్తున్నాం. స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఆరు దశాబ్దాలు దాటిన తరువాత కూడా వారి వెనుకబాటుతనం కొనసాగుతున్నది. దీనికి కారణం చిత్తశుద్ధి లేని ప్రభుత్వాలు, ఆ ప్రభుత్వాల అస్తవ్యస్త విధానాలు. రాష్ట్ర ఆర్థిక స్థితి, వృద్ధిరేటు 2005-10లో సగటున 10.5 శాతం నమోదుకాగా, 2012-13 నాటికి అది 4.5 శాతానికి దారుణంగా పడిపోయింది. దీనికి కారణం పారిశ్రామిక రంగంలో కనిపించిన ప్రతికూల వృద్ధిరేటు అనవచ్చు. అందరికీ ఉపాధి, అందరికీ అభివృద్ధి కలిగిన బంగారు తెలంగాణ నిర్మాణం కావాలంటే తిరోగమన స్థితిలో ఉన్న రాష్ట్ర ఆర్థికగతిని తక్షణమే పురోగమన దిశలోకి మార్చవలసి ఉన్నది. దీనికోసం వ్యవసాయం, పారిశ్రామిక మరియు మౌలిక వసతుల రంగాలలో భారీ పెట్టుబడుల ఆవశ్యకత వుంది.

14. రాష్ట్ర జి.ఎస్.డి.పి.లో ఎక్కువ శాతం సేవా, పారిశ్రామిక రంగాల నుండే వస్తున్నది. జి.ఎస్.డి.పి.లో సేవా రంగం వాటా 58 శాతం, పారిశ్రామిక రంగం వాటా 28 శాతం. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో పారిశ్రామిక రంగంలో అనుకున్న స్థాయిలో అభివృద్ధి జరగలేదు. అందువల్ల ఇప్పుడు అది తెలంగాణ రాష్ట్ర అభివృద్ధికి తీవ్ర అవరోధంగా మారింది. జి.ఎస్.డి.పి.లో 14 శాతం వాటా కలిగిన వ్యవసాయ రంగమే రాష్ట్రంలోని దాదాపు సగం మందికి ప్రత్యక్షంగా, పరోక్షంగా అండగా నిలుస్తున్నది. అంటే నేటికీ రైతులే అందరికి అన్నం పెడుతున్నారు.

15. తలసరి ఆదాయం విషయంలో అంకెలు చూస్తే తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆర్థిక పరిస్థితి బాగున్నట్టే కనిపిస్తుంది. 2013-14లో జాతీయ తలసరి ఆదాయం 74 వేల 920 రూపాయలు కాగా, తెలంగాణలో 93 వేల 151 రూపాయలు. ఇది వాస్తవ విరుద్ధం అని అనడానికి జిల్లాలవారిగా తలసరి ఆదాయంలో అగుపించే తీవ్ర వ్యత్యాసాలే నిదర్శనం. మూడు జిల్లాల్లో మాత్రం తలసరి ఆదాయం జాతీయ సగటుకంటే ఎక్కువ వుంది. ఏడు జిల్లాల్లో జాతీయ సగటు కంటే తక్కువ ఉన్నది. ఇది మేము చెబుతున్న విషయం కాదు అధ్యక్షా! స్వయంగా భారత ప్రభుత్వం నియమించిన అనేక కమిటీలు తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఎక్కువ జిల్లాలు వెనుకబడి ఉన్నాయని చెప్పాయి. బ్యాక్‌వర్డ్

రీజియన్స్ గ్రాంట్ ఫండ్ (బి.ఆర్.జి.ఎఫ్) క్రింద తెలంగాణలోని 9 జిల్లాలను చేర్చారంటే, ఇక్కడి పేదరికాన్ని అర్థం చేసుకోవచ్చు. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఆర్థిక, సామాజిక అసమానతలు, వెనకబాటుతనం ఇప్పుడు మాముందున్న సవాళ్ళు. ఈ పరిస్థితుల్లో తెలంగాణ రాష్ట్ర అభివృద్ధికోసం నిజాయితీగా మేము అన్నిరకాల చర్యలు తీసుకుంటున్నాము. సమాజంలోని అన్నివర్గాల పురోభివృద్ధికి పాటుపడటమే మా లక్ష్యం. అయితే అభివృద్ధి కేవలం గణాంకాలలో, ప్రభుత్వ లెక్కల్లో మాత్రమే కనిపిస్తే సరిపోదు. సమాజంలో అణగారిన వర్గాలు, బడుగు బలహీన వర్గాలు జీవితాలలో కనిపించాలి. వారిని విస్మరించి సాధించే అభివృద్ధికి విలువ లేదు. ఈ బడ్జెట్ పత్రాల్లోని ప్రతి కాగితం, ప్రతి అక్షరం ఇదే విషయాన్ని ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఎన్నికల వాగ్దానాలను నెరవేర్చటం:

16. తెలంగాణ ఉద్యమ క్రమంలో ప్రజలు వ్యక్తంచేసిన ఆకాంక్షల పట్ల మాప్రభుత్వానికి స్పష్టమైన అవగాహన ఉంది. ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించిన పార్టీగా మేము వివిధ రంగాలలో తెలంగాణ పట్ల అమలౌతున్న వివక్షను ప్రశ్నించాం. బాధితులతో కలిసి ఉద్యమించాం. ఉద్యమకారుల, మేధావుల భాగస్వామ్యంతో ఎన్నికల మానిఫెస్టోను రూపొందించాం. మానిఫెస్టో తెలంగాణ ప్రజల ఆకాంక్షలను సమగ్రంగా ప్రతిబింబించింది, ప్రజల ఆమోదం పొందింది. ప్రస్తుతం మానిఫెస్టో వెలుగులోనే ప్రభుత్వ పథకాలను రూపొందించాం. అందుకనుగుణంగా బడ్జెట్ ప్రతిపాదనలను తయారుచేశాం. రాబోయే కాలంలో ఇచ్చిన ప్రతి హామీని నెరవేరుస్తాం అనే విశ్వాసాన్ని ఈ బడ్జెట్ ద్వారా కలుగజేస్తున్నాం.

గొలుసుకట్టు చెరువులు - సాగునీటి పారుదల:

17. అధ్యక్షా! తెలంగాణా గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థకు కేంద్రం చెరువు. ప్రాచీన చరిత్రలో తెలంగాణను చెరువుల దేశంగా పేర్కొన్నారు. ఇక్కడి వ్యవసాయ

అవసరాలను తీర్చింది చెరువులే. పీఠభూమి ప్రాంతమైన తెలంగాణాకు అనుగుణమైన నీటిపారుదల వ్యవస్థ గొలుసుకట్టు చెరువుల వ్యవస్థ. ప్రపంచానికి క్రీ.॥శ॥ 12-13 శతాబ్దంలోనే వాటర్ షెడ్ వ్యవస్థని పరిచయం చేసిన ఘనత తెలంగాణది. కాకతీయుల కాలంలో ఈ వ్యవస్థ రూపుదిద్దుకున్నది. తరువాత రాజవంశాలు ఈ వ్యవస్థని పరిరక్షించాయి. కానీ మైనర్ ఇరిగేషన్ పేరుపెట్టి నిధులు లేని పంచాయతీలకు చెరువులను అప్పగించి ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో ఈ వ్యవస్థను పూర్తిగా ధ్వంసం చేశారు. భూగర్భ జలాలు అడుగంటడంలో వ్యవసాయం సంక్షోభంలో కూరుకుపోయింది. 1960 శాతం భూములకు సాగునీరు అందేది. కాని సమైక్యాంధ్రలో ఉద్దేశ్యపూర్వక నిర్లక్ష్యం. వివక్ష వల్ల మన చెరువులు పనికిరాకుండా పోయాయి. చాలా చెరువులు కబ్జాలకు గురయ్యాయి. చెరువుల్లో పూడికలు కూడా తీయలేదు. ఫలితంగా ప్రస్తుతం చెరువుల ద్వారా సాగయ్యే వ్యవసాయ భూములు 9 శాతం లోపే ఉన్నాయి. భూగర్భ జలాలను వినియోగించుకోవడానికి రైతులు లక్షలాది రూపాయలు అప్పులు తెచ్చి బోర్లు తవ్వుకున్నారు. మోటార్లు పెట్టుకున్నారు. తెలంగాణలో 80 శాతం వ్యవసాయం ఇప్పుడు ఈ బోర్లు, బావులు ద్వారానే సాగుతున్నది. తెలంగాణ వ్యవసాయానికి జీవన రేఖ అయిన గొలుసుకట్టు చెరువుల వ్యవస్థను పునరుద్ధరించాలని ప్రభుత్వం కృతనిశ్చయంతో ఉంది. అందుకే తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని 45 వేలకు పైగా చెరువులను వచ్చే ఐదేళ్లలో పునరుద్ధరించాలని నిర్ణయించాము. ప్రతి ఏడాది 9 వేల చెరువులను బాగుచేసుకుంటూ ఐదేళ్లలో అన్ని

చెరువుల్లో జల కళ ఉట్టిపడేలా చేయాలన్నదే మా లక్ష్యం. కృష్ణా, గోదావరి బేసిన్‌లో 265 టి.ఎం.సి.ల నీటిని నిలువచుసుకునే సామర్ధ్యం ఒకప్పుడు మన చెరువులకు ఉండేది. ఇప్పుడది లేదు. తిరిగి ఆ సామార్ధ్యాన్ని పొందాలి. అందుకు అనుగుణంగా ఈ బడ్జెట్‌లో కేటాయింపులు ప్రతిపాదిస్తున్నం. ఈ ఏడాది 9 వేల చెరువులను పునరుద్ధరించడానికి రెండు వేల కోట్ల రూపాయలను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదిస్తున్నాము.

18. అదే విధంగా నిర్మాణంలో ఉన్న నీటిపారుదల ప్రాజెక్టులను ప్రాధాన్యతాక్రమంగా పూర్తి చేయుడం జరుగుతుంది. ముఖ్యంగా కరువు పీడిత మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాని నాలుగు ఎత్తిపోతల ప్రాజెక్టులను కల్వకుర్తి, కోయిల్‌సాగర్, నెట్టెం పాడు మరియు భీమాలను ఆగమేఘాలమీద ఈ సంవత్సరమే పూర్తి చేసి 2,97,550 ఎకరాలకు అదనంగా సాగునీరు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. మొత్తము నీటిపారుదల రంగానికి రూ. 6500 కోట్లు ప్రతిపాదించడమైనది.

వాటర్ గ్రిడ్ మరియు త్రాగునీటి వ్యవస్థ :

19. మనిషికి జీవశక్తినిచ్చేది నీళ్లే, తెలంగాణాలో జీవ నదులు ప్రవహిస్తున్నా గుక్కెడు నీళ్లకోసం రాష్ట్ర ప్రజలు అల్లల్లాడిపోతున్న పరిస్థితి. కేవలం శుభ్రమైన మంచినీరు లేకపోడటం వలన ప్రజలు రోగాలు, మరణాల బారిన పడుతున్నారన్నది కఠోర వాస్తవం. ఇవ్వాళ ప్రతి జిల్లాలో తాగునీటికి కటకటలాడుతున్న పరిస్థితులున్నాయి. అధ్యక్షా స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఆరు దశాబ్దాలు గడిచిన తరువాత తాగేనీళ్లకోసం ఆడవాళ్లు మైళ్ల దూరాలు నడిచివెళ్లడం మనం

సాధించి, ప్రతి. ఉమ్మడి రాష్ట్రం తెలంగాణ ప్రజలకిచ్చిన వరాలధ్యక్షా! రక్షిత మంచినీటికి నోచుకోక ఆదిలాబాద్ జిల్లా గోండులు రోగాలు, మరణాల పాలుకావడం. సమైక్యాంధ్ర రాష్ట్రంలో నల్గొండ జిల్లా ప్రజల జీవితం శాపగ్రస్త జీవితమైపోయింది. జిల్లాలో కృష్ణనది పారుతున్నది. అయినా కొక్కుడు నీళ్ళు ఏ ప్రభుత్వాలు ఇవ్వలేదు. ఇవాళ నల్గొండ జిల్లా ప్రజలు బొక్కలలో మూలుగు చచ్చిపోయి, కాళ్ళెక్కలు వంకరపోయి నరకబాధ అనుభవిస్తున్నారు. నల్గొండ జిల్లా ప్రజల దు:ఖం గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు ఆనాడు ఉద్యమ నేతాగా వివరిస్తుంటే ప్రతి తెలంగాణ బిడ్డా కన్నీటితో కరిగిపోయాడు! ఫ్లోరోసిస్ సమహ్మారి బారినుంచి నల్గొండ జిల్లా ప్రజల్ని రక్షించాలని ఆరోజే ప్రతిజ్ఞ చేశాం. చాలా ప్రాంతాల్లో నీటిలో ఫ్లోరైడ్ శాతం పెరిగింది. ఫ్లోరోసిస్ వ్యధిగ్రస్తులు కూడా పెరుగుతున్నారు. ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న మంచినిటి పథకాలు ప్రజలకు పూర్తిస్థాయిలో ఉపయోగ పడటం లేదు, నమ్మకంగా ఏడాదంతా నీరిచ్చే పరిస్థితి కూడా లేదు. ప్రజల మంచినీటికే భరోసా లేకపోవడం బాధాకరం. ప్రజల కనీస అవసరమైన మంచినిటిని అందించడానికి ఇంకా మన వేషాలు లెక్కించాల్సిన అవసరం లేదని ప్రభుత్వం భావించింది. అందుకే తెలంగాణా రాష్ట్రంలో డ్రింకింగ్ వాటర్ గ్రిడ్ ఏర్పాటుచేయాలని నిర్ణయించుకున్నది. సాగునీటి ప్రాజెక్టులన్నిటిలో 10 శాతం నీటిని తాగు నీటి అవసరాల కోసం కేటాయిస్తూ ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకున్నది. ఈ నీటిద్వారా ఆయా జిల్లాల్లో వాటర్‌గ్రిడ్లు ఏర్పాటవుతాయి. జిల్లా అంతటికి సురక్షితమైన ఉపరితల జలాలను అందిస్తాయి. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా

గ్రిడ్‌ల ఏర్పాటు కోసం దాదాపు 25 వేల కోట్ల రూపాయలు అవసరమవుతాయని అంచనా. ఈ పథకం పూర్తయ్యేసరికి బిందె పట్టుకొని వీధుల వెంట తిరిగే పరిస్థితి రాకూడదని మా ప్రభుత్వ సంకల్పం. ఇందులో భాగంగా ఈ ఏడాది గ్రిడ్ పనులకోసం రెండు వేల కోట్ల రూపాయలు ప్రతిదించినం.

వ్యవసాయ మరియు అనుబంధరంగాలు

20. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అధిక శాతం ప్రజలు వ్యవసాయం మీదే ఆధారపడి జీవిస్తున్నారు. కొత్తగా సాగునీటి వ్యవస్థలు కల్పించక పోవటం వల్ల ఉన్న వ్యవస్థలను నాశనం చేయటంవల్ల ఎక్కువ శాతం వ్యవసాయం, భూగర్భ జలాల ఆధారంగానే సాగుతున్నది. వర్షాభావ పరిస్థితుల వరుస కరువులతో భూగర్భ జలాలు అడుగంటిపోతున్నాయి. రైతు తన పెట్టుబడిలో ఎక్కువ శాతం నీటి కోసమే ఖర్చుపెట్టవలసి వస్తున్నది. ఆర్థిక వనరులు అందుబాటులో లేకపోవడం, పెరిగిపోతున్న పెట్టుబడులు, తక్కువ ఉత్పత్తి తదితర కరణాల వల్ల వ్యవసాయం చాలా సంక్షోభంలో కూరుకుపోయింది. 1990 తరువాత పరిస్థితి మరింత దిగజారింది. వ్యవసాయం ద్వారా వచ్చే ఆదాయం బాగా తగ్గింది. రైతులు రుణాలను తిరిగి చెల్లించడం చాలా కష్టమైపోయింది. వాతావరణ పరిస్థితులు, చీడ పీడలు, పంటలకు వివిద కాల రోగాలు సోకడం తదితర కారణాల వల్ల వ్యవసాయం నరక ప్రాయంగా మారింది. చాలా మంది రైతులు ఈ కారణాల వల్ల ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నారు. దేశంలో రైతుల ఆత్మహత్యలు ఎక్కువగా జరిగిన ప్రాంతంగా నిన్నటి ఆంధ్రప్రదేశ్ మనల్ని మిగిల్చింది. అప్పుల ఊబి నుండి రైతులను బటయు పడేయకపోతే

పరిస్థితి మరింత దారుణంగా తయారవుతుందని మేము భావించాం. రైతులకు ఉన్నరుణం తీరకుండా మళ్లీ వారికి ఎక్కడా కొత్త రుణం పుట్టదు. మానిఫెస్టోలో కేవలం పంటరుణం లక్ష రూపాయల వరకు మాఫీచేస్తామని ప్రకటించాం. కానీ రైతుల కడగండ్లకు చలించి గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు బంగారం గిర్వి పెట్టి తీసుకొన్న పంటరుణాలను కూడా మాఫీ చేస్తూ నిర్ణయం తీసుకొన్నాము. ఇప్పటికే మొదటి విడతగా 4,250 కోట్ల రూపాయలను బ్యాంకుల్లో జమ చేశాము, మిగతా విడతలను వచ్చే మూడేళ్లలో ఇదేవిధంగా చెల్లిస్తాము. బ్యాంకులు, రైతుల రుణాలను రెన్యూవల్ చేయడం కోసం ప్రతిరోజు సమీక్షలు నిర్వహించి రైతుకు మేలుచేయడానికి కృషిచేశాము. నాకు తెలిసి దేశంలో మరే రాష్ట్రంలో కూడా రైతు రుణాలను ఇంత పెద్ద మొత్తంలో మాఫీ చేయలేదు. ఈ ఘనత మా ప్రభుత్వానికే దక్కిందని మీ ద్వారా సభకు తెలియజేస్తున్నాను.

21. 2009-10 సంవత్సరం నుండి వరుసగా ప్రకృతి వైపరీత్యాలు వచ్చి పంటలు దెబ్బతిన్నాయి. రైతులు ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ ఇవ్వాలని గతంలో ఎన్నోసార్లు వేడుకొన్నారు. వారితరఫున మేము ప్రభుత్వాలతో పోరాడాం. అయినా ఏ ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు. మేము అధికారంలోకి రాగానే ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ చెల్లించాలని నిర్ణయించాము. ఆ రైతులను ఆదుకోవడానికి 480.43 కోట్ల రూపాయల ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ బకాయిలను చెల్లించాము.

22. గతంలో ఎర్రజొన్న రైతులు తమకు న్యాయంగా రావాల్సిన బకాయిలను చెల్లించమని అడిగితే అప్పుడున్న ప్రభుత్వం వారి మీద బుల్లెట్లు కురిపించింది, రైతుల రక్తం చవిచూసింది. అప్పుడు ఎర్రజొన్న రైతుల పక్షాన మా గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు, మేము నిలబడ్డాము. మా ప్రభుత్వం అధికారంలోకి రాగానే ఇక రానే రావనుకున్న ఎర్రజొన్న బకాయిలను చెల్లించాం, రైతుల కన్నీరు తుడిచాం. ఎర్రజొన్న రైతులకు ఈ బడ్జెట్‌లో 11.50 కోట్ల రూపాయల బకాయిలను చెల్లించినం. మా ప్రభుత్వం రైతుల ప్రభుత్వమని నిరూపించాం.

23. వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా మార్చేందుకు మేము గట్టి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. వ్యవసాయ ఉత్పత్తులకు మార్కెట్లలో సరైన ధర రాకపోవటం రైతులు ఎదుర్కొంటున్న మరో ప్రధాన సమస్య. ప్రభుత్వం నుండి సరైన భరోసా లేకపోతే రైతులు వ్యవసాయం చేయలేని పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయి. అందుకోసమే ప్రభుత్వం మార్కెట్ ఇంటర్వెన్షన్ ఫండ్‌ను ఏర్పాటు చేయతలపెట్టింది. ప్రభుత్వం ఇందుకోసం బడ్జెట్‌లో 400 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదిస్తున్నది. మార్కెట్‌లో ధరలను స్థిరీకరించడానికి ఈ చర్య ఎంతగానో ఉపయోగపడుతుంది.

విత్తన భాండాగారంగా తెలంగాణ:

24. వ్యవసాయంలో రైతులు తాము పండించే పంటకు ఎంత ధర వస్తుందో కూడా తెలియని అయోమయంలో వున్నారు. చాలా సార్లు రైతులకు అనుకున్న ధరకూడా రావడంలేదు. పైగా ఒకే రకం పంటలు అందరూ పండించడం, నేలను బట్టి పంటను సాగుచేయకపోవడం, మార్కెట్లో డిమాండ్ ఉన్న పంటలను పండించకపోవడం తదితర కారణాలు కూడా ఉన్నాయి. ఈ విషయంలో కూడా మా ప్రభుత్వం ప్రత్యేక చొరవను ప్రదర్శిస్తుంది. అదృష్టవశాత్తు తెలంగాణలో అనేక రకాల నేలలు ఉన్నాయి. సారవంతమైన భూములు ఉన్నాయి. ఇవన్నీ కూడా విత్తనాల తయారీకి అనుకూలమైనవి. మంచి ప్రణాళికతో తెలంగాణను భారతదేశ విత్తన భాండాగారంగ మార్చాలని మేము నిర్ణయించాము. ఇందుకోసం ఈ బడ్జెట్‌లో 50 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినం. మార్కెటింగ్ కోసం విత్తన తయారీ కంపెనీలతో ఒప్పందాలు కూడా కుదుర్చుకునేందుకు ప్రభుత్వం సిద్ధమయింది. వ్యవసాయాన్ని లాభసాటిగా మార్చడమే లక్ష్యంగా ప్రభుత్వం బహుముఖ వ్యూహంతో పనిచేస్తున్నది. ఓ వైపు రైతు రుణాలను మాఫీ చేయడం, మరో వైపు సీడ్ చెయిన్స్ అభివృద్ధిచేయడం, క్రాప్ కాలనీలను ఏర్పాటుచేయడం, భూసార పరీక్షలు నిర్వహించడం, ఫామ్ మెకనైజేషన్

లాంటివి ఎన్నో కార్యక్రమాలు తీసుకుంటున్నాము. ఫామ్ మెకనైజేషన్ కోసం 100 కోట్ల రూపాయలు, రైతుబడుల కోసం 10 కోట్ల రూపాయలు, క్రాప్ కాలనీలు అభివృద్ధి చేయడంకోసం 20 కోట్ల రూపాయలను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినం.

కమతాల ఏకీకరణ:

25. రైతులు తమకున్న కొద్దిపాటి భూమి ఒకచోట ఉంటే సాగు సులభతరమౌతుంది. ఒకచోటలేక రైతులు నానా కష్టాలు పడుతున్నారు. అందుకే మ్యానిఫెస్టోలో మేము కమతాల ఏకీకరణను ప్రతిపాదించాం. రైతుకు పెట్టుబడుల వ్యయం తగ్గించేందుకు, సౌకర్యం కలిగి ఉత్పత్తి పెరిగేందుకు కమతాల ఏకీకరణ చేపడుతున్నాం.

హార్టికల్చర్‌కు ప్రోత్సాహం:

26. తెలంగాణ పండ్ల తోటలకు, పూలసాగుకు, కూరగాయల సాగుకు మరియు ఉద్యానవనాలు పెంచడానికి చాలా అనుకూలమైనది. గ్రీన్‌హౌజ్ కల్టివేషన్ రైతులకు అందుబాటులోకి తీసుకు రావాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. హైదరాబాద్ చుట్టుపక్కల దాదాపు 1000 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో పైలట్ ప్రాజెక్టుగా గ్రీన్‌హౌజ్ కల్టివేషన్ ప్రారంభిస్తాము. అంతర్జాతీయంగా మార్కెటింగ్ అవకాశాలు కలిగిన కూరగాయలను వీటిద్వారా పండించవచ్చు. గ్రీన్‌హౌజ్‌ల ఏర్పాటుకోసం 75 శాతం సబ్సిడీగా ఇస్తాము. ఇందుకోసం బడ్జెట్‌లో 250 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించాము.

27. సూక్ష్మ సేద్యానికి కూడా ప్రభుత్వం ఎంతో ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది. డ్రిప్ ఇరిగేషన్ ఏర్పాటుకు ఎస్సీ, ఎస్టీలకు వంద శాతం సబ్సిడీ, చిన్న-సన్నకారు రైతులకు 90 శాతం సబ్సిడీ, ఇతరులకు 80 శాతం సబ్సిడీ ఇవ్వాలని నిర్ణయించాం. ఇందుకోసం బడ్జెట్‌లో 250 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించాము.

28. వ్యవసాయం తరువాత తెలంగాణాలో కోళ్ల పరిశ్రమ ఎంతో ముఖ్యమైంది. దేశంలో కోళ్ల పరిశ్రమ అధికంగా విస్తరించిన రాష్ట్రం మన తెలంగాణ. కోళ్ల దాణా రేట్లు పెరగడం, గుడ్లు, మాంసం ధరల్లో హెచ్చుతగ్గులు ఈ రంగాన్ని బాగా దెబ్బతీస్తున్నాయి. కాబట్టి పౌల్ట్రీ రైతులను ఆదుకోవాలని నిర్ణయించుకున్నాము. కోళ్ల పరిశ్రమకు వ్యవసాయ హోదా కల్పిస్తూ, కోళ్ల పరిశ్రమ నిర్వహించే వారిని కూడా రైతుగానే గుర్తిస్తున్నాము. కాబట్టి వారికి కూడా విద్యుత్ విషయంలో సబ్సిడీలు అందించాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాము. 20 కోట్ల రూపాయలను ఇందుకోసం ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినం. ఇందుకు సంబంధించిన మార్గదర్శకాలను కూడా రూపొందిస్తున్నం. 14 రూపాయలకు కిలో ఉన్న మక్కజొన్నలను కోళ్ళ రైతులకు సబ్సిడీ ధరపై కిలో 10 రూపాయలకే ఇప్పటికే లక్షన్నర టన్నులు అందించాం. గతంలో ఎన్నడూ ఏ ప్రభుత్వమూ ఈ పరిశ్రమను ఈ విధంగా ఆదుకోలేదు.

పాడి పరిశ్రమ:

29. డిమాండ్‌కు తగ్గట్టుగా మన దగ్గర పాల ఉత్పత్తి లేదు. రైతులను ప్రోత్సహించేందుకు, పాల ఉత్పత్తిని పెంచేందుకు అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవడానికి 16.30 కోట్ల రూపాయలను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించాము. మీ అందరికి తెలుసు ఇటీవలే మా ప్రభుత్వం విజయ డైరీకి పాలు సరఫరాచేసే రైతులకు లీటరుకు 4 రూపాయల చొప్పున ప్రోత్సాహక ధర ప్రకటించినము.

30. మత్స్యపరిశ్రమ విషయంలో మత్స్యకారులను ఆదుకోవడానికి ఇప్పటికే ఇద్దరు మంత్రులు బెంగాల్, జార్ఖండ్ రాష్ట్రాలకు వెళ్ళివచ్చారు. ఆ అనుభవంతో అధునాతన పద్ధతుల్లో చేపల పెంపకానికి సంబందించిన ప్రణాళిక రూపొందిస్తున్నాము. దీనికోసం వీలైనంత ఎక్కువ డబ్బు ఖర్చుచేసి

మత్స్యకారులను ప్రగతి పథంలో నడిపిస్తాము. చెరువుల పునరుద్ధరణ ద్వారా చేపల పరిశ్రమ మరింత అభివృద్ధి చెందుతుంది, ఇందుకు అవసరమైన చర్యలు తీసుకొంటున్నాం.

షెడ్యూల్డు కులాల ప్రజల అభివృద్ధి:

31. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఎస్సీ, ఎస్టీ, బిసి, మైనారిటీలు ఎక్కువగా ఉన్న రాష్ట్రం. రాష్ట్రంలో 15.4 శాతం మంది ఎస్సీలు ఉన్నారు. వారంతా పేదరికం అనుభవిస్తున్నారు. వారి బాధలు తీర్చడానికి ఎంతో చేశామని గత ప్రభుత్వాలు గొప్పలు చెప్పుకున్నప్పటికి ఒరిగింది శూన్యం. అర్థం లేని కార్యక్రమాలు వారికి ఎలాంటి మేలు చేయలేదు. వారి సమస్యలు ఎక్కడేసిన గొంగళి అక్కడే అన్న మాదిరిగా ఉన్నాయి. వారి జీవనోపాధికి శాశ్వత పరిష్కారం చూపనిదే వారి బతుకుల్లో మార్పు రాదు. సాంఘిక సంక్షేమ శాఖను, నిర్ధిష్టంగా ఎస్సీ అభివృద్ధి శాఖగా మార్చాము. ఎస్సీలకు మూడెకరాల భూమి పంపిణీ చేయాలని విప్లవాత్మకమైన నిర్ణయం తీసుకున్న విషయం మీ అందరికి తెలుసు. ఆగష్టు 15 స్వాతంత్ర్య దిన వేడుకల్లో ఈ కార్యక్రమాన్ని గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు గోల్కొండ కోటలో ప్రారంభించారు. ప్రతి జిల్లాలో కూడా ఈ కార్యక్రమం ప్రారంభం అయ్యింది. ఇదొక నిరంతర కార్యక్రమం. కాలపరిమితి లేదు. భూమి దొరికిన కొద్ది దళిత రైతులకు అందజేస్తాము. ఈ కార్యక్రమం కోసం ఈ బడ్జెట్‌లో 1000 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినం. 2014 నుండి 2019 వరకు అంటే ఐదేళ్లలో ఎస్సీల అభివృద్ధి కోసం 50 వేల కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేయాలని నిర్ణయించుకున్నాము.

ఎస్టీ సంక్షేమం:

32. రాష్ట్రంలో ఎస్టీల సమగ్రాభివృద్ధికోసం ప్రభుత్వం అనేక కార్యక్రమాలు తీసుకుంటున్నది. గిరిజన తండాలు, ఆదివాసి గూడెంలను గ్రామ పంచాయితీలుగా మార్చాలనే ప్రతిపాదన ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉంది. మైదాన ప్రాంత గిరిజనుల కోసం కూడా ఐ.టి.డి.ఎ తరహా పథకాలు అమలుచేయాలని

నిర్ణయించాము. కొమురం భీమ్ అమరత్వం పొందిన జోడే ఘాట్‌ను కొమురం భీమ్ స్మారక ప్రదేశంగా అభివృద్ధిచేయాలని నిర్ణయించాం. అక్కడొక గిరిజన మ్యూజియంతో పాటు పర్యాటక కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేయడం కోసం ఇప్పటికే 25 కోట్ల రూపాయలు మంజూరుచేసినం. వరంగల్ జిల్లాలోని సమ్మక్క సారలమ్మ జాతర జరిగే ప్రాంతాన్ని కూడా ఇదేవిధంగా అభివృద్ధి చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకున్నది. గిరిజన ప్రాంతాల్లో విద్యా సంస్థల ఏర్పాటుకోసం కూడా 245.92 కోట్ల రూపాయలను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినము. వెరసి మొత్తము 4559.81 కోట్ల రూపాయలను ఎస్టీల సంక్షేమానికై ప్రతిపాదించడమైనది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో గల గిరిజనుల జనాభా శాతానికి అనుగుణంగా ఎస్టీ ప్లాన్ పరిమాణాన్ని 9.34 శాతానికి పెంచడము జరిగినది.

ఎస్సీ, ఎస్టీ ఉప ప్రణాళిక:

33. ఎస్సీ, ఎస్టీలకు జనాభా ప్రాతిపదికన నిధులు ఖర్చుచేయాల్సి ఉన్నా, ఆ నిధులన్నీ వేరే పథకాలకు మళ్లించిన ఉదాహరణలు కోకొల్లలుగా ఉన్నాయి. ఎస్సీ, ఎస్టీ సబ్‌ప్లాన్‌ను కట్టుదిట్టంగా అమలుచేసి ఆయా వర్గాల అభివృద్ధికి పాటుపడాలన్నది ప్రభుత్వ ఆశయం. ఎస్సీ, ఎస్టీల పేరుతో వేరే పథకాలకు నిధులు మళ్లించే ప్రశ్నే ఉండదు. గతంలో మాదిరిగా వివిధ శాఖలద్వారా కాకుండా ఎస్సీ అభివృద్ధి శాఖ, ఎస్టీ అభివృద్ధి శాఖ ద్వారానే సబ్‌ప్లాన్ నిధులు ఖర్చుచేస్తాము. జనాభా ప్రాతిపదికన ఎస్సీల సబ్‌ప్లాన్‌కు 7579.45 కోట్ల రూపాయలు, ఎస్టీల సబ్‌ప్లాన్‌కు 4559.81 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము.

బి.సి. సంక్షేమం:

34. రాష్ట్రంలో 45 శాతం మంది బిసిలు ఉన్నారు. ఇప్పటివరకు బిసిల సంక్షేమం కోసం నిర్దిష్టమైన ప్రణాళిక లేదు. బిసిల అభివృద్ధి కోసం అంటూ కార్పొరేషన్లు ఏర్పాటు చేశారు తప్ప, వాటిద్వారా ఒరగబెట్టింది ఏమీ లేదు. కాని

మా ప్రభుత్వం ఓ ప్రణాళిక ప్రకారం, ఓ పద్దతి ప్రకారం బిసిల అభివృద్ధి కార్యక్రమం చేయాలనుకుంటుంది. బిసి కులాలకు కావలసిన ఆర్థిక సహకారం అందిస్తుంది. విద్యావికాస కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తూనే మిగతా శాఖల్లోని నిధులను కూడా సమాన ప్రాతిపదికన వీరి అభివృద్ధి కోసం వెచ్చించడం జరుగుతుంది. ప్రణాళికేతర మరియు ప్రణాళిక వ్యయం కింద 2022 కోట్ల రూపాయలు బి.సి. అభివృద్ధి కోసం ప్రతిపాదించినము.

మైనారిటీ సంక్షేమం:

35. రాష్ట్రంలో 11 శాతం మంది మైనార్టీలు ఉన్నారు. ఎక్కువ శాతం మంది మైనార్టీలు సామాజిక, ఆర్థిక సమస్యలు ఎదుర్కొంటున్నారు. లౌకిక దేశంలో వారి జీవన పరిస్థితి అన్ని కోణాల్లో దిగజారిపోతున్నది. గత ప్రభుత్వాలు వారిని ఓటుబ్యాంకుగా చూశారు తప్ప వారి అభివృద్ధి పట్ల ఏ మాత్రం శ్రద్ధ చూపలేదు. ఈసారి బడ్జెట్‌లో మైనారిటీల సంక్షేమం కోసం 1030 కోట్ల రూపాయల ప్రణాళికా బడ్జెట్‌ను అందిస్తున్నాము. సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రవేశ పెట్టిన ఓట్ ఆన్ అకౌంట్‌లో తెలంగాణ మైనారిటీల కోసం కేటాయించింది మొత్తం 10 జిల్లాలకు ఏడాదికి 501.98 కోట్ల రూపాయలయితే, ఇప్పుడు అదీ 10 నెలల కాలానికి అందుకు రెట్టింపు నిధులను ప్రతిపాదించినం. ఇది ఒక చారిత్రిక నిర్ణయం.

కళ్యాణలక్ష్మి:

36. సమాజంలో సగ భాగం మహిళలే. కాని వారంతా సామాజిక, ఆర్థిక బంధనాల్లో చిక్కుకున్నారు. వారికి ఇంకా సంకెళ్లు తొలగలేదు. కులం ఏదైనా సరే అమ్మాయి అంటేనే ఓ భారంగా చూసే పరిస్థితి ఉంది. ఇక వారి పెళ్లిళ్ల ఖర్చులను తలచుకొని తల్లిదండ్రులు ఆడపిల్లలని గుండెలపై కుంపటిగానే భావించే దుస్థితి దాపురించింది. ముఖ్యంగా పేదరికంతో బాధపడుతున్న ఎస్సీ, ఎస్టీ, ముస్లిం కుటుంబాల్లో ఆడబిడ్డల పెళ్లిల్లు మోయలేని భారంగా

J-9-3

పరిణమించాయి. అట్టడుగు వర్గాల కోసం అనునిత్యం తపించే గౌరవ ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కె.సి.ఆర్ గారికి మానస పుత్రిక కళ్యాణ లక్ష్మి పథకం. పైన పేర్కొన్న మూడు వర్గాల ఆడపిల్లల పెళ్ళిళ్లకు ప్రభుత్వం సహాయం 51 వేల రూపాలయు అందిచాలన్నది ఈపథకం ఉద్దేశ్యం. ఒకరకంగా ఆడపిల్లల పెండ్లికి అయ్యే ఖర్చులో ఆ కుటుంబం భారాన్ని పంచుకోవడమే ఈ పథకం. ఎస్సీ, ఎస్టీల కోసం అమలు చేసే పథకానికి కళ్యాణ లక్ష్మీ అని, ముస్లింల కోసం అమలుచేసే కార్యక్రమానికి షాదీ ముబారక్ అని పేర్లను పెట్టాము. ఈ కార్యక్రమం క్రింద ఎస్సీల కోసం రూ.150 కోట్లు, ఎస్టీల కోసం రూ.80 కోట్లు, ముస్లింల కోసం రూ.100 కోట్లు ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినము.

మహిళా, శిశు సంక్షేమము:

37. మహిళలను గౌరవంగా, మర్యాదగా చూసుకోవాల్సిన సమాజంలో వారికి అందుకు భిన్నమైన అనుభవాలు ఎదురవుతున్నాయి. మహిళల భద్రతకు భరోసా లేకుండా పోయింది. అత్యాచారాలు, అఘాయిత్యాలు, ఈవ్‌టీజింగ్, యాసిడ్ దాడులు లాంటి సంఘటనలు కలవరపరుస్తున్నాయి. మహిళల రక్షణ, భద్రత విషయంలో కఠినంగా ఉండాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకున్నది. మహిళలు, బాలికల రక్షణ విషయంలో సూచనలకోసం ప్రభుత్వ మహిళా అధికారులతో కమిటీకూడా వేశాము. ఈ కమిటీ చాలా సిఫారసులుకూడా చేసింది. వీటన్నింటిని ప్రభుత్వం పరిగణలోకి తీసుకొని అమలుచేస్తుంది. హైదరాబాద్ నగరంలో మహిళల భద్రతకోసం, ఈవ్‌టీజింగ్ అరికట్టడం కోసం ప్రత్యేక టాస్క్‌ఫోర్స్ కూడా ఏర్పాటయ్యింది. మహిళల భద్రత కోసం చేపట్టిన కార్యక్రమాలను అమలుచేయడంకోసం బడ్జెట్‌లో 10 కోట్ల రూపాయలను కేటాయించినము.

38. గర్భిణీ స్త్రీలు, బాలింతలు, శిశువుల సంక్షేమం కోసం ప్రభుత్వం ప్రత్యేక చర్యలు చేపట్టింది. గతంలో 7 నెలల నుంచి 3 సంవత్సరాల వయసు గల శిశువులకు నెలకు 8 గుడ్లు మాత్రమే ఇచ్చేవారు. దానిని మా ప్రభుత్వము నెలకు 16 గుడ్లకు పెంచింది. అలాగే 3 నుండి 6 సంవత్సరాల వయస్సు గల

బాలబాలికలకు గతంలో నెలకు 16 గుడ్లు ఇస్తే, ప్రస్తుతం దానిని రోజుకొక గుడ్డు చొప్పున నెలకు 30 గుడ్లకు పెంచడమైనది. ఇక మహిళల విషయానికొస్తే గర్భిణీస్త్రీలకు, బాలింతలకు నెలకు 25 గుడ్లు మరియు రోజుకు 200 మి.లీ పాలు, అది కూడా కేవలం 45 శాతం మందికి మాత్రమే ఇచ్చేవారు. ప్రస్తుతం దానిని మేము 100 శాతం గర్భిణీస్త్రీలు, బాలింతలకు నెలకు 30 గుడ్లు మరియు రోజుకు 200 మి.లీ పాలను ఇవ్వడానికి ప్రతిపాదిస్తున్నం. ఈ చర్యలు స్త్రీ, శిశు సంక్షేమానికి మరింత మెరుగ్గా ఉపయోగపడతాయని విశ్వసిస్తున్నాం. ఇందుకోసం మా ప్రభుత్వం 2014-15 బడ్జెట్‌లో రూ.221 కోట్లు ప్రతిపాదించడం జరిగింది. ఇది సమైక్యాంధ్రప్రదేశ్‌లో ఓట్ఆన్ బడ్జెట్‌లో తెలంగాణాకు కేటాయించిన దానికంటే 300 శాతం అధికంగా ఉన్నది. ఐ.సి.డి.ఎస్. పథకం క్రింద రూ.1103.88 కోట్లు కేటాయించడానికి కూడా ప్రతిపాదించినం.

39. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో పేద మహిళలు ఇంకా కట్టెల పొయ్యిల మీద వంట చేస్తున్నారు. దీనివల్ల వారి ఆరోగ్యం బాగా చెడిపోతున్నది. ఈ సమస్యను అధిగమించడానికి పేద మహిళలందరికి ఎల్‌పిజి కనెక్షన్లు అందిస్తాము. దీనికోసం ఈ బడ్జెట్‌లో 100 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము.

ఆసరా:

40. వృద్ధులు, వితంతువులు, వికలాంగులను ఆదుకోవడానికి, వారికి ఒక గౌరవ ప్రదమైన జీవితం అందించడానికి ప్రభుత్వం ఆసరా పేరుతో పెన్షన్లు అందించనున్నది. ప్రస్తుతం అందిస్తున్న పెన్షన్లు ఏ మాత్రం సరిపోవడం లేదు. కాబట్టి పెన్షన్లను నవంబర్ 8 నుండి పెంచుతున్నాము. వృద్ధులు, వితంతువుల పెన్షన్‌ను 200 రూపాయల నుంచి 1000 రూపాయలకు, వికలాంగుల పెన్షన్ 500 రూపాయల నుంచి 1500 రూపాయలకు పెంచినం. చేనేత, బీడీ కార్మికులు, గీత కార్మికుల పెన్షన్లు కూడా పెంచడానికి ప్రతిపాదిస్తున్నాము. వృద్ధులు, వితంతువుల పెన్షన్ల కోసం రూ.1315.77 కోట్లను, వికలాంగుల పెన్షన్ల కోసం 367.75 కోట్ల రూపాయలను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినము.

విద్య:

41. విద్యపైన చేసే వ్యయాన్ని ఖర్చుగా చూడకుండా, మానవ వనరుల అభివృద్ధి కోసం భవిష్యత్తు కొరకు పెట్టే పెట్టుబడిగా ఈ ప్రభుత్వము గుర్తిస్తున్నది.

42. మంచి విద్య అందించడం ద్వారానే ప్రజల జీవన ప్రమాణాలను పెంచగలమనే విషయాన్ని ఈ ప్రభుత్వం గట్టిగా నమ్ముతున్నది. చదువుకున్న మరియు ఉద్యోగార్హత గల యువత సమాజ స్థితి గతులను శీఘ్రంగా మార్చగలరనేది మా విశ్వాసం. విద్యా వ్యవస్థను పటిష్ఠం చేయడం ద్వారానే సమాజంలో మంచి పౌరులను తయారు చేయగలమని స్వర్గీయ ప్రొఫెసర్ జయశంకర్ గారు తరచుగా చెప్పేవారు. వలస పాలనలో వైద్యం మాదిరిగానే విద్యా వ్యవస్థ కూడా పేద ప్రజలకు దూరమైంది. నాణ్యమైన విద్య పేద పిల్లలకు అందడం లేదు. తెలంగాణలో డ్రాపౌట్ల శాతం జాతీయ సగటు కంటే చాలా ఎక్కువగా వున్నది. ఎస్సీ, ఎస్టీలలో ఎక్కువ మంది డ్రాపౌట్లు వుండటం అత్యంత ఆందోళన కలిగించే విషయం. తెలంగాణ ప్రభుత్వం విద్యావ్యవస్థను అభివృద్ధి చేయడానికి కంకణం కట్టుకున్నది. కేజి టు పీజి ఉచిత విద్యను దశల వారీగా అమలు చేస్తుంది. ఇందుకోసం 25 కోట్ల రూపాయల టోకెన్ అమౌంట్‌ను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినం. కేంద్ర ప్రభుత్వం సహకారంతో మండల స్థాయిలో మోడల్ స్కూల్లను (ఆదర్శ పాఠశాలలను) ఏర్పాటు చేయడానికి 940.73 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదిస్తున్నం. రాష్ట్రీయ మాధ్యమిక శిక్షా అభియాన్ కోసం 906.40 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. సాంకేతిక విద్యా వ్యవస్థను మెరుగుపరచడానికి ప్రణాళికలు రూపొందిస్తున్నాము. సాంకేతిక విద్యను అభ్యసించిన వారు ఉద్యోగంలో స్థిరపడే విధంగా కార్యాచరణ ఉండాలనేది మా ప్రభుత్వ ఆలోచన. సాంకేతిక విద్యా వ్యవస్థను పటిష్ఠం చేసేందుకు 212.86 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. గతంలో నిర్లక్ష్యానికి గురైన బాసర ట్రిపుల్ ఐటికి 119.63 కోట్లు ప్రతిపాదించినము. విద్యా శాఖలోని అన్ని విభాగాలకు కలిపి 10956 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినం.

వైద్యం, ఆరోగ్యం:

43. ప్రజలకు మెరుగైన వైద్యం అందించడం తన ప్రధాన కర్తవ్యంగా ఈ ప్రభుత్వం భావిస్తున్నది. సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడక ముందు హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో అన్ని వర్గాల ప్రజలకు అప్పటి ప్రభుత్వం ఉచితంగానే వైద్యం అందించేది. కాని ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులను పూర్తిగా నిర్లక్ష్యం చేయడం వల్ల ప్రైవేటు రంగంలో ఆసుపత్రులు పెద్ద ఎత్తున వచ్చాయి. వైద్యం ఖరీదు అయిపోయింది. సామాన్యులకు వైద్యం అందుబాటులో లేని పరిస్థితి వచ్చింది. ఏండ్ల తరబడి జరిగిన ఈ పొరపాటును, నిర్లక్ష్యాన్ని రాత్రికి రాత్రి సరిచేయడం సాధ్యం కూడా కాదు. అయినప్పటికి ప్రజారోగ్యాన్ని కాపాడటం కోసం, ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులను బాగుచేసి పేదలకు వైద్యాన్ని అందుబాటులోకి తేవడం కోసం ప్రభుత్వం అంకిత భావంతో పనిచేస్తుంది. ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులను బలోపేతం చేయడానికి తీసుకునే చర్యల్లో భాగంగా ఈసారి బడ్జెట్‌లో 2282.86 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ బడ్జెట్‌లో ఈ కేటాయింపులు 1277.39 కోట్లు అనే విషయాన్ని సభ్యులు గమనించాలని కోరుతున్నాను. ప్రభుత్వ ఆసుపత్రులను బలోపేతం చేసేందుకు చర్యలు తీసుకోవడంలో భాగంగా హైదరాబాద్‌లోని గాంధీ, ఉస్మానియా ఆసుపత్రులకు చెరో వంద కోట్ల రూపాయల చొప్పున ప్రతిపాదించినము. సుల్తాన్‌బజార్ మరియు పెట్లబురుజు మెటర్నిటి ఆసుపత్రుల అభివృద్ధికి 50 కోట్ల రూపాయలు, నీలోఫర్ ఆసుపత్రికి 30 కోట్ల రూపాయలు, కింగ్‌కోటి ఆసుపత్రికి 25 కోట్ల రూపాయల చొప్పున ప్రతిపాదించినము. జిల్లా కేంద్రాలలోని అన్ని ఆసుపత్రులను సూపర్ స్పెషాలిటీ ఆసుపత్రులుగా మార్చడానికి చర్యలు తీసుకొంటున్నాము. రాష్ట్రంలో 42 ఏరియా ఆసుపత్రులను అప్‌గ్రేడ్ చేయడానికి ఒక్కో ఆసుపత్రికి కోటి రూపాయలు ఖర్చు ప్రతిపాదించినము. కంటి, మానసిక, ఛాతి, ఇఎన్‌టి ఆసుపత్రులను అభివృద్ధి చేయడానికి 40 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. మెడికల్ కళాశాలల భవనాల నిర్మాణం కోసం 152 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. గతంలో ఎన్నడూ లేని విధంగా ప్రభుత్వ ఆసుపత్రుల

అభివృద్ధి కోసం ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న చర్యలను సభ్యులు అభినందిస్తారని ఆశిస్తున్నాను. వరంగల్‌లో హెల్త్ యూనివర్సిటీ స్థాపిస్తున్నామని గర్వంగా ప్రకటిస్తున్నాను. తెలంగాణా రాష్ట్రంలో వైద్య సేవలు అభివృద్ధి చెందడానికి ఈ యూనివర్సిటీ ప్రతిపాదనలు తయారు చేస్తుందని చెప్పడానికి సంతోషిస్తున్నాను.

పరిశ్రమలు:

44. .రాష్ట్ర ఆర్థిక అభివృద్ధికి, ఉద్యోగ ఉపాధి అవకాశాలు పెంచడానికి పారిశ్రామికీకరణే మార్గం. కాని తెలంగాణలో పారిశ్రామికాభివృద్ధి రేటు 2012-13లో మైనస్ 0.9 శాతంకు పడిపోయింది. 2013-14లో కొద్దిగా పెరిగి 2.7 శాతానికి చేరింది. అయినప్పటికి ఇంకా చాలా ప్రగతి సాధించాల్సి ఉంది. అందుకే తెలంగాణలో పారిశ్రామికాభివృద్ధికి ప్రభుత్వం నూతన పారిశ్రామిక విధానం అవలంభిస్తుంది. దేశంలోనే మరే రాష్ట్రంలో కూడా తీసుకురానంత ఆకర్షణీయమైన మరియు ప్రభావవంతమైన ఇన్‌వెస్టర్ ఫ్రెండ్లీ పారిశ్రామిక విధానాన్ని తెలంగాణ ప్రభుత్వం తీసుకువస్తున్నది. పారిశ్రామిక అనుమతులు ఇచ్చేందుకు గౌరవ ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయంలోనే చేజింగ్ సెల్ ఏర్పాటవుతుంది. సింగిల్ విండో విధానం ద్వారా త్వరితగతిన అనుమతులు ఇచ్చే ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. పెట్టుబడి దారులు ప్రతి కార్యాలయం చుట్టూ తిరగకుండా చేజింగ్ సెల్ అన్ని రకాల అనుమతులను తీసుకుని ఇచ్చేలా ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. తెలంగాణ స్టేట్ ఇండస్ట్రియల్ ఇన్‌ఫ్రాస్ట్రక్చర్ కార్పొరేషన్‌ను బలోపేతం చేస్తాము. దాదాపు 5 లక్షల ఎకరాల భూమిని ఆ సంస్థకు అప్పగిస్తాము. అన్ని రకాలుగా అభివృద్ధి చేసి ప్లగ్ అండ్ ప్లే విధానంలో పరిశ్రమల కోసం ఆ భూమిని కేటాయిస్తాము. సదరు భూమికి నీళ్లు, కరెంటు సరఫరాలాంటి పనులు కూడా టి.ఎస్.ఐ.ఐ.సి. చేసిపెడుతుంది. దీనికోసం టి.ఎస్.ఐ.ఐ.సి.కి 100 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము.

45. తెలంగాణ నూతన రాష్ట్రంగా అవతరించిన తరువాత కొత్తగా పరిశ్రమలు ఏర్పాటు చేయడానికి చాలా మంది పారిశ్రామిక వేత్తలు ముందుకు వస్తున్న విషయాన్ని సభకు తెలియజేయడం మాకెంతో సంతోషంగా ఉంది. గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు కొద్ది కాలం క్రిందటనే మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలో 970 కోట్ల రూపాయలతో ''ప్రోక్టర్ అండ్ గాంబల్'' బహుళజాతి సంస్థ కర్మాగారాన్ని ప్రారంభించారు మరియు 450 కోట్ల రూపాయలతో ''జాన్సన్ అండ్ జాన్సన్'' అను బహుళజాతి సంస్థ కర్మాగారమునకు శంఖుస్థాపన కూడా చేశారు. టాటా ఏరోస్పేస్ సంస్థలో ''డోర్నియర్'' విమానాల కేబిన్ మరియు రెక్కల నిర్మాణ సంస్థను ఏర్పాటు చేయడానికి తగు భూమిని కేటాయించడం జరిగింది. అదే విధంగా భారత అంతరిక్ష పరిశోధనా సంస్థ వారు మార్స్ కక్ష్యలోకి ప్రవేశపెట్టిన అంతరిక్ష నౌకకు అవసరమైనటు వంటి బూస్టర్ రాకెట్‌ను హైదరాబాదుకు చెందిన ఒక సంస్థ వారు తయారు చేసారనే విషయం మీ అందరికీ సగర్వంగా తెలియజేస్తున్నాను.

46. సమైక్య రాష్ట్రంలో పరిశ్రమలకు ఇన్‌సెంటివ్ రూపంలో చెల్లించాల్సిన 638 కోట్ల రూపాయల బకాయిలను చెల్లించడానికి నిర్ణయించాము. ఈ బడ్జెట్‌లోనే అందుకు నిధులు ప్రతిపాదించినము. పరిశ్రమలకు విద్యుత్ సబ్సిడీలు అందించడం కోసం 100 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము. హైదరాబాద్‌లో ఏర్పాటు చేసే ఐటిఐఆర్ ప్రాజెక్టు కోసం 90 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము. సింగరేణి కాలరీస్‌ను అభివృద్ధి చేయడం కోసం కూడా చర్యలు తీసుకుంటున్నాము. సింగరేణి ద్వారా విదేశాలలో ఉన్న బొగ్గు గనులను నిర్వహించే అవకాశాలను కూడా పరిశీలిస్తున్నాము. మెదక్ జిల్లాలో 12,365 ఎకరాల్లో నేషనల్ ఇన్వెస్ట్‌మెంట్ అండ్ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ జోన్ ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. ఇందులో 40 వేల కోట్ల రూపాయల వరకు పెట్టుబడులు వస్తాయి. దాదాపు 3 లక్షల మందికి ప్రత్యక్షంగా ఉద్యోగావకాశాలు, నాలుగున్నర లక్షల మందికి పరోక్షంగా ఉపాధి అవకాశాలు లభిస్తాయి.

47. అభివృద్ధిలో వికేంద్రీకరణ జరగాలన్నది మా ప్రభుత్వ విధానం. హైదరాబాద్‌తో పాటు ఇతర నగరాల అభివృద్ధి కోసం ప్రత్యేక చర్యలు ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్నది. వరంగల్‌లో టెక్స్‌టైల్ పార్క్ ఏర్పాటు చేయడానికి చర్యలు తీసుకుంటున్నాము. హైదరాబాద్‌లో రీసర్చ్ అండ్ ఇన్నోవేషన్ సర్కిల్‌ను ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. పరిశ్రమలు, విద్యా సంస్థలు, పరిశోధన సంస్థల మధ్య సమన్వయం, పరస్పర సహకారం పెంపొందించు కోవడానికి ఇది దోహదపడుతుంది.

48. ఎస్సీలలోని పారిశ్రామిక వేత్తలను ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకొంటుంది. ఇందుకోసం 97.51 క్ోట్ల రూపాయలను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినము.

మరమగ్గాల కార్మికులు:

49. దుర్భర పరిస్థితుల్లో ఉన్న పవర్‌లూమ్ కార్మికులను ఆదుకోవాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. పేద కార్మికులకు ఉన్న రుణాలను లక్ష రూపాయల వరకు మాఫీచేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది.

పట్టణాభివృద్ధి:

50. హైదరాబాద్ నగరానికి అంతర్జాతీయ ఖ్యాతి ఉన్నది. ఇక్కడున్న మెట్రో పాలిటన్ కల్చర్, సమతుల వాతావరణ పరిస్థితులు ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉన్న పెట్టుబడిదారులను పరిశ్రమలు స్థాపించడానికి ఆకర్షిస్తున్నాయి. అయితే నగరంలో పెరుగుతున్న జనాభా వల్ల రద్దీ కూడా ఎక్కువవుతున్నది. ఈ సందర్భంలో హైదరాబాద్ నగరంలో మౌళిక వసతులు పెంచడాన్ని అత్యంత ప్రాధాన్యత కలిగిన అంశంగా ప్రభుత్వం గుర్తించింది. హైదరాబాద్ నగరాన్ని అంతర్జాతీయ నగరంగా తీర్చిదిద్దడం కోసం కృషి చేస్తున్నాము. సేఫ్, స్మార్ట్ అండ్ స్లమ్‌లెస్ సిటీగా హైదరాబాద్‌ను మార్చడానికి చాలా ప్రణాళికలు సిద్ధం చేశాము.

51. హైదరాబాద్ నగరాన్ని సురక్షితమైన ప్రాంతంగా, నేర రహిత నగరంగా తీర్చిదిద్దడానికి అవసరమైన చర్యలన్నీ తీసుకొంటున్న విషయం సభ్యులందరికి తెలుసు. హైదరాబాద్ నగరంలో పోలీసులకు 350 కోట్ల రూపాయల వ్యయంతో జీపిఎస్, కంప్యూటర్ లాంటి అత్యాధునిక వసతులతో కూడిన వాహనాలను సమకూర్చాము. సంఘటనా స్థలానికి 10 నిమిషాలలోనే పోలీసులు చేరుకునే విధంగా ఏర్పాట్లు చేశాము. నగర వ్యాప్తంగా సిసి కెమెరాలను కూడా ఏర్పాటు చేస్తాము. ఇందుకోసం హైదరాబాద్ పోలీస్ కమీషనరేట్‌కు 44.59 కోట్ల రూపాయలను, సైబరాబాద్ పోలీస్ కమీషనరేట్‌కు 25 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము. నగరంలోని పోలీస్ స్టేషన్లను ఆధునికీకరించడానికి ఈ బడ్జెట్‌లో 20 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. ప్రజలకు ఇబ్బంది కలిగించని విధంగా ట్రాఫిక్ నిర్వహించడం కోసం, వ్యవస్థీకృత నేరాలను అరికట్టడం కోసం అత్యాధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని పోలీసులకు అందించడం కోసం 21.41 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. సైబరాబాద్ కమీషనరేట్ పరిధిలో బ్యారక్‌లు, క్యాంపింగ్ సెంటర్లు నిర్మించడానికి 45 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము.

52. హైదరాబాద్‌లోని జి.హెచ్.ఎం.సి, మెట్రో రైల్వే, మెట్రో పాలిటన్ వాటర్ సప్లై అండ్ సీవరేజ్ బోర్డు లాంటి సంస్థలకు ఆర్థిక సహకారం అందించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. వీటి ద్వారా నగర ప్రజలకు అనేక రకాల సేవలు అందుతున్నందున ఆ కార్యక్రమాలను మరింత పకడ్బందీగా నిర్వహించేందుకు ప్రభుత్వం చేయూతనిస్తుంది. జి.హెచ్.ఎం.సి ఆధ్వర్యంలో జరిగే మురికి వాడలు లేని నగరం కార్యక్రమానికి 250 కోట్లు ప్రతిపాదించినము. హైదరాబాద్ మెట్రో రైల్వేకి 416.67 కోట్లు ప్రతిపాదించినము. హెచ్.ఎం.డబ్ల్యు.ఎస్.ఎస్.బి.కి హైదరాబాద్ పట్టణంలోని మురికివాడల్లో మంచినీటి సరఫరా మెరుగుదల, కృష్ణా, గోదావరి మంచినీటి పథకాల అమలు మరియు మురుగు నీటి పారుదల వ్యవస్థ కోసం వెరసి 581 కోట్లు ప్రతిపాదించినము.

J. 9-4

53. ఇతర పురపాలక సంఘాలలో పౌరులకు సౌకర్యాలు కల్పించడానికి కూడా మా ప్రభుత్వం అంతే కృత నిశ్చయంతో వుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వ సహకారంతో నడిచే రాష్ట్ర ప్రణాళికా పథకాలకింద చిన్న మరియు మధ్యతరహా పట్టణాలకోసం మా ప్రభుత్వం ఈ బడ్జెట్‌లో 374.73 కోట్ల రూపాయలు ప్రదిపాదించడం జరిగింది. విదేశీ సహాయ నిధులతో నడిచే పురపాలక అభివృద్ధి పథకం కింద పురపాలక సంఘ ప్రాంతాల్లో తాగునీటి సరఫరా మరియు మురుగునీటి పారుదల సౌకర్యాలకోసం ఈ బడ్జెట్‌లో 200 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించడం జరిగింది. దీనికి తోడు 150 కోట్ల రూపాయలు పురపాలక సంఘాల సహాయంకోసం రాష్ట్ర ఆర్థిక సంఘ నిధులనుంచి ప్రతిపాదించడం కూడా జరిగింది.

రహదారులు:

54. అత్యుత్తమమైన రహదారులు ప్రజల జీవన ప్రమాణాలు పెంచడానికి తోడ్పడతాయి. రహదారులను అభివృద్ధి చేయడాన్ని అత్యంత ప్రాధాన్యత కల అంశంగా ప్రభుత్వం చేపడుతున్నది. తెలంగాణలోని హైవేలు, ప్రధాన రహదారులు, పంచాయతీరాజ్ పరిధిలోని రహదారులన్నింటినీ అభివృద్ధి చేయాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకున్నది. వచ్చే రెండేళ్లలో అన్ని రహదారులను దాదాపు 10 వేల కోట్ల రూపాయలతో అభివృద్ధి చేయాలని నిర్ణయించింది. ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంలో ఇందు కోసం 4 వేల కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. రహదారుల అభివృద్ధి కోసం తీసుకోవలసిన చర్యలపై చర్చించేందుకు ఉప ముఖ్యమంత్రి డా. టి. రాజయ్య గారి నేతృత్వంలో కాబినెట్ సబ్ కమిటీ కూడా పనిచేస్తుంది. మండల కేంద్రం నుండి జిల్లా కేంద్రాలకు డబుల్ రోడ్లను నిర్మించడానికి 400 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. తెలంగాణ ఆర్‌టిసిని బలోపేతం చేయడానికి ఇప్పటికే 250 కోట్ల రూపాయలు విడుదల చేశాము. మొత్తం 400 కోట్ల రూపాయలు ఆర్‌టిసి కోసం ఖర్చు పెడతాం. త్వరలోనే దాదాపు 1000 కొత్త బస్సులను ఆర్‌టిసికి సమకూరుస్తున్నాము.

విద్యుత్తు:

55. మనందరికి తెలుసు మానవ జీవితాన్ని ఇప్పుడు కరెంట్ నడిపిస్తున్నది. కరెంటు లేకపోతే పరిస్థితి ఎలా ఉంటుందో ఊహించడమే కష్టం. అవసరాలు పెరిగిపోవడంతో కరెంట్ డిమాండ్ కూడా పెరిగింది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఎక్కువ మంది రైతులు, ఎక్కువ సంఖ్యలో ఉన్న పారిశ్రామిక సంస్థలు, సేవా రంగంలో ఉన్న ఉద్యోగులు అనునిత్యం కరెంట్ పైనే ఆధారపడి ఉన్నారు. సమైక్య ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో పాలకులు ఉద్దేశ్యపూర్వకంగా తెలంగాణ ప్రాంతం పట్ల వివక్ష చూపడం వల్ల ఇప్పుడు విద్యుత్ కొరతఏర్పడింది. తెలంగాణలో అపార బొగ్గు నిక్షేపాలు ఉన్నప్పటికీ అప్పటి ప్రభుత్వాలు ఇక్కడ విద్యుత్ ఉత్పత్తి ప్లాంట్లు పెట్టలేదు. దీనివల్ల ఇప్పుడు మనకు కావలసినంత విద్యుత్ అందుబాటులో లేకుండా పోయింది. తెలంగాణలోని పరిశ్రమలపైన, వ్యవసాయంపైనా ఈ కొరత చాలా ప్రభావం చూపిస్తున్నది. విద్యుత్ సంక్షోభం నుంచి గట్టెక్కడానికి తెలంగాణ ప్రభుత్వం సకల ప్రయత్నాలు చేస్తున్నది. వచ్చే ఇదేళ్లలో 20 వేల మెగావాట్ల విద్యుత్‌ను ఉత్పత్తి చేసేందుకు ప్రణాళికలు రూపొందిస్తున్నాము. ఛత్తీస్‌గఢ్ ప్రభుత్వంతో గౌరవ ముఖ్యమంత్రి గారు మొన్ననే విద్యుత్ కొనుగోలు ఒప్పందం కూడా కుదుర్చుకుని వచ్చారు. ఎన్‌టిపిసి ద్వారా రామగుండంలో 4 వేల మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి ప్లాంటును ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. జెన్‌కో ఆధ్వర్యంలో 6 వేల మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి సామర్థ్యం కలిగిన ప్లాంట్లను నిర్మిస్తున్నాము. ఇందుకోసం బిహెచ్ఇఎల్‌తో ఎంఓయు కూడా చేసుకున్నాము. ఇంకా సోలార్ విద్యుత్ ఉత్పత్తి కి టెండర్లు కూడా నిర్వహించాము. ఈ ప్రయత్నాలన్నీ ఫలించే వరకు కొంత సమయం పడుతుంది. ఒకటి రెండేళ్లలో పరిస్థితి కొంత మెరుగువుతుంది. మూడేళ్ల తరువాత మన అవసరాలకు తగినంత విద్యుత్ అందుబాటులోకి వస్తుంది. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అందరికీ 24 గంటల విద్యుత్ అందించడం మా ప్రభుత్వ లక్ష్యం. తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని మిగులు విద్యుత్ రాష్ట్రంగా తీర్చిదిద్దుతాము. ప్రస్తుత ఖరీఫ్ సీజన్‌లో రైతులను ఆదుకోవడానికి శ్రీశైలం, నాగార్జునసాగర్‌లలో జల విద్యుత్ ఉత్పత్తి చేయడంతో పాటు పవర్

ఎక్చేంజ్‌లో కూడా పెద్ద ఎత్తున కరెంట్ కొనుగోలుచేశాము. జల విద్యుత్, థర్మల్ విద్యుత్‌తో పాటు సోలార్ విద్యుత్‌ను కూడా అందుబాటులోకి తేవడానికి కార్యచరణ తయారుచేశాము. రాష్ట్రంలో రైతులకు సోలార్ పంపుసెట్లను అందించడం కోసం ప్రయత్నాలు చేస్తున్నాము. ఇందుకోసం 200 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. రూఫ్ టాప్ సోలార్ పవర్ ఉత్పత్తి కోసం 40 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము. రాష్ట్ర ప్రణాళికలో భాగంగా టిఎస్ జెన్‌కోలో 1000 కోట్ల రూపాయల పెట్టుబడి పెడుతున్నాము. నాన్ ప్లాన్ కింద విద్యుత్ రంగానికి 3241.90 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. ఇందులో మూడువేల కోట్ల రూపాయల విద్యుత్ సబ్సిడీలు కూడా భాగం.

అడవులు, పర్యావరణము:

56. తెలంగాణలో పచ్చదనాన్ని పెంచేందుకు తెలంగాణకు హరిత హారం అనే కార్యక్రమాన్ని చేపడుతున్నాము. తెలంగాణ వ్యాప్తంగా వచ్చే మూడు నాలుగేళ్లలో 230 కోట్ల మొక్కలను నాటి చెట్లను పెంచాలని నిర్ణయం తీసుకున్నాము. అంతరించిన అడవుల శాతాన్ని పెంచడం, అడవులను రక్షించడం, సామాజిక వనాలను పెంచడం ఈ పథకం లక్ష్యం. ప్రతి నియోజకవర్గంలో 40 లక్షల మొక్కలు పెంచాలని నిర్ణయించుకున్నాము. వచ్చే ఏడాది జూలై మొదటి వారంలో ఈ కార్యక్రమం ప్రారంభం అవుతుంది. అప్పుడు మొక్కలు పెంచడానికి వీలుగా ఇప్పటికే రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 3600 నర్సరీలు ఏర్పాటు చేశాము. ఈ పథకం కింద 300 కోట్ల రూపాయలతో కార్పస్ ఫండ్‌ను ఈ బడ్జెట్‌లో ప్రతిపాదించినము. కాంపా, నరేగా కార్యక్రమాలతో హరిత హారం కార్యక్రమాన్ని అనుసంధానం చేస్తాము.

57. తెలంగాణలో ఫారెస్టు కాలేజ్ ఏర్పాటుకు 10 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము.

సాంస్కృతిక, పర్యాటక మరియు క్రీడా రంగాలు:

58.తెలంగాణ ఉద్యమానికి బలమైన సాంస్కృతిక కోణం ఉంది. తెలంగాణ సాంస్కృతిక వైభవాన్ని పునరుద్ధరించ డానికి తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ఓ సువర్ణావకాశాన్ని కల్పించింది. ఈ అవకాశాన్ని మనం సద్వినియోగం చేసుకోవాల్సి వుంది. అందుకోసమే బతుకమ్మ, బోనాలు పండుగలను స్టేట్ ఫెస్టివల్స్‌గా ప్రకటించాము. తెలంగాణ ప్రజల బతుకులతో, మనోభావాలతో ముడిపడి ఉన్న బతుకమ్మ పండుగను నయనానందకరంగా నిర్వహించాము. తెలంగాణ సంస్కృతిని కాపాడేందుకు, మన సాంస్కృతిక విశిష్టతను చాటుకునేందుకు ప్రభుత్వం పలు చర్యలు తీసుకుంటుంది. హైదరాబాద్‌లో తెలంగాణ కళాభవన్. వరంగల్‌లో కాళోజి సాంస్కృతిక కేంద్రం ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. వీటి కోసం ఈ బడ్జెట్‌లో 15 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము. ఇందిరాపార్క్‌లో 11 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో తెలంగాణ కళాభవన్ నిర్మిస్తాం.

59. తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని క్రింది స్థాయి వరకు తీసుకుపోవడంలో కళాకారులు కీలకమైన పాత్ర పోషించారు. ఈ కళాకారుల సేవలను గుర్తిస్తూ తెలంగాణ రాష్ట్రం పునర్‌నిర్మాణంలో కూడా వాడుకోవాలని ప్రభుత్వం భావిస్తున్నది. ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలను ప్రజల్లోకి తీసుకువెళ్లేందుకు కళాకారుల సహకారాన్ని తీసుకుంటాము. ఇందుకోసం తెలంగాణ సాంస్కృతిక సారథి అనే పథకాన్ని తీసుకువస్తున్నాం. ఇందుకోసం 11 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదిస్తున్నం.

60. టిటిడి తరహాలో యాదగిరి గుట్టను అభివృద్ధి చేయాలని నిర్ణయించాము. మా ముఖ్యమంత్రి కేసిఆర్ గారు స్వయంగా యాదగిరిగుట్టకు వెళ్లి అక్కడ చేయాల్సిన పనులను సమీక్షించిన సంగతి గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. దాదాపు 400 ఎకరాల్లో నృసింహ అభయారణ్యం పేరుతో పార్కులను అభివృద్ధి చేస్తాము. 1600 ఎకరాల్లో కళ్యాణ మంటపాలు, ధ్యాన మందిరాలు, వేద పాఠశాల, కాటేజిలు ఏర్పాటు

చేయాలని నిర్ణయించాము. గుడి గోపురాన్ని స్వర్ణ గోపురంగా మారుస్తాము. ఈ ప్రదేశాన్ని సమగ్రంగా అభివృద్ధి పరచడానికి ఈ బడ్జెట్‌లో 100 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము.

61. గోదావరి పుష్కరాలను ప్రతిష్ఠాత్మకంగా నిర్వహించాలని ప్రభుత్వం నిర్ణయించింది. ఇందుకోసం ఈ బడ్జెట్‌లో 100 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము.

62. తెలంగాణలో పర్యాటక రంగాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి ఎన్నో అవకాశాలు ఉన్నాయి. పర్యాటక ప్రాంతాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ఈ బడ్జెట్‌లో 60 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము.

63. క్రీడలను ప్రోత్సహించడానికి, యువతకు శిక్షణా కార్యక్రమాలు ఇవ్వడానికి ప్రాధాన్యత ఇస్తాము. తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం క్రీడాకారులను ఏ విధంగా ప్రోత్సహిస్తున్నదో మీరంతా చూస్తూనే ఉన్నారు. రాష్ట్రంలో స్టేడియంల నిర్మాణానికి, క్రీడా వసతులను మెరుగుపరచడం కోసం ఈ బడ్జెట్‌లో 90 కోట్ల రూపాయలను ప్రతిపాదించినము.

శాసనసభ నియోజకవర్గ అభివృద్ధి పథకం :

64. ఈ పథకంలో భాగంగా నియోజక వర్గం ఒక్కంటికి ఇచ్చే నిధిని కోటి రూపాయల నుండి కోటిన్నర రూపాయల వరకు పెంచుతూ అవసరమైన 234 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము.

పరిపాలన :

65. మనకు సంక్రమించిన ప్రభుత్వ పరిపాలన విధానం అస్తవ్యస్తంగా ఉంది. నిబంధనలు కూడా అడ్డగోలుగా ఉండి ప్రభుత్వ కార్యక్రమాలు వేగంగా ప్రజలకు చేరుకోవడానికి ప్రతిబంధకంగా మారుతున్నాయి. ఇందులో మార్పులు రావలసిన అవసరం ఉంది. ప్రభుత్వ పాలన సజావుగా సాగాలి.

ఒకే గదిలో సంసారం చేసే కుటుంబాలు ఎంతగోస పడతాయో, ఆత్మ గౌరవం ఎలా మంట కలుస్తుందో చాలా సార్లు చెప్పారు. అందుకే మేము బలహీన వర్గాలు ఆత్మ గౌరవంగా బతికేందుకు రెండు పడక గదులు, హాలు, వంటగది, మరుగుదొడ్డి ఉండే విధంగా ఇండ్ల నిర్మాణం చేయాలని నిర్ణయించుకున్నాము. ఒక్కో ఇంటికి మూడున్నర లక్షల వరకు కేటాయించాము. వివిధ పథకాల అమలు కోసం 1000 కోట్ల రూపాయల ఖర్చు ప్రతిపాదించినము.

68. బతుకు భారమై, ఉద్యోగ ఉపాధి అవకాశాలు కరువై తెలంగాణ బిడ్డలు చాలామంది బతకడానికి పొట్ట చేతబట్టుకుని గల్ఫ్ దేశాలకు వలస పోయారు. ఇందుకోసం వారు పెద్ద మొత్తంలో అప్పులుకూడా చేశారు. అయితే గల్ఫ్‌దేశంలో కూడా వారికి సరైన ఉద్యోగావకాశాలు రాకపోవడంతో వారంతా మళ్లీ ఇక్కడికి వస్తున్నారు. అయితే పాత అప్పులు తీర్చలేక నరకం అనుభవిస్తున్నారు. దీంతో పాటు అనేక రకాల ఇతర సమస్యలు కూడా వారికున్నాయి. ఈ పరిస్థితిని దృష్టిలో పెట్టుకుని గల్ఫ్ నుండి తిరిగి వచ్చిన వారికోసం ఓ ప్రత్యేక ప్యాకేజి ఇచ్చే విషయాన్ని ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది.

69. బతుకు తెరువు కోసం తెలంగాణలో చాలా మంది యువకులు ఆటో డ్రైవర్లుగా మారారు. వారికి అండగా నిలవాలనే ఉద్దేశ్యంతో ప్రభుత్వం ఆటోలపై రవాణ పన్నును రద్దుచేసింది. 76.26 కోట్ల రూపాయల పాతపన్ను బకాయిలు కూడా మాఫీచేసింది. రైతులు ఉపయోగించే ట్రాక్టర్లు మరియు ట్రాక్టరు ట్రాలీలపై కూడా రవాణ పన్నును ప్రభుత్వం రద్దుచేసింది. దీనికోసం ఈ ఆర్థిక సంవత్సరంనుంచి 56.87 కోట్ల రూపాయల పన్నును మాఫీచేసేందుకు ప్రతిపాదించినం.

70. తెలంగాణా ఉద్యమంలో న్యాయవాదుల పాత్ర ఉత్తేజకరమైంది. సమాజానికి వారు అందిస్తున్న ఎనలేని సేవలు గుర్తించి వారి సంక్షేమానికి ఈ బడ్జెట్‌లో 100 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము.

71. తెలంగాణ ఉద్యమంలో జర్నలిస్టులు చురుకైన పాత్ర నిర్వహించారు. తెలంగాణ పునర్నిర్మాణంలో కూడా తెలంగాణ జర్నలిస్టులు కృషి సల్పుతున్నారు. దేశంలో ఏ రాష్ట్రంలో కూడా ఇప్పటి దాకా జర్నలిస్టుల సంక్షేమానికి సంబంధించిన అంశాలను ఏ రాజకీయ పార్టీ కూడా మానిఫెస్టోలో పెట్టలేదు. మా పార్టీ మానిఫెస్టోలో పెట్టిన విధంగానే జర్నలిస్టుల సంక్షేమానికి కట్టుబడి ఉన్నది. జర్నలిస్టులకు హెల్త్‌కార్డులు అందిస్తాము. హైదరాబాద్‌లో అన్ని హంగులతో జర్నలిస్టు భవన్ నిర్మిస్తాము. వీటికై 10 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిపాదించినము.

బడ్జెటు అంచనాలు :

72. 2014-15 ఆర్థిక సంవత్సరంలోని 10 నెలల కోసం ప్రభుత్వం మొత్తం రూ.1,00,637.96 కోట్ల వ్యయాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్నది. ఇందులో రూ.51,989.49 కోట్ల ప్రణాళికేతర వ్యయాన్ని, రూ.48,648.47 కోట్ల ప్రణాళిక వ్యయాన్ని అంచనావేయడమయింది. అంచనా వేసిన రెవిన్యూ మిగులు రూ.301.02 కోట్లు. రూ.17,398.72 కోట్ల ఆర్థిక లోటును అంచనా వేయడమయింది. జి.ఎస్.డిపి. శాతం ప్రకారం అంచనావేసిన ఆర్థిక లోటు 4.79 శాతం. కేంద్ర ప్రభుత్వ నిధులు ఆశించిన మేరకు వస్తాయని మరియు ప్రతిపాదించిన అదనపు నిధులు లభ్యమౌతాయనే నమ్మకంతో ఈ అంచనాలను వేసినం.

73. సాధారణంగా బడ్జెట్ అంటే అంకెల కసరత్తులాగానే ఉంటుంది. జమ ఖర్చుల పద్దులాగానే కనిపిస్తుంది. కాని ఇప్పుడు మేము ప్రవేశపెడుతున్న బడ్జెట్ అలా కాదు ఇది తెలంగాణ ప్రజల కలలు సాకారంచేసే సజీవ ఆర్థిక ప్రణాళిక. తెలంగాణ ప్రజల మేలు కోసం ప్రజలే రూపొందించిన కరదీపిక. భావితరాల బంగారు భవిత కోసం నిర్దేశించుకున్న మార్గాలను ఇక్కడ మేము ఆవిష్కరిస్తున్నాము. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆవిర్భావం ప్రజల నమ్మకాన్ని పెంచింది. వారి భవిష్యత్తుకు భరోసా కలిగించింది. బంగారు తెలంగాణ అనే స్వప్నం సాకారం అయ్యేందుకు చేసే సుదీర్ఘ ప్రయాణంలో ఇది మొదటి అడుగుగా మేము భావిస్తున్నాము. ప్రజల విస్తృత భాగస్వామ్యంతో గమ్యాన్ని చేరుకుంటామనే అచంచల విశ్వాసం మాకు ఉన్నది. లక్ష్యం సాధించే వరకు మేము వెనక్కి తిరిగి చూసే ప్రశ్నేలేదు. నేను ఈ బడ్జెట్‌ను ఈ సభ ఆమోదం కోసం ప్రవేశపెడుతున్నాను.

//జైతెలంగాణ//

జా.9-క

SPEECH OF SRI. EATALA RAJENDER, HONOURABLE FINANCE MINISTER WHILE PRESENTING THE BUDGET FOR THE YEAR 2014-15 TO THE TELANGANA STATE LEGISLATURE ON NOVEMBER 5, 2014

Hon'ble Speaker Sir,

This is a profound moment and I rise to present the first Budget of the new State of Telangana. This is also a historic occasion for four crore people of the State, as they take control of their own resources and fate. I convey my heartfelt thanks to the people of Telangana, Hon'ble Chief Minister and Hon'ble Members of the House on this occasion.

2. Our State is the result of prolonged struggle by two generations of people over six decades during which many lost whatever little they had and some even their lives. We salute them all and also place on record the critical contribution made by our respected Chief Minister Sri K Chandrasekhar Rao garu, who successfully led all sections of people in carving out separate Telangana state.

3. This context commands me to ensure judicious use of revenues for fulfilling the hopes and aspirations of not only the present but also future generations. The Budget has been formulated keeping in view the imperative of ensuring a bright future for people of Telangana.

4. As the Hon'ble Members are aware opportunities were lost and problems accumulated as a result of deliberate neglect of Telangana. The immense task before the government is not only to correct historic wrongs but also to quickly impart social and economic justice for vast majority of the people.

5. Telangana has suffered on all fronts. With the realisation of separate Statehood, people have started realising the fruits of self rule.

6. Though we have direct control over the affairs of the State, a number of indirect forces are still bent on creating hurdles in our efforts to develop the State.

7. The Government is committed and determined and with the active support of people, all the hurdles in the path of development will be overcome. I am confident that the spirit and dedication with which separate Statehood has been achieved will continue to drive the State towards realising the goal of Bangaru Telangana.

8. For reconstructing the State, we need to reinvent and reorient Telangana. As the Hon'ble Members will appreciate, there are no easy solutions or short cuts. Serious and concerted action is needed to address the past neglect.

9. Though this Budget is only for the available 10 months of the current financial year 2014-15, it has been so programmed to integrate seamlessly into the five year perspective plan 2014-2019.

10. We dare not forget today that our State owes its existence to a large part to the martyrs, the Amaraveerulu, who made the supreme sacrifice by laying down their lives for the cause of the State. The greatest homage that we can pay to these Amaraveerulu is to relentlessly strive to realize Bangaru Telangana thereby keep them ever alive in our hearts, minds and spirits. However, as a token of gratitude, a financial assistance of Rs. 10 lakh to each of the 459 families of the martyrs has been released. An amount of Rs. 100 crore is proposed in the Budget for this purpose.

Mana Vooru- Mana Pranalika

11. This Budget is a major departure from the past both in its approach and content. Realising that a good Budget should reflect the priorities of people and also recognising that people's priorities cannot be determined sitting in Hyderabad, your Government have effected a paradigm shift by adopting the decentralized development model of 'Mana Vooru- Mana Pranalika', through which suggestions were sought from people at village and ward levels to assess their felt needs. To concretise the priorities of the State based on these suggestions and prepare short, medium and long term action plans, the State Government have constituted 14 Task Forces.

12. This Budget which will telescope into the next four budgets has been formulated under the direction and leadership of Hon'ble Chief Minister Sri. K. Chandrasekhar Rao garu, ensuring that the benefit of government expenditure reaches all deserving people, especially the weaker sections, who did not get their due share so far. This is the first time that a new State has attempted to democratize the entire process of Budget making. As the Hon'ble Members are aware, the government in furtherance of the cause of meeting the aspirations of people and to optimize the limited resources conducted a Comprehensive Household Survey on August 19, 2014. In an unprecedented manner, the survey was completed on a single day with the overwhelming participation of people. The results of the survey will be used to better target welfare programmes.

Socio-Economic Situation

13. Before presenting the new initiatives and budgetary allocations, let me briefly present the socio-economic situation of Telangana State. Nearly, 85 percent of State's population consists of weaker sections. This

predominance casts a heavy responsibility on the State government in terms of bringing them on par with other sections. Their continued backwardness inspite of six decades of planning points to lopsided policies and lack of commitment. The growth of the State economy witnessed a sharp fall from an average of 10.5 percent during the period 2005-10 to 4.5 percent in 2012-13 owing to marked deceleration in the growth of industrial sector. Reversal of this trend requires massive infusion of investment funds into agriculture, industry and infrastructure sectors. This is essential from the point of view of food security, employment and revenue buoyancy.

14. The major contributors to the Gross State Domestic Product (GSDP) are the services and the industry sectors contributing about 58 and 28 percent, respectively. The lack of momentum in the growth of industry sector is a matter of grave concern for the new State. The agriculture sector though contributes only 14 percent to the GSDP supports nearly 50 percent of the State's population either directly or indirectly.

15. The per capita income of the State at Rs. 93,151 in 2013-14, though higher than the national average of Rs. 74,920, masks wide variations across districts. In Telangana, only three out of ten districts have per capita income higher than the national average. In the remaining seven districts, the percapita income is below the national average. As observed by numerous committees appointed by the Government of India, majority of the districts in Telangana continue to remain backward with nine out of ten districts in the State covered under the Backward Regions Grant Fund (BRGF). Despite all the constraints, the State is determined to initiate all necessary steps to regain the growth momentum and to ensure that the benefits of development are broad based. The Government is of the firm belief that mere growth has no

meaning and even legitimacy if the deprived sections of the society are left behind. This Budget is a reflection of our commitment.

Redeeming the Election Promises

16. Our Party has made certain promises in the election manifesto after a lot of thinking and taking into account the felt and just needs of people. For our Government, a promise is a promise and meant to be honoured, no matter what the constraints are. Several initiatives in the direction of fulfilling the promises have been taken soon after the formation of our Government and several other initiatives are proposed in this Budget. I will now present before the House the new initiatives and flagship programs of the State Government to further the cause of "Bangaru Telangana".

Revival of Tanks and Irrigation

17. As the Hon'ble Members are aware, tanks are crucial to the sustenance of village economy. Following the total neglect of tanks, which used to irrigate nearly 60 percent of the net sown area in the State till the early sixties, dependence of agriculture on well irrigation has increased considerably to the detriment of farmers' interests. There was no maintenance of tanks in the combined State and many tanks have been encroached upon as a result of which area irrigated by tanks is now less than 9 percent. As a consequence, farmers were forced to borrow and invest huge amounts of money in digging wells and installing pump sets. It is disturbing and alarming to note that over 80 percent of the net sown area in the state now depends on well irrigation created by the poor farmers of the state by investing thousands of crores of their hard earned money. With the frequent occurrence of droughts and depleting ground water levels, many of the wells have gone dry adding to the misery of farmers.

There are instances of farmers investing in one well after another, to no end. Compounding the problems of the farmers is the acute power shortage. Agriculture in the State is a risky gamble owing to the neglect of the sector by the successive governments. To put an end to the plight of the farmers, the Government have decided to take up the restoration of over 45,000 tanks over the next five years. Nearly 9,000 tanks are proposed to be taken up for restoration in this financial year to start with. An amount of Rs. 2,000 crore is proposed in the Budget Estimate (BE) for 2014-15 for this purpose.

18. Simultaneously, the Government are also planning to complete the prioritised major and medium projects during the course of next five years. As a first step, all the four ongoing Lift irrigation Schemes of Nettempadu, Kalwakurti, Bhima and Koilsagar in Mahabubnagar are programmed to be completed during the current year itself bringing 2,97,550 acres of land under irrigation. A total provision of Rs 6,500 crore is proposed for irrigation and command area development sector.

Water Grid and Drinking Water

19. Acute shortage of drinking water at times and prevalence of water quality related ailments such as flourosis are common phenomenon in the State. The present supply of drinking water is neither reliable nor adequate. For lack of protected drinking water, poor Gonds in Adilabad are succumbing to water borne diseases. People in Nalgonda continue to suffer from fluoride contaminated water despite the Krishna river flowing through it. Moved by the plight of the flourosis affected people of Nalgonda, the Hon'ble Chief Minister is determined to provide a lasting solution to this problem. Drinking water is a basic necessity and this Government opines that people cannot be made to wait

indefinitely for its adequate provision. Towards this end, Government have decided to earmark 10 percent of water in irrigation projects for the use of drinking water and to establish a State Drinking Water Grid to provide protected and piped drinking water to every household in the State through a network of pipelines at an estimated cost of Rs.25,000 crore. As a primer, a provision of Rs.2,000 crore is proposed in the BE 2014-15.

Agriculture and Allied Sectors

20. Agriculture in Telangana is largely dependent on erratic rainfall and depleting ground water, thus making it vulnerable to frequent droughts and other unfavourable weather conditions. Low productivity, rising input costs and stagnant public investment have made agriculture unremunerative and very risky to farmers. Large sections of the farm households have been facing great deal of distress as a consequence of a decline in agricultural income, erosion of their repayment capacity and increased debt burden since the mid-nineties. Frequent crop failures because of uncertain weather and pest attacks have driven a large number of farmers to suicide, the incidence of which was one of the highest in the entire country. Unless the farmers are helped to come out of the debt trap, their plight will worsen further and there will be no private investment in agriculture. Consequently, the goal of higher growth in agriculture will remain elusive forever. Majority of farm families are small and marginal. The scope for private investment in agriculture is very limited because of uncertain returns and high incidence of farmer indebtedness in the State. Infusion of investment is the surest way to enhance agricultural productivity, which besides breaking the vicious cycle of rural poverty could also address the macroeconomic problem of persistent high food inflation. Taking into account the plight of the farmers, the State Government put in place a Farmer

Debt Waiver Scheme under which the outstanding crop loans up to Rs. one lakh per family are being waived. An amount of Rs. 4,250 crore has already been credited to the loan accounts as first instalment. Despite the constraints in getting the outstanding loans rescheduled by banks, the State Government has gone ahead with the farmer debt waiver scheme and more than proved its commitment to the welfare of farmers. I may add that this is the first of its kind initiative taken by any State Government in the country to comprehensively address the problem of farmers' indebtedness.

21. A specific instance of inbuilt bias against Telangana farming can be seen in the release of input subsidy. Subsidy due to farmers especially relating to calamities such as hail storms remained unpaid from 2009-10 onwards. To provide relief to farmers, the Government have released an amount of Rs. 480.43 crore towards input subsidy dues from the year 2009-10 onwards.

22. The Government have released an amount of Rs.11.50 crore to Red Jowar seed grower farmers in Nizamabad district to set-off their long pending dues.

23. Another major problem facing the agriculture sector is market risk characterised by wide fluctuations in agriculture produce prices. There are instances of farmers abandoning crops because of steep fall in prices for their produce. Unless there is an assurance of remunerative prices, farmers cannot take a rational decision either with regard to the cropping pattern or the investments on crop inputs. The Government have decided to bring an end to this uncertainty by establishing a Market Intervention Fund with a provision of Rs. 400 crore in this Budget. With timely and selective market intervention, an era of stable and remunerative prices will set in.

Making Telangana a Seed Bowl of the Country

24. A lasting solution to the low and uncertain incomes of farmers lies in encouraging the cultivation of high value crops and increasing the productivity in general. Fortunately, Telangana is endowed with variety of fertile soils suitable for growing seeds. With proper planning, Telangana has the potential to emerge as the seed bowl of India. To unlock this potential, the State Government has taken the initiative of developing seed chains and an amount of Rs.50 crore has been proposed in the Budget. Plans are afoot to tie up with seed companies for the purpose of marketing. The above measures would help in eliminating market risk to a large extent. I may mention with all humility that no such attempt has ever been made. As agriculture provides direct or indirect sustenance to nearly 50 percent of the State's population, the Government is committed to the revival of the agriculture sector. For this purpose, a multi-pronged approach is being adopted, Apart from farm loan waiver, development of seed chains, a number of other initiatives are being taken up. These include development of crop colonies, strengthening soil testing, promotion of farm mechanization and establishment of farm field schools. While an amount of Rs.100 crore is proposed for farm mechanization, the amounts proposed for crop colonies including soil testing and farm field schools are Rs. 20 crore and Rs.10 crore, respectively.

Kamatala Ekikarana

25. Agricultural holdings in the State are small in size with land located at different places. Consolidation of land is necessary to make agriculture productive and intensive. Therefore, the Government have decided to take up consolidation of agricultural holdings.

Horticulture Development

26. Horticulture has an immense potential in the State. It is proposed to promote green house farming in 1,000 acres in the areas surrounding Hyderabad on a pilot basis in the current year for the cultivation of exotic and unseasonal vegetables at an estimated cost of Rs.200 crore. Provision has been proposed for this amount in the Budget. Under this programme, it is proposed to extend 75 percent subsidy on the cost of establishing green houses to farmers.

27. Apart from the promotion of green houses, the State Government has taken a decision to promote drip irrigation to optimize the use of ground water in 1.36 lakh acres with a subsidy of 100 percent to SC and ST farmers, 90 percent to small and marginal farmers and 80 percent to other farmers. An amount of Rs. 250 crore has been proposed in the BE 2014-15.

Poultry Sector

28. Poultry farming is an important sector in Telangana. As a poultry farmer, I am aware of the acute distress in the sector because of increase in the feed prices and fluctuating prices for poultry products. I will be failing in my duty if I leave out the sector. Therefore, an amount of Rs. 20 crore has been proposed towards power subsidy to poultry farmers. The modalities of dispensing the subsidy are being worked out. So far, 1.5 lakh tonnes of maize costing Rs.14 per kg has been supplied to poultry farmers at a subsidised price of Rs. 10 per kg.

Dairy Sector

29. Milk production in the State is inadequate to meet the rising demand. With a view to encouraging the farmers to take up milk production in a sustainable way,

an amount of Rs. 16.30 crore has been provided in the Budget as incentive to milk producers at the rate of Rs. 4 per litre of milk supplied to Vijaya Dairy.

Fisheries Development

30. Taking into account the need to develop fisheries sector in the State, two of my Cabinet colleagues have visited West Bengal and Jharkhand to get first hand information about the best practices being followed there. It is proposed to modernise and develop the sector. The revival of tanks proposed by the Government will give a boost to the development of fisheries in Telangana. Government will consider making suitable provision for the development of fisheries sector.

Welfare Programmes

Welfare of Scheduled Castes

31. The economic and social status of scheduled castes, who constitute 15.4 percent of the state's population, continues to remain pathetic because of lack of a focused approach to address their plight. No meaningful initiative has been taken by any Government so far to provide a lasting solution to their plight. The Government is convinced that there cannot be a better policy to address their poverty on a lasting basis than by providing them with a permanent source of livelihood. Accordingly, Government have taken a path breaking policy decision to provide three acres of cultivable land to each landless SC family, develop the same with irrigation and provide the total cost of cultivation for the first year as a grant. As you all know, the scheme was launched on August 15, 2014 on a pilot basis. In the next phase, SC households holding less than three acres of land will be provided the balance extent of land. An amount of Rs. 1,000 crore has been proposed for this scheme. The Government is

committed to provide an amount of Rs.50,000 for the welfare of SCs over the five-year period 2014-19. In keeping with the commitment of the Government, the Social Welfare Department has been renamed as SC Development Department.

Tribal Welfare

32. Tribal population continues to remain disadvantaged in the State. Corresponding to rise in the proportion of ST population in Telangana State, theproportion of TSP has been raised to 9.34% amounting to Rs. 4461.21 crore.Plans are afoot to convert Girijan Tandas into gram panchayats and to formulate scheme similar to those in the ITDAs for tribals living in plains. To perpetuate the memory of Gond martyr Komaram Bheem, administrative sanction has already been accorded for the construction of a tribal museum and memorial in Jodeghat village of Adilabad district at an estimated cost of Rs. 25 crore. An amount of Rs. 245.92 crore has been proposed for the educational institutions in tribal areas under the Plan.

SC and ST Sub-Plans

33. Though provisions are being made under the SC and ST sub-plans in proportion to their population, there are numerous instances of such provisions being diverted or left unspent. To address this issue on a permanent basis, the Government have decided to place the funds earmarked under SC and ST sub-plans at the disposal of the SC Development and the Tribal Welfare departments, respectively. The concerned nodal agencies will now be able to rebalance and reappropriate these amounts according to the actual needs and benefits. The amounts proposed under the SC and ST sub-plans in this Budget are Rs.7579.45 crore and Rs.4559.81 crore, respectively.

Welfare of Backward Classes

34. People belonging to backward classes constitute about 45 percent of the total population of the State. No concerted policy initiatives have been taken so far to improve the lot of backward classes except establishing a number of cooperative societies and financial corporations to cater to the needs of various sections. Most of these corporations remained ineffective in discharging their responsibilities for want of adequate funding and policy framework from the Government. While concentrating on the educational development of BCs, Government proposes to enhance equitable flows of various development programmes towards these sections in an active manner. Overall, an amount of Rs.2,022 crore is proposed to this sector under plan and non-plan.

Welfare of Minorities

35. Minorities constituting about 11 percent of the State's population continue to suffer from social and economic inequities putting a question mark on the secular credentials of the successive Governments. Though the past cannot be undone, the Government is determined to address the issues relating to the welfare of minorities head on. In an unprecedented manner, we propose to provide an amount of Rs.1,030 crore in this year's Plan Budget for the welfare of minorities. This is a substantial jump from the notional provision for Telangana amounting to Rs. 501.98 crore made in the Vote on Account Budget of the combined State for the full year.

Kalyana Lakshmi

36. Women constituting 50 of the population suffer many socio economic handicaps even till date. Families across different castes and religions consider girl child as

an unbearable burden especially when it comes to the expenses connected with marriage. To give a decent start to this important and crucial phase in her life, the Government decided to introduce a new scheme called, 'Kalyana Lakshmi'. Under the scheme, an amount of Rs.51,000 will be handed over to each bride belonging to SC, ST and minority communities at the time of her marriage. The amounts proposed under the scheme in the BE 2014-15 for SC, ST and Muslim brides are Rs.150, Rs. 80 crore and Rs 100 crore, respectively. The component pertaining to Muslim girls is named as "Shadi Mubarak".

Women and Child Welfare

37. A society in which women are not treated with respect and care cannot claim to be civilized. The common perception is that women are not safe if they are alone. Concerned about the lack of safety to women and high incidence of rapes, the Government have constituted a Committee on issues relating to safety and security of women and girls in Telangana. The Committee has made a number of recommendation for enhancing the safety and security of women and girls and these are under the active consideration of the Government. In the meantime, a Special Task Force has been formed in Hyderabad city to protect women from eve teasing and assaults. An amount of Rs. 10 crore has been proposed in this Budget for strengthening safety and security measures for women.

38. Concerned over the nutritional deficiency, Government have decided to pay special attention to women and children. At present eight eggs per month are being provided to children in the age group of seven months to three years. Government have decided to double the number of eggs per month from eight to sixteen. Children in the age group of three to six years are

currently being supplied 16 eggs per month. This has been increased to 30 eggs per month. For pregnant and lactating women, the present supply is 25 eggs per month and 200 m.l. of milk per day. This covers only 45 percent of women. Government have decided to cover all eligible pregnant and lactating women and to increase the supply of eggs to 30 per month. An amount of Rs. 221 crore has been proposed for this purpose in BE 2014-15. This represents nearly 300 percent increase over theTelangana portion of the provision made in the VoA Budget for the full year. Under the ICDS, the amount proposed is Rs. 1103.88 crore.

39. The poor families in the rural areas are still using dung and firewood for cooking which is a health hazard. To address this problem, an amount of Rs.100 crore has been proposed for one-time free supply of LPG connections to poor women.

Aasara

40. Government of Telangana as part of its social safety net strategy have introduced 'Aasara' pensions with a view to ensuring dignified life to the old and the disabled. At present, the pension paid to the old aged, widows and the disabled are inadequate even to meet the bare minimum necessities of life. Under the Aasara pension scheme being introduced by the Government from November 8, 2014, an amount of Rs. 1,000 per month will be paid to eligible old aged and widows. For the disabled, the monthly pension will be Rs. 1,500 per month. These enhanced pensions will secure a dignified life to the beneficiaries. It is proposed to increase the pensions to handloom weavers and toddy tappers. An amount of Rs.1317.77 crore has been proposed for the payment of pensions to the aged and the widows. The amount proposed for pensions to the disabled is Rs. 367.75 crore in the BE for 2014-15.

Education

41. Our Government is of the view that the amount spent on education should be treated as investment for human resource development and not as expenditure.

42. There is no better way to empower people than to provide them with quality and affordable education. A well-educated and employable youth can change the fate of the society within one generation spectacularly. Late Prof. Jaya Shankar was of the firm belief that by developing and expanding educational system, fresh class of citizens could not only be nurtured but also be meaningfully engaged in evolving society. Public provision of education has suffered a great in terms of quality, driving even the poor away from government schools. Education in Telangana suffered a great deal because of neglect. The dropout rate in schools in Telangana is much higher than the national average. The higher dropout rate among the SC and ST school children is a matter of grave concern. The Government is committed to overhauling and strengthening the public education system from KG to PG in a phased and systematic manner. A token amount of Rs.25 crore is proposed in the Budget to roll out the new strategy for improvised KG to PG education. Government intends to integrate and improvise the otherwise splintered and marginalised education system in the State by putting the interests of the students on top of the agenda. Under the Centrally assisted plan scheme, a provision of Rs.940.73 crore has been proposed for setting up of model schools at Mandal level as benchmarks of excellence. Under the Rashtriya Madhyamik Siksha Abhiyan, an amount of Rs.906.40 crore has been proposed in BE 2014-15. The Government is planning to improve the quality of technical education in the State thereby enhancing the employability of students passing out of technical

institutions. An amount of Rs.212.86 crore has been provided under the Plan for Technical Education. An amount of Rs. 119.63 crore has been proposed for the IIIT at Basara.

Medical and Health

43. Our Government is of the firm belief that expenditure on health care is an investment in human development which will result in lasting benefits to the population. In old Hyderabad State, Government provided necessary health care with no cost or minimum cost to all the sections of the society. With the total neglect of government hospitals and inadequate funding, private sector gained prominence as a result of which cost of health care to the common man has increased considerably with attendant malpractices. Years of neglect cannot be set right overnight. However, the Government is committed to the revival of public health systems and make them affordable and reliable for the common man. The Government has made a beginning in the direction of reviving and strengthening public health care by proposing a substantial increase in the provision under plan to the health sector to Rs. 2282.86 crore in the BE 2014-15 as compared with the provision attributable to Telangana in the Vote on Account Budget of the combined State amounting to Rs. 1277.39 crore. Within the overall provision, for the first time substantial provisions have been proposed for Government Hospitals. For Gandhi and Osmania hospitals, the provisions proposed in the Budget are Rs. 100 crore each. For strengthening the Maternity Hospitals at Petlaburz and Sultanbazar, an amount of Rs. 50 crore has been proposed and the proposed amounts for Niloufer and King Koti Hospitals are Rs. 30 crore and 25 crore respectively. Efforts are being made for upgradation of district hospitals into super speciality hospitals. An

amount of Rs. 1 crore each amounting to Rs 42 crore is proposed for the upgradation of 42 area hospitals. In addition, an amount of Rs. 40 crore has been proposed for strengthening of Eye, Mental, Chest and ENT Hospitals. The amount provided for medical college buildings is Rs.152 crore. As the Hon'ble Members will appreciate, this is the first time that such higher provisions are being made for strengthening of government hospitals. I may also add that the Government have decided to establish a Health University at Warangal.

Industry

44. The Government is of the firm view that industrialization alone holds the key for the higher growth trajectory and employment generation. There was negative growth of industry sector in Telangana by 0.9 percent in 2012-13. Though growth marginally picked up to 2.7 percent in 2013-14, it remains much below the desired level. For giving industrial growth a momentum, the State Government is in the process of unveiling most attractive, effective and investor friendly industrial policy. A Chasing Cell will be established with the task of monitoring industrial approvals on day to day basis and the Cell will act as a link between the prospective investors and the various Departments of the State Government. It is proposed to establish a land bank with about 5.0 lakh acres of Government land suitable for location of industries and hand it over to Telangana State Industrial Infrastructure Corporation (TSIIC). Provision of facilities in this land such as water and electricity will be provided by the TSIIC. For this an amount of Rs.100 crore is proposed in this budget.

45. I am happy to inform the House that after the formation of our State, there has been good response from the Industry. Hon'ble Chief Minister has recently

inaugurated the consumer goods manufacturing unit of Proctor and Gamble involving an investment of Rs. 970 crore and an employment potential of 950 persons. He also laid the foundation stone for the Johnson and Johnson manufacturing plants with an investment of Rs. 450 crore in Mahabubnagar district. Tata Aerospace has entered into a partnership to manufacture Dornier Aircraft main cabin and wing components as well as the major parts for the Pilatus aircraft. Land has been given to Tata Aerospace for this purpose. I am happy to inform the Hon'ble Members that the booster rocket that put the Mangalyan into Mars orbit has been manufactured by a Hyderabad based company.

46. As an important step towards assuring the industry of the commitment of the State, an amount of Rs. 638 crore is proposed in the Budget toward clearing the incentive dues payable to the industry located in the State, which the combined State postponed. In addition, an amount of Rs.100 crore each has been proposed towards power subsidy to industry and for the development of infrastructure facilities. For the Hyderabad Information Technology and Investment Region (ITIR), an amount of Rs.90 crore has been proposed in the BE 2014-15. Efforts are on to make Singerani Collieries diversified and to make it an active player in the industrial growth of the State. Options to acquire coal mines in other countries will be explored by the company. A major national project which has been taken up in Telangana is the National Investment and Manufacturing Zone (NIMZ) in Medak district. This zone will be spread over 12,365 acres and can host major manufacturing anchor clients besides their ancillaries. The NIMZ, Medak has the potential to attract investments of over Rs.40,000 crore and to provide direct employment to 3 lakh people besides supporting 4.50 lakh jobs indirectly.

48. Apart from providing land to landless families, the Government have decided to promote entrepreneurship among the SCs. An amount of Rs.19.30 crore has been proposed as an incentive to SC entrepreneurs setting up industrial units.

Power loom Weavers

49. As the Hon'ble Members are aware, powerloom weavers in the State are in dire straits. To provide immediate relief to them, the Government have decided to provide loan waiver up to Rs. 1 lakh per weaver family.

Urban Development

50. Hyderabad with its metropolitan culture and salubrious climate is already on the radar of global investors. The pressure of growing population has stretched the civic infrastructure to its limits. Therefore, there is an imperative to invest in the improvement of infrastructure in Hyderabad to retain its attractiveness to global investors. The goal is to make Hyderabad a safer, smarter and slum free city. Several initiatives are being taken to make this a reality sooner than later.

51. The first and foremost priority is to make the city safe and crime free. As the Hon'ble Members are aware, The Government have released an amount of Rs.350 crore for building a rapid response system capable of reaching any trouble spot within a maximum time of 10 minutes in twin cities. Towards this end, vehicles equipped with GPS and computer systems have already been provided to the city police. Further amounts proposed in this Budget for installation of CCTV surveillance systems in the areas covered under Hyderabad and Cyberabad city Police Commissionerates are Rs. 44.59 crore and Rs. 25 crore, respectively. It is also proposed to make the police stations in the city

citizen friendly, for which an amount of Rs.20 crore has been proposed under the Plan to the Commissioner of Police, Hyderabad. For technology backbone for citizen-centric traffic management and for fighting organized crime, an amount of Rs.31.41 crore has been proposed. For the construction of barracks and camping centres, an amount of Rs.45 crore has been proposed for the Commissionerate, Cyberabad Police.

52. The Government have proposed to step up assistance to Greater Hyderabad Municipal Corporation, Hyderabad Metro Railway, Hyderabad Metropolitan Water Supply and Sewerage Board for improving civic amenities in the city. The proposed assistance to GHMC for taking up slum free programme is Rs. 250 crore in BE 2014-15. An amount of Rs.416.67 crore has been proposed as loans to Hyderabad Metro Rail. The assistance proposed to HMWSSB for improvement of water supply in slum areas of Hyderabad, Krishna and Godavari water supply schemes and sewerage improvement is Rs.581 crore.

53. The Government is equally committed to the development of civic amenities in other municipal areas. Under the Centrally assisted development scheme for small and medium towns, an amount of Rs. 374.73 crore has been proposed in this Budget. An amount of Rs. 200 crore has been proposed under the externally aided Municipal Development Project for improvement of drinking water supply and sanitation facilities in municipal areas. In addition, an amount of Rs, 150 crore is proposed as assistance to municipalities under the award of the State Finance Commission.

Road Network

54. Roads are considered as proxy for culture and prosperity. They become even more important for a State

like Telangana whose economy is service sector oriented and has chosen manufacturing as its future. Inadequate provisioning and maintenance over the years have left the road network patchy and degenerated. Government attaches high priority for rectifying the situation immediately and decided to allocate an amount of Rs 10,000 crore over two year period including the Rs 4,000 crore proposed in the current year's Budget with the amount distributed between R&B and PR departments. With a view to completing road improvement, the Government have set up a Cabinet Sub-Committee under the Chairmanship of Dr. T. Rajaiah, Hon'ble Deputy Chief Minister to prepare an action plan and to explore the desirability of setting up of a dedicated organization for this purpose. It is proposed to take up double laning of roads connecting Mandal HQs to district HQs at a cost of Rs. 400 crore during the current year. TSRTC buses are the main means of transport for the common man. To improve the bus services, an amount of Rs. 400 crore is proposed out of which Rs 250 is already released. Shortly, about 1,000 new buses are proposed to be added to the existing fleet of TSRTC.

Energy Sector

55. Today, it is not at all an exaggeration to say that energy is the basis of life and prosperity. It is even more important for Telangana State where lives of majority of its farm families and lakhs of industrial and service sector employees are closely intertwined with availability of good quality power. The lopsided policies of the erstwhile AP government pushed the state into power penury in spite of it being the home for rich coal mines of Singareni and Godavarikhani. This is adversely affecting the industry as well as the agriculture sector. To overcome the power crisis, the Government has taken several measures and is planning to add 20,000 MW of power

generation in the next five years. Hon'ble Chief Minister personally visited Chattisgarh and a Memorandum of Understanding has been signed with the Chattisgarh government for the purchase of 1,000 MW of power. The National Thermal Power Corporation has agreed to set up 4,000 MW power generating plant at Ramagundam. The Government of Telangana has recently signed a MoU with Bharat Heavy Electricals Limited for the erection of thermal power plants with a generating capacity of 6,000 MW on EPC basis. As these initiatives will result in augmentation of generating capacity over the next three to four years, to tide over the present shortage of power, the Government has authorized TSGENCO to purchase power, even though the cost of such power is very high. Apart from augmenting the conventional sources of energy, the Government is encouraging solar power generation in the State. Our goal is to make Telangana a power surplus State. With a view to augmenting power supply to agriculture, an amount of Rs.200 crore has been proposed to promote the use of solar pump sets. Similarly an amount of Rs. 40 crore is provided to promote roof top solar power. Besides servicing the bonds, a provision of Rs.1,000 crore has been proposed towards investments in TSGENCO under the State Plan. In addition, an amount of Rs.3241.90 crore is provided to the energy sector under non-plan. This includes a provision of Rs.3,000 crore towards power subsidy.

Forest and Environment

56. As the Hon'ble Members are aware, the Government have launched a new flagship scheme called, "Telangana Ku Haritha Haram". The scheme envisages enrichment of the biodiversity of the State through a massive plantation of 230 crore trees over the next three to four years. The scheme is sought to be implemented

government programmes and to enlist the support of people. An amount of Rs.11 crore has been proposed for the scheme named as "Samskrithika Sarathi".

60. Yadagirigutta is a holy place revered in Telangana. It is proposed to develop the Yadagirigutta Devastanam on the lines of TTD. The proposals are afoot to develop 400 acres as Narsimha Abhayaranyam and to develop parks, marriage halls meditation centres, Veda Patasala and construct cottage in about 1,600 acres of land. For this purpose, an amount of Rs.100 crore has been proposed in BE 2014-15.

61. For Godavari Pushkaralu, the amount proposed is Rs.100 crore.

62. Telangana has immense potential for attracting tourists. This potential remained untapped. To unlock the potential, an amount of Rs.60 crore has been proposed in BE 2014-15 for infrastructure development in tourist destinations and circuits.

63. The Government have demonstrated its commitment to promote sports and youth affairs in the State by suitably rewarding the medal winning sports persons. An amount of Rs.90 crore has been proposed for the construction of sports stadia and modernization of sports facilities at different locations in the State.

Constituency Development Programme

64. I am happy to inform the Hon'ble Members of this House that the provision under the Constituency Development Progrmme is proposed to be increased from Rs. 1 crore per constituency to Rs. 1.50 crore per constituency per annum. Accordingly an amount of Rs.234 crore has been proposed in this Budget.

Housing

67. As the Hon'ble Members are aware, weaker sections housing suffered a great deal because of rampant irregularities and corruption, depriving the poor the benefit of weaker sections housing. Even the houses that were constructed had only one bedroom depriving privacy and causing inconvenience to family members of the poor. The Government is planning to take up the construction of houses with two bed rooms, a hall, kitchen, bathroom and a lavatory at a unit cost of Rs.3.5 lakhs. The amount proposed for weaker sections housing in the BE 2014-15 is Rs.1,000 crore.

68. Many poor people have gone to the Gulf countries in search of a better livelihood after borrowing heavily from money lenders only to return humiliated after failing to secure a job there. They are a pathetic lot. Moved by their plight, the Government is planning to put in place a package for their assistance.

69. Many of the unemployed youth in the State eke out a living as auto drivers. To make their lives easier, the Government have abolished tax on autos. Arrears of tax on autos amounting to Rs.76.26 crore has also been waived. To encourage the use of tractors and to provide relief to farmers owning them, the taxon tractor and tractor trailers amounting to Rs.56.87 crore has also been abolished.

70. Advocates are an important and respected group of professsionals in the state helping in proper dispensation of justice. Recognising their invaluable contributions to the society, it is proposed to provide an amount of Rs 100 crore towards their welfare.

71. Journalists have an important role in spreading awareness among people. In recognition of their role, the Government have decided to provide them with health

cards and allocate Rs 10 crore for their welfare including construction of Journalist Bhavan at Hyderabad. The Government have also decided to provide food security cards to all eligible families in the State.

Budget Estimates 2014-15

72. For the 10 months of the financial year 2014-15, Government proposes total expenditure of Rs.1,00,637.96 crore of which the non-plan expenditure is estimated at Rs.51,989.49 crore and plan expenditure at Rs. 48,648.47 crore. The estimated revenue surplus is Rs. 301.02 crore. The marginal revenue surplus is entirely on accountof additional resource mobilisation proposed in the Budget. The fiscal deficit is estimated at Rs. 17,398.72 crore. As a percentage of GSDP, the estimated fiscal deficit is 4.79 percent. These estimates are contingent on the State Government realising ambitious additional revenue mobilisation targets and receipt of the budgeted grants from the Government of India.

73. Normally, the Budget is more about numbers but this budget is more about our people and their wellbeing. This Budget has been formulated with an objective of delivering a sustainable future for our children and generations beyond. The new State of Telangana has strengthened the faith of people in their own future and the faith of every citizen in Telangana. The long journey to the realisation of 'Bangaru Telangana' has just started and with the active participation of people, there will be no looking back till we reach our destination, which will be sooner than later. Speaker Sir, with this, I commend the Budget for the approval of the House.

// JAI TELANGANA//

مقننہ ریاست تلنگانہ میں بتاریخ ۵رنومبر۲۰۱۴ءکوسال ۲۰۱۵-۲۰۱۴ کی بابت موازنہ پیش کرتے ہوئے شری ایٹالہ راجندر عزت مآب وزیر برائے مالیہ کی تقریر

عزت مآب عالی جناب اسپیکر صاحب!

ا۔ یہ میرے لئے بڑا اہم اور عظیم لمحہ ہیکہ میں اس نئی ریاست تلنگانہ کا پہلا موازنہ پیش کررہاہوں۔ یہ ایک تاریخی موقع ہیکہ ریاست تلنگانہ کے ۴ کروڑ عوام اپنے وسائل ومقدر کے مالک ہیں۔ میں اس موقعہ پر تلنگانہ کی عوام ، عزت مآب وزیر اعلیٰ اور اس ایوان کے معزز اراکین کو دل کی گہرائیوں سے اظہار تشکر کرتا ہوں۔

۲۔ ہماری ریاست چھ دہوں سے عوام کی دونسلوں کی مسلسل صبر آزما جدوجہد کا نتیجہ ہے ان میں کئی افراد نے اپنا سب کچھ قربان کردیا اور بعض نے تو اپنی جان تک قربان کردی۔ ہم ان تمام کو سلام کرتے ہیں اور ہمارے قابل احترام وزیر اعلیٰ شری ۔ کے ۔ چندرشیکھر راؤ صاحب کی جانب سے ان کی گراں قدر خدمات کو ایک قیمتی اثاثہ تصور کرتے ہیں، جنہوں نے علحدہ تلنگانہ ریاست کے قیام کی بابت عوام کے تمام طبقات کی کامیاب قیادت کی۔

۳۔ یہ موقع مجھے نہ صرف موجودہ نسل بلکہ مستقبل کی نسلوں کی توقعات وامنگوں کی تکمیل کرنے نیز آمدنی کے بہتر ودانشمندانہ استعمال کو یقینی بنانے کا موقع فراہم کرتا ہے۔ یہ موازنہ تلنگانہ عوام کے روشن مستقبل کو یقینی بنانے کیلئے وضع کیا گیا ہے۔

۴۔ جیسا کہ معزز اراکین اس امر کی ستائش کرینگے، کہ تلنگانہ کو عمداً نظر انداز کرنے کے نتیجہ میں مواقع کھودیئے گئے ہیں اور مسائل میں اضافہ ہوا اسکے لئے کوئی سہل وآسان راستہ نہیں رہا۔ حکومت کو جو اہم و عظیم کام درپیش ہے وہ یہ ہیکہ نہ صرف تاریخی غلطیوں کی اصلاح کی جائے بلکہ عوام کی بڑی اکثریت کو عاجلانہ، سماجی ومعاشی انصاف بہم پہنچایا جائے۔

۵۔ تلنگانہ کو تمام محاذوں پر مشکلات پیش آئیں علحدہ ریاست کے حصول کے بعد عوام خدحکمرانی کے ثمرات سے بہرہ ور ہوئے۔

۶۔ اگرچیکہ ہم ریاست کے امور پر راست کنٹرول رکھتے ہیں، متعدد بالرّ است قوتیں ریاست کی ترقی کی بابت ہماری کوششوں میں اب بھی رکاوٹیں کھڑی کرنے سے باز نہیں آرہی ہیں۔

۷۔ حکومت پابند عہد و پر عزم ہے نیز عوام کی سرگرم مدد کے ذریعہ ترقی کی راہ میں حائل تمام رکاوٹوں پر قابو پائیگی۔ میں پر اعتماد ہوں کہ جس جوش وجذبہ وایثار کے ذریعہ علحدہ ریاست کو حاصل کیا گیا وہی جوش وجذبہ بنگارو تلنگانہ کے مقصد کے حصول کیلئے باقی رکھا جائیگا۔

۸۔ ریاست کی تعمیر نو کیلئے ہمیں تلنگانہ کی اختراع وتشکیل نو کرنا ضروری ہے۔ جیسا کہ معزز اراکین اس امر کی ستائش کرینگے کہ تلنگانہ کو عمداً نظر انداز کرنیکے نتیجہ میں مواقع کھودیئے گئے ہیں۔ اور مسائل میں اضافہ ہوا ہے۔

۹۔ اگرچیکہ یہ موازنہ جاریہ مالیاتی سال ۱۵-۲۰۱۴ کے صرف ۱۰ ماہ کی بابت ہی دستیاب ہے۔ لیکن اس کی اسطرح منصوبہ بندی کی گئی ہے کہ یہ پنچ سالہ تناظر کے منصوبہ بابتہ سال ۱۹-۲۰۱۴ سے مربوط ہے۔

۱۰۔ آج ہمیں اس حقیقت کو نہیں بھولنا چاہیے کہ ہماری ریاست کا وجود کئی شہیدوں یعنی **امراویرولو** کا رہن منت ہے۔ جنہوں نے ریاست کے حصول کے مقصد کی بابت اپنی قیمتی جانوں کو قربان کیا۔ ان شہیدوں ''امراویرولو'' کو ہم اسی وقت گہرا خراج عقیدت پیش کرسکتے ہیں جب کہ ہم بنگارو تلنگانہ کے حصول کیلئے پیہم جدوجہد کریں۔ اس طرح سے وہ ہمارے دل ودماغ وروح میں زندہ جاوید رہینگے' بہرحال اظہار تشکر کی علامت کے طور پر' ۴۵۹ شہیدوں کے ہر خاندان کیلئے ۱۰ لاکھ روپیے کی مالیاتی امداد جاری کی گئی ہے۔ اس مقصد کی بابت موازنہ میں ۱۰۰ کروڑ روپیے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

۱۱۔ یہ موازنہ' سابقہ موازنہ کی بہ نسبت' طریقہ کار ومتن میں نمایاں تبدیلی کا مظہر ہے۔ ایک بہتر موازنہ عوام کی ترجیحات کا آئینہ دار ہوتا ہے اور عوام کی آرزوؤں کا حیدرآباد میں بیٹھ کر اندازہ نہیں لگایا جاسکتا۔ آپ کی حکومت نے ''ہمارا گاؤں ہمارا منصوبہ'' کے غیر مرکوز ترقیاتی ماڈل کو اختیار کرتے ہوئے ایک بنیادی تبدیلی لائی ہے۔ جس کے ذریعہ عوام سے موضع ووارڈ کے سطحات پر ان کی بنیادی ضرورتوں کا جائیزہ لیتے ہوئے ان سے مشورے حاصل کئے گئے اور ان مشوروں کی نیز مختصر' اوسط اور طویل المیعاد منصوبہ جات کی بنیاد پر ریاست کی ترجیحات کو حقیقت کا روپ دینے کیلئے ریاستی حکومت کی جانب سے ۱۴ ٹاسک فورس تشکیل دیئے گئیے ہیں۔

۱۲۔ یہ موازنہ جو آئندہ ۴ موازنوں پر اثر انداز ہوگا۔ عزت مآب وزیر اعلیٰ شری کے۔ چندر شیکھر راؤ صاحب کی ہدایت وقیادت میں مرتب کیا گیا ہے اور اس امر کو یقینی بنایا جارہا ہے کہ سرکاری مصارف کا فائدہ تمام مستحق عوام بالخصوص کمزور طبقات جنہیں اپنے حصے سے اب تک محروم رکھا گیا تھا ان تک پہنچے۔ یہ پہلا موقعہ

ہیکہ نئی ریاست کی جانب سے موازنہ سازی کے تمام عمل کو جمہوری طور پر روشناس کیا گیا ہے جیسا کہ معزز اراکین اس امر سے آگاہ ہیں کہ' حکومت نے عوام کی آرزوں اور تمناؤں کی تکمیل کو زیادہ سے زیادہ بہتر طریقہ پر پورا کرنے کیلئے محدود وسائل کے باوجود' ۱۹/اگسٹ ۲۰۱۴ کو ایک جامع گھریلو سروے کا انعقاد عمل میں لائی۔ اس سروے کو عوام کی بھر پور شراکت داری کے ساتھ ایک ہی دن میں مکمل کیا گیا تھا اس سروے کے نتائج کو بہبودی پروگرامس کے بہتر اہداف کے لئے استعمال کیا جائیگا۔

سماجی و معاشی صورتحال :

۱۳۔ قبل اسکے کہ نئے پیشقدمیوں اور موازنہ سازی اختصاص کو پیش کیا جائے' مجھے ریاست تلنگانہ کی سماجی و معاشی صورتحال کو مختصراً بیان کرنے کی اجازت دی جائے۔ ریاست کی تقریباً ۸۵ فیصد آبادی کمزور طبقات پر مشتمل ہے' یہ تعداد کی کثرت' کمزور طبقات کو دیگر طبقات کے مساوی کرنے میں ریاستی حکومت پر ایک بھاری ذمہ داری عائد کرتی ہے۔ ان کی مسلسل پسماندگی' چھ دھوں کی منصوبہ بندی کے باوجود انحطاط پذیر پالیسیز ذمہ داریوں کے فقدان کو ظاہر کرتی ہے۔ ریاست کی معاشی ترقی' صنعتی شعبہ کی فروغ میں گھرے تنزل کے سبب سال ۱۰-۲۰۰۵ کی مدت کے دوران ۵ء۱۰ فیصد اوسط سے سال ۱۳-۲۰۱۲ کے دوران ۵ء۴ فیصد تک انحطاط پذیر رہی اس رجحان کی تبدیلی کیلئے زرعی' صنعتی وانفرا اسٹرکچر کے شعبہ جات میں وسیع تر سرمایہ کاری فنڈز کی شمولیت درکار ہے۔ یہ غذائی تحفظ' روزگار اور افراط آمدنی کے نقطہ نظر سے ضروری ہے۔

۱۴۔ مجموعی ریاستی گھریلو مصنوعات کے اہم فائدہ پہنچانے والے شعبہ جات میں خدمات و صنعتیں ہیں جو بالترتیب ۵۸ اور ۲۸ فیصد کا حصہ ادا کرتے ہیں نئی ریاست کیلئے صنعتی شعبہ کے فروغ میں محرکہ کا فقدان تشویش کا باعث ہے۔ زرعی شعبہ اگرچیکہ جی ایس ڈی پی کو صرف ۱۴ فیصد ہی فائدہ پہنچا تا ہے لیکن وہ ریاستی آبادی کو آیا راست یا بالراست طور پر تقریباً ۵۰ فیصد امداد بہم پہنچاتا ہے۔

۱۵۔ ریاست کی فی کس آمدنی سال ۱۴-۲۰۱۳ میں ۹۳,۱۵۱ روپیئے تھی جو کہ ۷۴,۹۲۰ روپیئے کے قومی اوسط سے زائد ہے لیکن اضلاع میں یہ وسیع تر تفاوت رکھتا ہے یہ تلنگانہ کے ۱۰ اضلاع میں سے صرف تین اضلاع میں قومی اوسط سے زیادہ ہے۔ مابقی سات اضلاع میں فی کس آمدنی قومی اوسط سے کم ہے' جیسا کہ حکومت ہند کی جانب سے تقرر کردہ متعدد کمیٹیوں کے پیش کردہ موقف کے بموجب ریاست کے ۱۰ اضلاع میں سے ۹ اضلاع ابھی تک پسماندہ ہیں جن کا پسماندہ علاقائی امدادی فنڈ کے تحت احاطہ کیا گیا۔ ان تمام مشکلات کے باوجود ریاست' ترقی کی رفتار کی بحالی کیلئے تمام ضروری اقدامات کا تعین کررہی ہے نیز ترقی کے فوائد کے

وسیع تر ہونے کو یقینی بنانے کا عزم رکھتی ہے۔حکومت کا یہ ایقان ہیکہ اگر سماج کے محروم طبقات کو پیچھے چھوڑ دیا جا ئے تو ترقی حتیٰ کہ قانونی جواز کے باوجود کوئی معنیٰ نہیں رکھتی ۔یہ موازنہ ہمارے وعدوں کا آئینہ دار ہے۔

انتخابات میں کیئے گئے وعدوں کی تکمیل :

۱۶۔ ہماری جماعت نے' کافی غور خوص کے بعد' عوام کی حقیقی وجائز ضروریات کو مدِ نظر رکھتے ہو ئے انتخابی منشور میں چند وعدے کیئے ہیں۔ ہماری حکومت کیلیئے وعدہ کا مطلب وعدہ ہی ہوگا جس کا احترام کیا جا ئے گا چاہے کیسی ہی مشکلات کیوں نہ ہوں۔اس سمت میں ہماری حکومت کی تشکیل کے فوراً بعد وعدوں کی تکمیل کیلیئے متعدد اقدامات کیئے گئے ہیں نیز متعدد دیگر اقدامات اس موازنہ میں تجویز کیئے گئے ہیں' اب میں ایوان کے سامنے ریاستی حکومت کے نئے اقدامات واہم پروگرامس پیش کرونگا جس سے بنگاروتلنگانہ تحریک کو آگے بڑھایا جایگا۔

تالابوں اور آبپاشی کا احیاء :

۱۷۔جیسا کہ معزز ارکان بخوبی واقف ہیں کہ گاؤں کی معیشت کیلیئے تالاب بے حد اہمیت رکھتے ہیں۔تالابوں سے استفادہ کا عمل بلکل ہی متروک ہوگیا ہے۔جبکہ ۶۰ کے دہے تک ریاست میں اسی کے ذریعہ بیج بوئے گئے کل رقبہ کی تالابوں کے ذریعہ ہی تقریباً ۶۰ فیصد آبپاشی کی جاتی تھی کنوؤں کے ذریعہ آبپاشی پر زراعت کا انحصار کافی حدتک بڑھ گیا ہے جس سے کسانوں کے مفادات پر کافی ضرب پڑرہی ہے مشترکہ ریاست میں تالابوں کی نگہداشت نہیں کی جاتی تھی اور کئی تالابوں پر ناجائز قبضے ہوگئے تھے جس کے نتیجہ میں تالا بوں کے ذریعہ آبپاشی کردہ رقبہ اب ۹ فیصد سے بھی کم ہے۔جس کے نتیجہ میں کسان قرض لینے پر مجبور ہوگئے تھے اور کنوؤں کی کھدوائی اور پمپ سیٹس کی تنصیب پر کسان کافی سرمایہ لگانے پر مجبور ہوگئے تھے۔یہ صورتحال کافی گمبھیر اور تشوشیناک ہیکہ ریاست کا بوئے گئے بیج کا کُل رقبہ کا ۸۰ فیصد سے زائد ریاست کے غریب کسانوں کی جانب سے اِن کی محنت سے کمائی گئی رقم سے ہزاروں کروڑوں کی سرمایہ کاری کرکے کنوؤں کی آبپاشی پر اب بھی انحصار کرتی ہے۔مسلسل خشک سالی کے واقع ہونے اور زیرزمین آبی سطحات میں کمی ہونے کی وجہ سے کئی کنویں خشک ہوئے کسانوں کی مشکلات میں اضافہ ہوا۔کئی ایک ایسی مثالیں موجود ہیں کہ کسان یکے بعد دیگر ے کنوؤں میں اپنا سرمایہ لگا چکے ہیں۔برقی کی شدید قلت کے سبب کسانوں کے مسائل میں اضافہ ہوا' نیز ریاست کا زراعت کا شعبہ سابقہ حکومتوں کی غفلت ولاپرواہی کے سبب پُرخطر ہوگیا کسانوں کے اس سنگین مسئلہ کو ختم کرنے کیلیئے حکومت کی جانب سے آئندہ پانچ سال کے دوران' تمام ۴۵۰۰۰ تالابوں کو بحال کرنے کی

J. 9-9

ابتداء کی گئی ہے۔ آغاز کے طور پر' اس سال تقریباً ۹۰۰۰ تالابوں کی بحالی کی تجویز ہے۔ اس مقصد کیلئے تخمینی موازنہ ۱۵-۲۰۱۴ کے دوران ۲۰۰۰ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

۱۸۔ ساتھ ہی ساتھ حکومت' آئندہ پانچ سال کے دوران' بڑے اور اوسط پروجکٹس کو مکمل کرنے کا منصوبہ رکھتی ہے۔ پہلے قدم کے طور پر' محبوب نگر کے تمام چار جاریہ لفٹ آبپاشی اسکیمات' نٹم پاڈو' کلواکرتی' بھیما اور کوئل ساگر کو جاریہ سال کے دوران مکمل کرنے کا پروگرام ہے جس کے تحت ۲,۹۷,۵۵۰' ایکرس اراضی کو سیراب کیا جائے گا۔ آبپاشی اور کمانڈ ایریا کی ترقی کی بابت ۶,۵۰۰ کروڑ روپیہ تجویز کئے گئے ہیں۔

آبی گرڈ اور پینے کا پانی :

۱۹۔ بسا اوقات ریاست میں پینے کے پانی کی شدید قلت پائی جاتی ہے اور پانی سے متعلق امراض جیسے فلوریسیس عام بات ہیں۔ موجودہ پینے کے پانی کی سربراہی نہ ہی قابل بھروسہ ہے اور نہ ہی کافی ہے۔ تحفظ شدہ پینے کے پانی کی وجہ سے عادل آباد کے غریب گونڈ' پانی سے پیدا ہونے والے امراض کا شکار ہو رہے ہیں نلگنڈہ کی عوام وہاں سے دریائے کرشنا کے بہاؤ کے باوجود فلورائیڈ سے آلودہ پانی سے مسلسل متاثر ہو رہے ہیں۔ تاہم نلگنڈہ کی فلوروسیس سے متاثرہ عوام کی بُری حالت پر عزت مآب وزیر اعلیٰ اس مسئلہ کا مستقل حل فراہم کرنے کا مصمم ارادہ رکھتے ہیں۔ پینے کا پانی ایک بنیادی ضرورت ہے اور حکومت کا خیال ہے کہ پانی کی مناسب گنجائش کیلئے عوام کو غیر معینہ مدت کے لئے انتظار میں نہیں رکھا جا سکتا۔ اس مقصد کیلئے' حکومت کی جانب سے آبپاشی پروجیکٹس کے پانی کا ۱۰ فی صد پینے کے پانی کیلئے مختص کرنے کا فیصلہ کیا گیا ہے نیز ایک ریاستی پینے کے پانی کے گرڈ کے قیام کا بھی فیصلہ کیا گیا ہے جسکے ذریعہ ۲۵,۰۰۰ کروڑ روپیہ کی تخمینی لاگت سے پائپ لائین کے نٹ ورک کے ذریعہ ریاست کے ہر خاندان کو محفوظ پینے کا پانی فراہم کیا جائے گا۔ ابتدا کے طور پر تخمینی موازنہ ۱۵-۲۰۱۴ کے دوران ۲,۰۰۰ کروڑ روپیہ کی گنجائش کی تجویز ہے۔

زراعت اور متعلقہ شعبہ جات :

۲۰۔ جیسا کہ پہلے ذکر کیا گیا ہے تلنگانہ میں زراعت کا انحصار بڑی حد تک غیر یقینی برسات اور انحطاط پذیر زیر زمین آب پر ہے' اسطرح بار بار خشک سالی اور غیر سازگار موسمی حالات پیدا ہوتے ہیں۔ کم پیداواریت' اِن پُٹ لاگت میں اضافہ نیز عوامی سرمایہ کاری میں کمی کے سبب زراعت کسانوں کے لئے غیر منعفت بخش اور پُر خطر بن گئی ہے۔ ''کسان خاندانوں کے اکثر طبقات نوے درمیانی عشرے سے' زرعی آمدنی میں کمی' انکی بازادائیگی کی گنجائش میں کمی' اور قرض کے بوجھ میں اضافہ کے نتیجہ میں شدید مایوسی کا شکار ہیں۔ بارہا

فصل کی ناکامی کے سبب اور موسم کی غیر یقینی نیز کیڑوں کے حملوں کی وجہ سے کسانوں کی ایک بڑی تعداد خودکشی کی طرف مائل ہوئی' یہ ملک کے عظیم ترین واقعات میں سے ایک ہے۔ تا آنکہ کسانوں کو قرض کے چکر سے باہر نہ نکالا جائے انکے مصائب میں اضافہ ہوگا اور زراعت میں کوئی خانگی سرمایہ کاری نہ ہوگی' نتیجتاً' زراعت میں اعلیٰ ترقی کا مقصد ہمیشہ کیلئے کھٹن رہیگا۔ کسان خاندانوں کی اکثریت چھوٹے اور بہت ہی چھوٹے کسانوں پر ہے۔ زراعت میں خانگی سرمایہ کاری کی بہت ہی کم گنجائش ہے جس کی وجہ غیر یقینی معاوضہ اور ریاست کے کسانوں کا قرض میں مبتدلا ہونے والے زائد واقعات میں سرمایہ کاری کی مشغولیت' زرعی پیداواریت کو یقینی بناتی ہے اور دیہی غربت کے ناقص سلسلہ ختم کرنے کے ساتھ ساتھ مسلسل بڑھتے ہوئے غذائی افراط زر کے چھوٹی معیشت کے مسئلہ کو بھی حل کرتی ہے۔ کسانوں کے مصائب کے پیش نظر' ریاستی حکومت کی جانب سے ایک ''کسان قرض معافی اسکیم'' پیش کی ہے۔ جس کے تحت' ایک لاکھ روپیہ فی خاندان تک قابل ادا فصلی قرض کو معاف کیا جارہا ہے۔ پہلی قسط کے طور پر قرض اکاؤنٹس میں پہلے ہی ۴۲۵۰ کروڑ روپیے کی رقم جمع کردی گئی ہے۔ بنکس میں قابل ادا قرضہ جات کے گوشوارہ کو دوارہ ترتیب دینے کی مشکلات کے باوجود' ریاستی حکومت' کسان قرض معافی اسکیم کو آگے بڑھائی ہے نیز کسانوں کی بہبودی کے اپنے وعدہ کو ثابت کیا ہے۔ میں یہ کہہ سکتا ہوں کہ' اس قسم کا آغاز ملک کی کسی ریاستی حکومت کی جانب سے پہلی دفعہ کیا گیا ہے۔ جس میں کسانوں کی مقروض صورتحال کے مسئلہ کو مبسوط طور پر حل کیا گیا ہے۔

۲۱۔ تلنگانہ فارمنگ کے خلاف اندرونی حسد کی جھلک اِن پٹ سبسیڈی کی اجرائی میں نظر آتی ہے۔ کسانوں کی بابت خصوصاً آفات سماوی جیسے ژالہ باری کی بابت ۱۰۔۲۰۰۹ سے واجب الادا سبسیڈی ادا نہیں کی گئی۔ کسانوں کی راحت رسائی کیلئے حکومت کی جانب سے سال ۱۰۔۲۰۰۹ سے واجب الادا ان پٹ سبسیڈی کی ۴۸۰ء۴۳ کروڑ روپیہ کی رقم اجرا کی گئی۔

۲۲۔ حکومت نے ضلع نظام آباد کے لال جوار اُگانے والے کسانوں کو ۵۰ء۱۱ کروڑ روپیئے کی رقم جاری کی۔ تا کہ اُنکے طویل عرصے سے زیرالتواء واجب الادا رقم کی پابجائی کی جائے۔

۲۳۔ زراعت کے شعبہ کو درپیش دوسرا عظیم مسئلہ یہ ہیکہ زرعی پیداوار کی قیمتوں میں وسیع تر تفاوت کا خطرہ ہے۔ کسانوں کی پیداوار میں زبردست گراوٹ کے سبب کسانوں کی جانب سے فصلوں کو ختم کردینے کی مثالیں موجود ہیں۔ جب تک کہ کسانوں کو معاوضہ کی قیمتوں کا تیقن نہ ہو' کسان آیا فصلی نمونوں کی بابت فصلی پیداوار کے مصارف پر فیصلہ کرنے سے قاصر ہیں۔ حکومت کی جانب سے اس موازنہ میں ۔/۴۰۰ کروڑ

روپیہ کی گنجائش کے ذریعہ مارکٹ مداخلت فنڈ' کا قیام عمل میں لایا گیا ہے۔ تاکہ اس غیر یقینی صورتحال کا خاتمہ ہو۔ بروقت اور منتقبہ مارکٹ مداخلت کے ذریعہ ایک مستحکم اور معاوضہ جاتی قیمتوں کا دور آئیگا۔

تلنگانہ کو ملک کا تخمی کشکول بنایا جائے گا :

۲۴۔ کسانوں کی کم اور غیر یقینی آمدنیوں کا باقی و برقرار رہنا والا حل یہ ہیکہ اعلیٰ وقیمتی فصلوں کی کاشت کی اور پیداواریت میں اضافہ کی عمومی طور پر حوصلہ افزائی کی جائے۔ خوش قسمتی سے تلنگانہ کی سرزمین بیجوں کو اُ گانے کیلئے زرخیز مٹی سے مالا مال اور موزوں ہے۔ بہتر منصوبہ بندی کے ذریعہ تلنگانہ ہندوستان کے" بیج کے کشکول" کے طور پر ابھرنے کے صلاحیت رکھتا ہے۔ اس ذخیرہ کے استعمال کیلئے ریاستی حکومت کی جانب سے تخمی سلسلہ کے فروغ کا آغاز کیا گیا ہے اور موازنہ میں ۵۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ مارکٹنگ کے مقصد کیلئے' تخمی کمپنیوں سے معاہدات کی ابتداء کا منصوبہ ہے۔ مذکورہ بالا اقدامات مارکٹ کے جوکھم کو ختم کرنے میں بڑی حد تک مدد دیں گے میں یہ بڑی ہی انکساری کے ساتھ یہ کہہ رہا ہوں کہ ایسا قدم اب تک اُٹھایا نہیں گیا جیسا کہ زراعت ریاست کی آبادی کے تقریباً ۵۰ فیصد راست یا بالراست طور پر روزگار فراہم کرتی ہے' حکومت زراعت کے شعبہ کے احیاء کی پابند ہے۔ مقصد ہذا کے لئے ایک ہمہ رخی کوشش کی جارہی ہے' زرعی قرضہ جات کی معافی کے علاوہ تخمی سلسلہ کا فروغ اور دیگر متعدد کار ہا کا آغاز کیا جارہا ہے۔ ان میں فصلی کالونیوں کا فروغ' مٹی کی جانچ کو مستحکم کرنا' فارم میکانائیزیشن کا فروغ اور فارم فیلڈ اسکولس کا قیام شامل ہیں۔ جب کہ فارم میکانائیزیشن کیلئے ۱۰۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے' فصلی کالونیوں بشمول مٹی کی جانچ اور فارم فیلڈ اسکولس کیلئے بالترتیب ۲۰ کروڑ روپے اور ۱۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

کماٹالا ایکی کرانا:

۲۵۔ ریاست کے زرعی قطعات' ارضیات کے مختلف مقامات پر پائے جانے کے سبب کم ہیں۔ زراعت کو پیداوری اور وسیع تر بنانے کیلئے' اراضیات کو مرکوز کرنا ضروری ہے۔ لہذا' حکومت کی جانب سے زرعی قطعات کو مرکوز کرنے کا فیصلہ کیا گیا ہے۔

باغبانی فروغ:

۲۶۔ باغبانی ریاست کا ایک عظیم سرمایہ ہے اور جاریہ سال حیدرآباد کے اطراف واکناف کے ۱۰۰۰' ایکر کے علاقہ میں بڑے پیمانے پر ۲۵۰ کروڑ روپیہ کی تخمینی لاگت سے بیرونی اور غیر موسمی سبزیوں کی

کاشت کے ذریعہ گرین ہاوز کوفروغ دینے کی تجویز ہے۔ پروگرام ہذا کے تحت' کسانوں کوگرین ہاوسس کے قیام کی لاگت پر ۷۵ فیصد تک سبسیڈی دینے کی تجویز ہے۔

۲۷۔گرین ھاوسس کے فروغ کے علاوہ' ریاستی حکومت کی جانب سے ۳۶ء۱ لاکھ ایکرس' کے زیر زمین آب کے استعمال کے ذریعہ ڈرپ آبپاشی کے فروغ کیلئے ایس سی اور ایس ٹی کسانوں کو ۱۰۰ فیصد' چھوٹے اور بہت ہی چھوٹے کسانوں کو ۹۰ فیصد اور دیگر کسانوں کو ۷۵ فیصد سبسیڈی دینے کا فیصلہ کیا گیا ہے۔ تخمینی موازنہ سال ۲۰۱۵۔۲۰۱۴ کے دوران ۲۵۰ کروڑ روپیئے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

پولٹری شعبہ:

۲۸۔تلنگانہ میں پولٹری فارمنگ ایک اہم شعبہ ہے میں پولٹری فارمر کی حیثیت سے' فیڈ کی قیمتوں میں اضافہ اوراس میں تبدیلیوں کے سبب اس شعبہ میں حائل مشکلات سے بخوبی واقف ہوں۔اس شعبہ کا ذکر نہ کروں تو میں اپنے فرائض میں ناکام رہوں گا۔لہذا' پولٹری فارمرس کو برقی سبسیڈی کی بابت ۲۰ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔سبسیڈی کی تقسیم کے طریقوں پرغور کیا جارہاہے پولٹری فارمرس کواب تک مکئی کے ۵ء۱ لاکھ ٹن جس کی قیمت ۱۴روپیئے فی کلوگرام ہے سربراہ کیئے گیئے ہیں۔اسے ۱۰روپیئے فی کلوگرام کی امدادی قیمت پر سربراہ کیا گیا ہے۔

ڈیری شعبہ :

۲۹۔ریاست میں دودھ کی پیداوار اضافی طلب کو پورا کرنے کیلئے ناکافی ہے۔کسانوں کو دودھ کی پیداوار کی برقراری میں اضافہ کی بابت حوصلہ افزائی کے پیش نظر ۴ روپیہ فی لیٹر کی شرح پر وجئے ڈیری کو دودھ کی سربراہی میں دودھ پیدا کنندگان کو بطور ترغیب موازنہ میں ۳۰ء۱۶ کروڑ روپیہ کی رقم فراہم کی گئی ہے۔

سمکیات کی ترقی :

۳۰۔ریاست میں سمکیات کے شعبہ کے فروغ کی ضرورت کے سبب میری کابینہ کے دوساتھیوں نے مغربی بنگال اور جھارکھنڈ کا دورہ کیا' تاکہ وہاں کی تدابیر کا راست علم ہوسکے۔شعبہ کو عصری بنانے اور فروغ دینے کی تجویز ہے۔حکومت کی جانب سے تالابوں کے احیاء کی تجویز کے ذریعہ تلنگانہ میں سمکیات کو زبردست فروغ حاصل ہوگا۔حکومت کی جانب سے سمکیات کے شعبہ کے فروغ کی بابت موزوں گنجائش پرغور کیا جائے گا۔

بہبودی پروگرامس

درج فہرست اقوام کی بہبودی :

۳۱۔ درج فہرست اقوام کا جو ریاست کی آبادی کا ۱۵ء۴ فیصد ہیں معاشی وسماجی موقف انکی تکالیف پر توجہ نہ مرکوز کرنے کے سبب اب بھی افسوسناک ہے ابھی تک کسی بھی حکومت کی جانب سے ان کے مصائب کے مستقل حل کے بہ معنی کوشش نہیں کی گئی۔ حکومت اس امر سے مطمئن ہے کہ مستقل بنیاد پر ان کی غربت کو دور کرنے کیلئے انھیں مستقل روزگار کی فراہمی سے بہتر پالیسی کوئی نہیں ہوسکتی حسبہ حکومت کی جانب سے ہر بے زمین درجہ فہرست اقوام کے خاندان کو قابل کاشت ۳ ایکر اراضی کی فراہمی کا اس کی آبپاشی کہ فروغ نیز پہلے سال کی کاشت کی جملہ لاگت کا بطور گرانٹ فراہمی کے انقلابی پالیسی فیصلہ کیا گیا ہے جیسا کے آپ تمام حضرات جانتے ہیں کہ اسکیم ہذا کا آغاز بڑے پیمانے پر ۱۵ راگسٹ ۲۰۱۴ سے کیا گیا آئیندہ مرحلہ میں، درجہ فہرست اقوام کے مکین کو جو تین ایکرس سے کم اراضی رکھتے ہوں بقیہ اراضی فراہم کی جائے گی اسکیم ہذا کیلئے ۱۰۰۰ کروڑ روپیہ کی رقم مختص کی گئی ہے حکومت سال ۱۹۔۲۰۱۴، پنچ سالہ مدت کے دوران درج فہرست اقوام کی بہبودی کیلئے ۵۰,۰۰۰ روپیہ کی رقمی گنجائش کی فراہمی کی پابند ہے۔ حکومت کے وعدہ کے مدنظر محکمہ سماجی بہبود کا بطور، محکمہ ترقی درج فہرست اقوام، دوبارہ نام دیا گیا ہے

بہبودی قبائل :

۳۲۔ ریاست کی قبائیلی آبادی بدستور ترقی سے محروم ہے۔ ریاست تلنگانہ میں درج فہرست قبائل کی آبادی کے تناسب میں مساوی اضافہ سے ٹی ایس پی کے تناسب میں ۲۱ء۴۴۶۱ کروڑ روپیے کی رقم کے ساتھ ۳۴ء۹ فیصد کا اضافہ ہوا ہے۔ گریجن ٹانڈوں کو گرام پنچایتوں میں تبدیل کرنے نیز میدانی علاقوں میں رہنے والے قبائیلوں کی بابت آئی ٹی ڈی ایز کے مانند اسکیم کی تشکیل کے منصوبوں کا آغاز کیا جارہا ہے۔ گونڈ شہید کمرم بھیم کی یاد کو زندہ رکھنے کیلئے ۲۵ کروڑ روپیہ کی تخمینی لاگت کے ذریعہ ضلع عادل آباد کے موضع جودے گھاٹ میں ایک قبائیلی میوزیم و یادگار کی تعمیر کی بابت پہلے ہی انتظامی منظوری عطا کی گئی ہے۔ منصوبہ جاتی کے تحت قبائیلی علاقوں میں تعلیمی اداراجات کی بابت ۹۲ء۲۴۵ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

ذیلی منصوب جات برائے درج فہرست اقوام و درج فہرست قبائل:

۳۳۔ اگر چیکہ درج فہرست اقوام و درج فہرست قبائل کی بابت ذیلی منصوبہ جات کے تحت انکی آبادی کے تناسب سے گنجائش فراہم کی جاتی ہے لیکن ایسی متعدد مثالیں جبکہ ایسی گنجائش غلط استعمال کی گئی با

بغیر خرچ کئے رکھی گئی۔ اس مسئلہ کے مستقل حل کیلئے، حکومت کی جانب سے ایس سی وایس ٹی ذیلی منصوبہ جات کے تحت مقررہ فنڈس کو بالترتیت محکمہ جات ایس سی ترقیات اور قبائیلی بہبود کے حوالے کرنے کا فیصلہ کیا گیا ہے ۔اب تک، یہ عمل رہا کہ عام اسکیمات کی بابت منصوبہ جاتی مصارف کے متناسب رقومات کو بطور ایس ٹی ذیلی منصوبہ جات کے تحت منظور کردہ مصارف کے شامل کیا گیا۔ اب متعلقہ نوڈل ایجنسیاں، حقیقی ضروریات اور فوائد کے مطابق ان رقومات توازن نو اور متناسب کریں گے۔ موازنہ ہذا کے ایس سی وایس ٹی ذیلی منصوبہ جات کے تحت مجوزہ رقومات بالتریب ۴۵ء۹۵۷۶ اور ۸۱ء۵۵۹ کروڑ روپیہ ہیں۔

بہبودی برائے پسماندہ طبقات :

۳۴۔ پسماندہ طبقات سے تعلق رکھنے والی عوام ریاست کی جملہ آبادی کا تقریباً ۴۵ فی صد ہے۔ تا حال پسماندہ طبقات کے حالات کو بہتر بنانے کیلئے جامعہ پالیسی اقدامات نہیں کیئے گیئے سوائے اس امر کے مختلف طبقات کی ضرورتوں کیلئے متعدد امداد باہمی کی انجمنیں نیز معاشی کارپوریشنس کا قیام عمل میں لایا گیا۔ مذکورہ کارپوریشنس کی اکثریت حکومت کی جانب سے مناسب فنڈس و پالیسی فریم ورک کے فقدان کے سبب اپنے فرائض کی ادائیگی میں غیر موثر رہیں۔ پسماندہ طبقات کی تعلیمی ترقی پر توجہہ دینے کے دوران حکومت نے ان طبقات کی سرگرم طریقہ پر مختلف ترقیاتی پروگرامس کے مساویانہ فراہمی میں اضافہ کرنے کی تجویز کی ہے۔ مختلف امداد باہمی فیڈریشن اور کارپوریشنوں کی بابت موازنہ میں جملہ ۴ء۹۸۷ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ منصوبہ جاتی وغیر منصبہ جاتی کے تحت اس شعبہ کیلئے جملہ ۲۰۲۲ کروڑ روپے کی تجویز رکھی گئی ہے۔

بہبودی برائے اقلیتیں :

۳۵۔ اقلیتیں جو ریاست کی آبادی کے تقریباً ۱۱ فی صد ہیں۔ بدستور سماجی و معاشی عدم مساوات سے دوچار ہیں جو سابقہ حکومتوں کے سیکولر کردار پر سوالیہ نشان ہے اگرچیکہ ماضی کو تبدیل نہیں کیا جا سکتا، حکومت اقلیتی بہبود سے متعلق موجودہ مسائل کے حل کا عزم رکھتی ہے۔ اس سال کے منصوبہ جاتی موازنہ میں ہم اقلیتی بہبود کیلئے بے مثال طریقہ پر ۱,۰۳۰ کروڑ روپیہ کی رقم فراہم کرنے کی تجویز رکھتے ہیں یہ مشترکہ ریاست میں مکمل سال کی بابت علی الحساب موازنہ کے ذریعہ تلنگانہ کیلئے ۹۸ء۵۰۱ کروڑ روپیہ کے نظریاتی رقمی گنجائش سے غیر معمولی طور پر زائد ہے۔

کلیانہ لکشمی :

۳۶۔خواتین جو آبادی کا ۵۰ فیصد ہیں دور حاضر میں بھی سماجی و معاشی مسائل سے دوچار ہیں مختلف ذاتوں اور مذاہب سے متعلق خاندانوں میں لڑکیوں کو خصوصاً جب ان کی شادی کے مصارف کا مسئلہ در پیش ہو تو ایک نا قابل برداشت بوجھ تصور کیا جاتا ہے لڑکیوں کی زندگی کے اس اہم و نازک مرحلہ کے خوشگوار و بہتر آغاز کی خاطر حکومت نے ایک نئی اسکیم بنام ''کلیانہ لکشمی'' متعارف کی ہے۔اسکیم ہذا کے تحت درج فہرست اقوام، درج فہرست قبائل اور اقلیتی طبقات سے متعلق دلہنوں کو انکی شادی کے موقع پر ۵۱۰۰۰ روپیہ کی رقم حوالہ کی جائیگی۔اسکیم ہذا کے تحت تخمینی موازنہ ۱۵-۲۰۱۴ کے دوران، بالترتیب ۱۵۰ کروڑ روپے ۸۰ کروڑ روپیہ اور ۱۰۰ کروڑ روپیہ تجویز کئے گئے ہیں۔مسلم لڑکیوں سے متعلق جز کو ''شادی مبارک'' سے موسوم کیا گیا ہے۔

بہبودی خواتین واطفال :

۳۷۔ایسا سماج جس میں خواتین کا احترام نہ کیا جائے اور انھیں توجہ نہ دی جائے مہذب سماج کہلانے کا مستحق نہیں ہوسکتا۔عام تاثر یہ ہیکہ خواتین اگر تنہا ہوں تو وہ محفوظ نہیں ہیں۔خواتین کے تحفظ میں کمی نیز عصمت ریزی کے واقعات میں اضافہ پر تشویش کا اظہار کرتے ہوئے حکومت کی جانب سے تلنگانہ خواتین اور لڑکیوں کے تحفظ اور حفاظت سے متعلق مسائل کی بابت ایک کمیٹی کی تشکیل عمل میں لائی گئی ہے۔کمیٹی کی جانب سے خواتین و لڑکیوں کی حفاظت و تحفظ کیلئے متعدد سفارشات کی گئیں اور ان پر حکومت کی جانب سے سنجیدگی سے غور کیا جارہا ہے۔دریں اثناء حیدرآباد شہر میں خواتین سے چھیڑ چھاڑ اور ان پر حملوں سے تحفظ کیلئے ایک خصوصی ٹاسک فورس تشکیل دی گئی ہے۔خواتین کی بابت تحفظ کے اقدامات کو مستحکم کرنے کیلئے موازنہ میں ۱۰ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

۳۸۔تغذیہ کے نقص کی تشویش کے سبب حکومت نے خواتین اور اطفال پر خصوصی توجہ دینے کا فیصلہ کیا ہے۔فی الوقت ۷ ماہ سے تین سال کی عمر کے بچوں کو آٹھ انڈے ماہانہ فراہم کئے جارہے ہیں۔حکومت نے آٹھ انڈے ماہانہ سولہ انڈے ماہانہ سربراہ کئے جارہے ہیں یہ ماہانہ ۳۰ انڈوں تک بڑھادیئے گئے ہیں۔حاملہ خواتین اور دودھ پلانے والی خواتین کیلئے، ماہانہ ۲۵ انڈے نیز ۲۰۰ ملی لیٹر دودھ یومیہ سربراہ کیا جارہا ہے۔اس کے ذریعہ صرف ۴۵ فی صد خواتین کا احاطہ کیا جارہا ہے۔حکومت تمام اہل حاملہ خواتین اور دودھ پلانے والی

خواتین کا احاطہ کرنے کا فیصلہ کیا ہے نیز ماہانہ ۳۰ انڈوں کی سربراہی کا فیصلہ کیا ہے۔مقصد ہذا کیلئے ۱۵-۲۰۱۴ سال کے دوران، ۲۲۱ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔یہ اس امر کی نشاندہی کرتا ہے کہ تلنگانہ کے حصہ کیلئے

مکمل سال کیلئے علی الحساب موازنہ میں تقریباً ۳۰۰ فی صد کا اضافہ ہوا ہے۔ آئی سی ڈی ایس کے تحت ۱۱۰۳ء۸۸ کروڑ روپیئے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

۳۹۔ دیہی علاقوں کے غریب خاندان آج بھی پکوان کیلئے گوبر اور جلانے کی لکڑی کا استعمال کرتے ہیں جو کہ صحت کیلئے نقصان رساں ہے۔ مسئلہ ہذا کے حل کیلئے ۱۰۰ کروڑ روپیہ کی رقم کے ذریعہ غریب خواتین کو ایل پی جی کنکشنس کی ایک بار مفت سربراہی کی تجویز ہے۔

آسرا :

۴۰۔ حکومت تلنگانہ کی جانب سے ضعیف افراد اور معذورین کی زندگی کو پُر وقار بنانے کے پیش نظر سماجی تحفظی حکمت عملی کے حصّہ کے طور پر ''آسرا'' وظائف متعارف کیئے گئے ہیں۔ موجودہ حالات میں ضعیفوں، بیواؤں اور معذورین کیلئے دیئے جارہے وظائف، انکی زندگی کی اقل ترین ضروریات کی تکمیل کیلئے بھی ناکافی ہیں حکومت کی جانب سے ۸ نومبر ۲۰۱۴ سے متعارف کردہ ''آسرا وظیفہ اسکیم'' کے تحت اہل ضیعف اشخاص اور بیواؤں کو ۱۰۰۰ روپیہ ماہانہ وظیفہ ادا کیا جائے گا معذورین کیلئے وظیفہ ۱۵۰۰ روپیہ ماہانہ ہوگا۔ یہ اضافہ شدہ وضائف کی بدولت استفادہ کنندگان باعزت زندگی گذار سکیں گے، ہینڈلوم بافندگان، بیڑی ورکرس اور تاڑی تاسندگان کے وظائف میں اضافہ کرنے تجویز کی گئی ہے ضیعف افراد اور بیواؤں کو وظائف کی ادائیگی کی بابت ۱۳۱۷ء۷۷ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے تخمینی موازنہ ۱۵-۲۰۱۴ کے دوران معذورین کیلئے ۳۶۷ء۷۵ کروڑ روپیہ کی رقم برائے وظائف تجویز کی گئی ہے۔

تعلیم :

۴۱۔ ہماری حکم مت اس نظریہ کی حامل ہے کہ تعلیم پر خرچ کردہ رقم مصارف نہیں ہیں بلکہ انسانی وسائل کے فروغ کیلئے سرمایہ کاری کے طور پر ہیں۔

۴۲۔ عوام کو بااختیار بنانے کیلئے اس کے سوائے کوئی اور راستہ نہیں کہ انھیں معیاری اور قابل استطاعت تعلیم فراہم کی جائے۔ ایک تعلیم یافتہ اور قابل ملازمت نوجوان، ایک نسل کے عرصہ میں ہی، حیرت انگیز طور پر سماج کی قسمت کو بدل سکتے ہیں۔ آنجہانی پروفیسر جئے شنکر راسخ عقیدہ کے حامل تھے کہ تعلیمی نظام کے فروغ و وسعت کے ذریعہ شہریوں کے ایک نئے طبقہ کی پرورش کی جاسکتی ہے بلکہ انھیں ایک نئے سماج کے وجود میں لانے کیلئے مصروف کار کیا جاسکتا ہے۔ طبّی دیکھ بھال کی طرح، عوامی تعلیم معیار کی بابت کافی متاثر رہی حتی کہ غریب عوام بھی سرکاری اسکولس سے محروم ہوگئے۔ تلنگانہ میں تعلیم غفلت و لاپرواہی کا شکار رہی۔ تلنگانہ میں

ترک تعلیم کرنے والوں کی شرح قومی اوسط سے کہیں زیادہ ہے۔ایس سی، اور ایس ٹی اسکولی بچوں کے درمیان اعلیٰ تعلیم کی شرح، ایک تشویشناک معاملہ ہے حکومت کے جی تا پی جی عوامی تعلیمی نظام کو مرحلہ وار اور منظّم طور پر تبدیل کرنے اور استحکام بخشنے کی پابند ہے۔ ترقی یافتہ کے۔جی تا پی جی تعلیم کی نئی حکمت عملی کی بابت موازنہ میں ۲۵ کروڑ روپیہ کی رقم علامتی طور پر تجویز کی گئی ہے۔حکومت ریاست کے منتشر ناقص تعلیم نظام کو طلباء کے مفادات کو ایجنڈہ سرفہرست رکھتے ہوئے مربوط کرنے اور ترقی دینے کا ارادہ رکھتی ہے۔مرکزی امدادی منصوبہ جاتی اسکیم کے تحت، ۹۴۰ء۳۷ کروڑ روپیہ کی فراہمی سے منڈل سطح پر امتیازی نشان کے بطور ماڈل اسکولس کے قیام کی تجویز ہے۔راشٹریہ مدھیمک سکشا ابھیان کے تحت، تخمینی موازنہ ۱۵-۲۰۱۴ کے دوران ۹۰۶ء۴۰ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔حکومت کی جانب سے ریاست میں، فنی تعلیم کے معیار کو بلند کرنے کا منصوبہ ہے اسطرح فنّی ادارہ جات سے کامیاب ہونے والے طلباء کی بابت ملازمت کے مواقع میں اضافہ ہوگا۔فنّی تعلیم کیلئے منصوبہ جاتی کے تحت ۲۱۲ء۸۶ کروڑ روپیہ کی رقم فراہم کی گئی ہے۔آئی آئی آئی ٹی بمقام بسارا کی بابت ۱۱۹ء۶۳ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

صحت وطبابت:

۴۳۔ ہماری حکومت اس ایقان کی پرزور حامی ہیکہ صحت کی دیکھ بھال پر مصارف، فروغ انسانیت میں سرمایہ کاری ہے۔جسکے نتیجہ کی طور پر آبادی کو طویل فوائد حاصل ہوتے ہیں۔قدیم ریاست حیدرآباد میں حکومت کی جانب سے سماج کے تمام طبقات کے لئے بغیر کسی قیمت پر یا اقل ترین قیمت پر صحت کی دیکھ بھال کی جاتی تھی۔سرکاری دواخانوں کی عدم توجہ کے سبب نیز ناکافی فنڈس کی وجہہ سے خانگی شعبہ کو نمایاں حیثیت حاصل ہوئی جسکے نتیجہ میں ساتھ رہنے والوں کی بدعنوانیوں کے سبب عام آدمی کے لئے دیکھ بھال کی لاگت میں غیر معمولی اضافہ ہوا۔ برسوں کی لاپرواہی وہ غفلت کو راتوں رات تبدیل نہیں کیا جاسکتا۔تاہم حکومت صحت عامہ کی نظام کے احیاء کرنے اور عام آدمی کی دسترس میں لانے اور اسکے لئے قابل اعتناء بنانے کی پابند ہے۔ حکومت کی جانب سے اس سمت میں سال ۱۵-۲۰۱۴ کے تخمینی موازنہ میں منصوبہ جاتی کے تحت صحت کے شعبہ کے لئے ۲۲۸۲ء۸۶ کروڑ روپے تک کی قابلِ لحاظ گنجائش فراہم کرتے ہوئے شروعات کی گئی ہیں۔یہ اس کے مقابلہ میں مشترکہ ریاست کے علی الحساب موازنہ کے ذریعہ ۱۲۷۷ء۳۹ کروڑ روپے تلنگانہ کی گنجائش کے لئے رکھے گئے تھے۔ تمام تر گنجائش کے ساتھ پہلی بار سرکاری دواخانوں کیلئے قابلِ لحاظ گنجائشیں فراہم کی گئی ہیں۔ گاندھی اور عثمانیہ دواخانوں کے لئے موازنہ میں ہر ایک کو ۱۰۰ کروڑ روپے تجویز کیئے گیئے ہیں۔پیٹلہ بُرج اور سلطان بازار کے میٹرنٹی دواخانوں کے استحکام کے لئے ۵۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔اور بالترتیب

نیلوفر اور کنگ کوٹھی دواخانوں کے لئے ۳۰ کروڑ اور ۲۵ کروڑ روپیوں کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ ضلعی دواخانوں کو سوپر اسپشالیٹی دواخانوں کی حیثیت سے درجہ میں اضافہ کرنے کیلئے کوشش کی جارہی ہیں کروڑ روپیے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ ۴۲ علاقائی دواخانوں کے درجہ میں اضافہ کرنے کیلئے کو ایک کروڑ روپیے کی رقم کے حساب سے ۴۲ کروڑ روپیے کی رقم کی تجویز کی گئی ہے۔ اس کے علاوہ آنکھوں کے دماغی، سینہ و ای یان ٹی، دواخانوں کو مستحکم کرنے کے لئے ۴۰ کروڑ روپیے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ میڈیکل کی عمارت کے لئے ۱۵۲ کروڑ روپیے کی رقم فراہم کی گئی ہے۔ جیسا کہ معزز ارکان اس امر کی ستائش کریگا کہ یہ پہلا موقع ہے کہ جبکہ سرکاری دواخانوں کے استحکام کیلئے ایسی عظیم تر گنجائش رکھی گئی ہے۔ میں مزید یہ کہہ سکتا ہوں کے حکومت نے ورنگل میں ایک ہیلتھ یونیورسٹی قائم کرنے کا فیصلہ کیا ہے۔

صنعت :

۴۴۔ حکومت اس نظریہ کی پرزور حامی ہے کہ اعلیٰ ترقی نیز روزگار کی فراہمی کے لئے صنعتوں کا قیام ہی واحد راستہ ہے۔ تلنگانہ میں ۱۳-۲۰۱۲ کے دوران صنعت کے شعبہ میں ۰٫۹ فیصد کی صنعتی ترقی تھی اگرچہ کہ ۱۴-۲۰۱۳ کے دوران جزوی طور پر ترقی ۲٫۷ فیصد رہی لیکن یہ مطلوبہ سطح سے بہتر کم تر تھی۔ صنعتی ترقی میں پیشرفت کیلئے ریاستی حکومت انتہائی پرکشش موثر اور سرمایہ کاری دوست صنعتی پالیسی کو بے نقاب کرنے پر عمل پیرا ہے۔ روزانہ کی اساس پر صنعتی منظوریوں کی نگرانی کی بابت ایک چیسنگ سیل کا قیام عمل میں لایا جائیگا۔ اور یہ سیل خواہشمند سرمایہ کار اور ریاستی حکومت کے مختلف محکمہ جات کے درمیان رابطہ کا کام انجام دیگا۔ صنعتوں کے قیام کیلئے موزوں سرکاری اراضی کیلئے ۵٫۰ لاکھ ایکرس اراضی بنک کے قیام کی تجویز ہے۔ باجود اس امر کے ریاستی صنعتوں کے قیام کے لئے موزوں جگہ بنے۔ برقی کے قلت ایک سنگین مسئلہ ثابت ہورہی ہے۔ جسے جنگی بنیادوں پر حل کیا جارہا ہے۔

۴۵۔ میں ایوان کو مطلع کرتے ہوئے مسرت محسوس کرتا ہوں کہ ہماری ریاست کے قیام کے بعد، صنعتوں کی جانب سے حوصلہ افزاء ردعمل ہوا ہے۔ حالیہ عرصہ میں عزت مآب وزیر اعلیٰ کی جانب سے اشیائے ما تحیاج کی مصنوعاتی یونٹ پراکٹر و گیمبل'' کا افتتاح عمل میں آیا جس میں ۷۰۰ کروڑ روپیہ کی سرمایہ کاری کی گئی اور جو ۹۵۰، افراد کے روزگار کی گنجائش رکھتا ہے۔ انھوں نے ضلع محبوب نگر میں ۴۵۰، کروڑ روپیہ کی سرمایہ کاری کے ذریعہ جانسن اینڈ جانسن میانیوفیا کچرنگ پلانٹس کا سنگ بنیاد بھی رکھا۔ ٹاٹا ایرواسپیس کی جانب سے ڈورنیڈ ایرکرافٹمن کیابن اور ونگ کامپونٹس، ساتھ ہی ساتھ پیلاٹس ایرکرافٹ کے اہم پارٹس کی تیاری کی شراکت میں

معاہدہ کیا گیا۔ مقصد ہذا کے لئے ٹاٹا ایرواسپیس کو اراضی فراہم کی گئی۔ میں معزز اراکین کو اطلاع دیتے ہوئے مسرت محسوس کرتا ہوں کہ بوسٹر راکٹ جو منگلیان کو مریخ کے مدار میں روانہ کیا اسے حیدرآباد میں واقع کمپنی میں تیار کیا گیا۔

۴۶۔ ریاست میں صنعتوں کے قیام کے پابند عہد تیقن کی بابت ایک اہم قدم کے طور پر موازنہ میں ۶۳۸ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے جو ریاست میں واقع صنعتوں کو قابل اداء ترغیبات کی پابجائی کیلئے ہے جسے مشترکہ ریاست نے ملتوی کیا تھا۔ علاوہ ازیں صنعتوں کو برقی سبسیڈی کیلئے اور انفرااسٹرکچر سہولتوں کی ترقی یعنی ہر دو کیلئے ۱۰۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ حیدرآباد انفارمیشن ٹکنالوجی اور انوسٹمنٹ ریجن کیلئے تخمینی موازنہ ۱۵-۲۰۱۴ کے دوران ۹۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی۔ سنگارینی کالیریز کو دوسری طرف موڑتے ہوئے ریاست کی ترقی میں سرگرم رول اداء کرنے کے لئے کوششیں کی جارہی ہیں۔ کمپنی کی جانب سے دیگر ممالک میں کوئلہ کے کانوں کے حصول کے لئے کوششیں کی جائینگی۔ تلنگانہ کے ضلع میدک میں ایک اہم قومی پراجیکٹ قومی سرمایہ کاری و مصنوعاتی منطقہ کا قیام عمل میں لایا گیا ہے۔ منطقہ ہذا ۱۲,۳۶۵ ایکرس پر محیط ہوگا اور جس میں اہم مصنوعاتی ذیلی شاخوں کے علاوہ اینکر کلینٹس کو بھی سمایا جاسکتا ہے۔ این آئی ایم زیڈ' میدک ۴۰ کروڑ روپے کی سرمایہ کاری کیلئے پرکشش ہے اور ۵۰ء۴ لاکھ بالراست روزگار کے مواقع کے علاوہ تین لاکھ افراد کو راست روزگار فراہم کرسکتا ہے۔ آین آئی ایم زیڈ' کے حصول کی بابت اراضی کیلئے موازنہ میں ۲۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ ورنگل میں ایک ٹکسٹائل پارک کے قیام کا منصوبہ کیا جارہا ہے۔

۴۷۔ حکومت کی پالیسی یہ ہیکہ حیدرآباد کے علاوہ دیگر شہروں کے فروغ کے ذریعہ متوازن ترقی کو یقینی بنایا جائے۔ ورنگل میں ایک ٹکسٹائل پارک کے قیام کے منصوبہ بنایا جارہا ہے۔ اختراع' صنعت' سرمایہ کاری ایکو نظام کے نقائص کو تسلیم کرتے ہوئے کمزور سماجی معاشی نتائج کے سبب حکومت تلنگانہ ''تحقیق واختراع'' سرکل حیدرآباد کے اطراف واکناف میں تحقیقی ادارہ جات' اکیڈمیز اور صنعت کو مربوط کرنے کی تجویز رکھتی ہے۔

۴۸۔ بے زمین خاندانوں کو اراضیات کی فراہمی کے علاوہ حکومت کی جانب سے درج فہرست اقوام میں صنعت کاری کے فروغ کا فیصلہ کیا گیا ہے۔ درج فہرست اقوام کے صنعت کا جو صنعتی یونٹوں کا قیام عمل میں لارہے ہیں انہیں بطور ترغیب ۱۹۰۳۰ کروڑ روپے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

پاورلوم بافندے :

۴۹۔جیسا کہ معزز اراکین آگاہ ہیں ریاست کے برقی لوم کے بافندے مشکل حالات سے دوچار ہیں انہیں فوری راحت پہنچانے کیلئے حکومت کی جانب سے فی بافندہ خاندان ایک لاکھ روپے تک قرض معافی کی فراہمی کا فیصلہ کیا گیا ہے۔

شہری ترقیات :

۵۰۔ حیدرآباد اپنی عروس البلاد تہذیب اور صحت بخش موسم کے ساتھ پہلے ہی سے عالمی سرمایہ کاروں کی نگاہ میں ہے نیز بڑھتی آبادی کے دباؤ کی وجہہ سے اس کے حدود کے بلدی انفرااسٹرکچر میں وسعت ہوگئی ہے۔لہذا حیدرآباد کے انفرااسٹرکچر کی بہتری کیلئے سرمایہ کاری کرنا اشد ضروری ہے تاکہ عالمی سرمایہ کاروں کی بابت اسکی دلکشی کو برقرار رکھا جائے جس کا مقصد یہ ہیکہ حیدرآباد کو محفوظ' صاف ستھرا سلم سے پاک شہر بنایا جائے نیز اِسے جلد از جلد حقیقت میں بدلنے کیلئے متعدد اقدامات کئے جارہے ہیں۔

۵۱۔ ہماری پہلی واوّلین ترجیح شہر کو محفوظ اور جرائم سے پاک شہر بنانا ہے معزز ارکان اس امر سے آگاہ ہونگے کہ حکومت نے دونوں شہروں میں کسی بھی گڑبڑ زدہ مقام پر زیادہ سے زیادہ ۱۰ منٹ کے اندر پہنچنے کے قابل تیز رفتار اثر پذیر نظام بنانے کیلئے ۳۵۰ کروڑ روپیئے کی رقم جاری کی ہے۔اس سمت میں' شہری پولیس کیلئے' جی پی ایس و کمپیوٹر نظام سے لیس گاڑیاں پہلے ہی فراہم کردی گئی ہیں۔مزید اس موازنہ میں' حیدرآباد و سائبر آباد سٹی پولیس کمشنریٹس کے تحت احاطہ کردہ علاقوں میں سی سی ٹی وی نگرانی نظام کی تنصیب کیلئے بالترتیب ۵۹ء۴۴ کروڑ روپیئے اور ۲۵ کروڑ روپیئے کی رقم کی تجویز رکھی گئی ہے۔اسی طرح شہر کے پولیس اسٹیشنوں کو شہری دوستانہ بنانے کیلئے منصوبہ جاتی کے تحت' کمشنر پولیس حیدرآباد کیلئے ۲۰ کروڑ روپیئے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ شہری مرکزی ٹرافک انتظامیہ نیز منظّم جرائم سے مقابلہ کرنے ٹھوس ٹکنالوجی کی بابت ۴۱ء۳۱ کروڑ روپیئے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔کمشنریٹ سائبر آباد پولیس کیلئے بیریکس' کیمپنگ (پڑاؤ) مراکز کیلئے ۴۵ کروڑ روپیئے کی رقم کی تجویز رکھی گئی ہے۔

۵۲۔حکومت' عظیم تر حیدرآباد بلدی کارپوریشن' حیدرآباد میٹرو ریلوے' حیدرآباد میٹروپولیٹن واٹر سپلائی وسیوریج بورڈ کی مدد واعانت میں اضافہ کی تجویز رکھی ہے تاکہ شہر کی بلدی سہولتوں میں بہتری پیدا کی جائے۔سال ۱۵۔۲۰۱۴ کے تخمینہ موازنہ میں عظیم تر حیدرآباد بلدی کارپوریشن کو سلم سے پاک پروگرام کے آغاز کیلئے ۲۵۰ کروڑ روپے کی امداد کی تجویز کی گئی ہے۔حیدرآباد میٹرو ریلوے کو قرضوں کی بابت ۶۷ء۴۱۶ کروڑ

روپیئے کی رقم کی تجویز رکھی گئی ہے۔ حیدرآباد میٹروپولیٹن واٹر سپلائی وسیوریج بورڈ کو عظیم تر حیدرآباد بلدی کارپوریشن کے علاقہ کو آبی سربراہی نیٹ ورک کے لئے ۱۵۰ کروڑ روپیئے اور سلم علاقوں میں آبی سربراہی کی بہتری کی بابت ۷۱ء۱۳۱ کروڑ روپیئے کی مجوزہ امداد رکھی گئی ہے حیدرآباد میٹروپولیٹن واٹر سپلائی وسیوریج بورڈ کو جاریہ سال ۵۰۸ کروڑ روپیئے کی رقم جاری کی گئی ہے۔

۵۳۔ حکومت دیگر بلدی علاقوں میں بلدی ضروریات کی ترقی کی مساویانہ طور پابند ہے۔ چھوٹے اور اوسط شہروں کی بابت مرکزی امدادی ترقیاتی اسکیم کے تحت' موازنہ ہذا میں ۴۷ء۳۷ کروڑ روپیے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ بلدی علاقہ جات میں' پینے کے پانی کی سربراہی اور صفائی کی سہولتوں کی ترقی کے لئے' بیرونی امدادی بلدی ترقیاتی پروجکٹ کے تحت' ۔/۲۰۰ کروڑ روپیے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ علاوہ ازیں' ریاستی مالیاتی کمیشن کے اوارڈ کے تحت بلدیات کو امداد کے بطور ۔/۱۵۰ کروڑ روپیے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

شوارع نٹ ورک :

۵۴۔ تہذیب وثقافت وخوشحالی کیلئے شوارع کو تلنگانہ جیسی ریاست کیلئے بہت ہی اہم مانا گیا ہے جس کی معیشت خدماتی شعبہ پر مبنی ہے اور اس کے مستقبل کو مصنوعاتی تیاری کے بطور منتخب کیا گیا ہے۔ برسوں سے ناکافی نگہداشت وگنجائش کی وجہہ سے شوارع نٹ ورک غیر معیاری وخستہ حال ہے حکومت اس صورتحال کی بہتری کو اوّلین ترجیح دیتے ہوئے دوسال کی مدت کیلئے ۱۰,۰۰۰ کروڑ روپیئے کی رقم مختص کرنے کا فیصلہ کیا ہے جس میں جاریہ سال کے موازنہ میں ۴,۰۰۰ کروڑ روپیئے کی شمولیت کی تجویز کی گئی ہے اور اس رقم کو محکمہ جات عمارات وشوارع اور پنچایت راج کے درمیان تقسیم کیا جائیگا۔ سڑکوں کی بہتری کو مکمل کرنے کے پیش نظر ڈاکٹر ٹی۔ راجیا' عزت مآب نائب وزیراعلیٰ کی صدرنشینی کے تحت کابینی ذیلی کمیٹی قائم کی گئی ہے تا کہ ایک لائحہ عمل تیار کیا جائے اور اس مقصد کی بابت تنظیم کے متناسب قیام پر غور کیا جائے۔ جاریہ سال کے دوران' ۴۰۰ کروڑ روپیئے کی لاگت سے منڈل صدر مستقروں سے ضلع صدر مستقروں تک دوہری لائننگ کی سڑکوں کے رابطہ کے آغاز کی تجویز ہے عام آدمی کیلئے تلنگانہ ریاست کی روڈ ٹرانسپورٹ کارپوریشن کی بسیس' حمل ونقل کا اہم ذریعہ ہیں۔ بس خدمات میں بہتری پیدا کرنے کیلئے ۴۰۰ کروڑ روپیئے کی رقم فراہم کی گئی ہے جس میں ۲۵۰ کروڑ روپیئے پہلے ہی جاری کردئے گئے ہیں۔ عنقریب ٹی ایس آر ٹی سی کے موجودہ مجموعہ میں تقریباً ایک ہزار نئی بسوں کے اضافہ کی تجویز ہے۔

برقی شعبہ :

۵۵۔ آج یہ کہنے میں کوئی مبالغہ آرائی نہیں ہیکہ برقی' زندگی اور خوشحالی کی بنیاد ہے نیز تلنگانہ ریاست کیلئے اور بھی زیادہ اہمیت رکھتی ہے جہاں زرعی خاندانوں کی اکثریت ہے نیز لاکھوں صنعتی و خدماتی شعبہ کے ملازمین' بہتر معیاری برقی کی دستیابی کے ساتھ گہری وابستگی رکھتے ہیں۔ سابقہ اے پی حکومت کی انحطاط شدہ پالیسیز کی وجہہ سے سنگارینی و گوداوری کھائی کے بیش قیمت کوئلہ کی کانوں کے ہونے کے باوجوڈ ریاست کو برقی قلت کا سامنا کرنا پڑا جس کی وجہہ سے صنعتی شعبہ ساتھ ہی ساتھ زرعی شعبہ بُری طرح متاثر ہوا ہے۔ اسطرح برقی بحران پر قابو پانے کیلئے حکومت نے متعدد اقدامات کیئے ہیں اور آئندہ پانچ سالوں میں ۲۰,۰۰۰ میگا واٹ برقی پیداوار کو شامل کرنے کی منصوبہ بندی کی گئی ہے۔ عزت مآب وزیر اعلیٰ بذات خود چھتیس گڑھ کا دورہ کیا چھتیس گڑھ حکومت کے ساتھ ۱,۰۰۰ میگاواٹ برقی کی خریدی کی بابت یادداشت مفاہمت کا معاہدہ کیا۔ نیشنل تھرمل پاور کارپوریشن' راما گنڈم کے مقام پر ۴,۰۰۰ میگاواٹ تک برقی پیداواری پلانٹ کے اضافہ پر رضا مند ہے حکومت نے' ای پی سی کی اساس پر' ۶,۰۰۰ میگاواٹ کی پیداواری گنجائش کے ساتھ' تھرمل پاور پلانٹس کی ایستادگی کی بابت بھارت ہیوی ایلکٹریکلس لمیٹیڈ کے ساتھ حال ہی میں یادداشت مفاہمت پر دستخط کی ہے اِن اقدامات کے نتیجہ میں' آئندہ تین تا چار سالوں میں پیداواری گنجائش میں اِضافہ کے نتیجہ میں موجودہ برقی قلت پر قابو پایا جائے گا جس کیلئے حکومت نے برقی کی خریدی کی بابت ٹی ایس جینکو کو مجاز گردانا ہے حالانکہ ایسی برقی کی قیمت خرید بہت زیادہ ہے۔ برقی کے روائتی ذرائع میں اضافہ کے علاوہ حکومت ریاست میں شمسی برقی پیداوار کی حوصلہ افزائی کررہی ہے۔ ہمارا مقصد تلنگانہ کو فاضل برقی ریاست بنانا ہے۔ برقی کے روایتی ذرائع میں اضافہ کرنے کے علاوہ حکومت ریاست میں شمسی برقی پیداوار کی حوصلہ افزائی کررہی ہے زراعت کے شعبہ میں برقی سربراہی میں اضافہ کرنیکے پیش نظر' ۲۰۰ کروڑ روپیئے کی رقم کی تجویز کی گئی ہے تاکہ شمسی پمپ سیٹس کے استعمال کو فروغ دیا جائے اسی طرح چھت پر نصب کردہ شمسی برقی کو فروغ دینے کیلئے ۴۰ کروڑ روپیئے کی رقم فراہم کی گئی ہے۔ بانڈس کی فراہمی کے علاوہ' ریاستی منصوبہ جاتی کے تحت' ٹی ایس جینکو میں سرمایہ کاری کی بابت ۱,۰۰۰ کروڑ روپیئے کی گنجائش رکھی گئی ہے۔ علاوہ ازیں غیر منصوبہ جاتی کے تحت برقی شعبہ کو ۳۲۴۱٫۹۰ کروڑ روپیئے کی رقم تجویز کی گئی ہے۔ اس میں برقی امداد کی بابت ۳,۰۰۰ کروڑ روپیئے کی گنجائش بھی شامل ہے۔

جنگلات وماحولیات :

۵۶۔ جیسا کہ معزز ارکان اس امر سے آگاہ ہیں کہ حکومت نے ایک نئی اسکیم موسومہ '' تلنگانہ کو ہریتا ہرم'' کا آغاز کیا ہے۔ اس اسکیم کا مقصد آئندہ تین تا چار سالوں میں ۲۳۰ کروڑ درختوں کی عظیم ترشجر کاری

کے ذریعہ ریاست کی حیاتی تنوع کو خوب سے خوبتر بنانا ہے' اس اسکیم کو ہمہ جہت رسائی یعنی انحطاط شدہ جنگلات کو فروغ دیتے ہوئے نیز موجودہ جنگلات کی بہتر حفاظت مٹی و رطوبت کے جامع تحفظ کے اقدامات' معاشرتی جنگلاتی شجر کاری کو یقینی بناتے ہوئے روبعمل لایا جائیگا۔حکومت کا یہ ایقان ہیکہ تمام گرام پنچائتیں اور عوامی نمائندے' ہر اسمبلی حلقہ انتخاب میں کم از کم ۴۰ لاکھ پودوں کی شجر کاری کو یقینی بنائینگے۔''ہمارا گاؤں ہمارا منصوبہ'' پروگرام کے دوران کافی مقدار میں نرسری ذخیرہ کو اُگانے کیلئے تقریباً ۳۶۰۰ نرسریز کی نشاندہی کی گئی ہے۔۱۵-۲۰۱۴ کے تخمینہ موازنہ میں سبز پارک کیلئے ۳۰۰ کروڑ روپیے کے کارپس فنڈ کے تجویز کی گئی ہے۔اس مقصد کیلئے ریاستی منصوبہ میں ''سی اے ایم پی اے'' اور ''ایم جی این آر آئی جی اے'' سے فنڈس حاصل کرنے کی تجویز کی گئی ہے۔

۵۷۔ ایک فارسٹ کالج قائم کرنے کی تجویز کی گئی ہے۔جس کے لئے موازنہ میں ۱۰ کروڑ روپیے کی رقم کی تجویز کی گئی ہے۔

ثقافت' سیاحت و اسپورٹس:

۵۸۔ ہماری اپنی ریاست کی تشکیل ہماری عظیم ثقافت وتہذیبی ورثہ کے احیاء اور عظمت رفتہ کی بحالی کا موقعہ فراہم کررہی ہے۔کوئی موقعہ گنوائے بغیر حکومت کی جانب سے ''بتکما اور بونال'' کو ریاستی تہوار کے بطور اعلان کیا گیا ہے۔بتکما تہوار کو حکومت کی جانب سے جوش وولولہ کے ساتھ شاندار طریقہ پر منظّم کیا گیا ہے جس کے ذریعہ تلنگانہ کے عوام میں جذباتی یکجہتی میں پیش رفت ہوئی ہے۔تہذیب وثقافت کو فروغ دینے کیلئے حیدرآباد میں تلنگانہ کلا بھون اور ورنگل میں کالوجی کلچرل سنٹر کے قیام کی تجویز کی گئی ہے۔جس کے لئے موازنہ میں ۱۵ کروڑ روپیے کی رقم کی گنجائش رکھی گئی ہے۔تلنگانہ کلا بھون کو بین الاقوامی معیارات کے ساتھ اندرا پارک کے قریب ''گیارہ ایکر'' کے رقبہ پر قائم کرنے کی تجویز کی گئی ہے۔

۵۹۔تلنگانہ کو ریاست کا درجہ دلانے کی تحریک کو آگے بڑھانے میں تلنگانہ کلاکاروں نے ایک بہترین رول ادا کیا ہے۔حکومت نے کلاکاروں کی خدمات سے استفادہ کرنے کا فیصلہ کیا ہے۔تاکہ حکومت کے پروگراموں کے بارے میں آگاہی کو اجاگر کیا جائے اور عوامی تائید حاصل کی جائے۔اس اسکیم کے لئے جسے ''سمسکرتیکا سارتھی'' نام دیا گیا ہے' ۱۱ کروڑ روپیے کی رقم تجویز رکھی گئی ہے۔

۶۰۔ یادگیر گٹہ' تلنگانہ میں ایک مقدس مقام ہے اسے ٹی ٹی ڈی کے خطوط پر یادگیر گٹہ دیواستھانم کی حیثیت سے فروغ دینے کی تجویز رکھی گئی۔نرسمھا ابھیارانیئم کی حیثیت سے ۴۰۰ ایکڑ کو فروغ دینے نیز

پارکس، شادی خانے، مراقبہ مراکز، وید پاٹھ شالہ کو ترقی دینے نیز تقریباً ۱۶۰۰ ایکڑ اراضی میں کاٹیج تعمیر کرنے کی تجاویز جاری ہیں اس مقصد کی بابت ۱۵-۲۰۱۴ کے تخمینہ موازنہ میں ۱۰۰ کروڑ روپے کی رقم کی تجویز رکھی گئی

۶۱۔ گوداوری پشکرالو کے لئے ۱۰۰ کروڑ روپے کی رقم رکھی گئی ہے۔

۶۲۔ تلنگانہ سیاحوں کو راغب کرنے کیلئے ایک عظیم سرمایہ رکھتا ہے لیکن اس سرمایہ کو ابھی تک استعمال نہیں کیا گیا۔ اس سرمایہ کو سیاحوں کے روبرو پیش کرنے کیلئے یعنی سیاحتی مقامات و سرکٹس میں بنیادی ڈھانچہ کے فروغ کی بابت سال ۱۵-۲۰۱۴ کے تخمینہ موازنہ میں ۸۰ کروڑ روپے کی رقم کی تجویز رکھی گئی ہے۔

۶۳۔ حکومت نے اپنے وعدہ کی پابندی کا اظہار کیا ہے تا کہ تمغہ جیتنے والے کھلاڑیوں کو مناسب انعام دیکر ریاست میں کھیلوں اور نوجوانوں کے امور کو فروغ دیا جائے۔ اس بابت اسپورٹس اسٹیڈیمس کی تعمیر اور ریاست کے مختلف مقامات پر کھیلوں کی سہولتوں کو عصری بنانے کی بابت ۸۰ کروڑ روپے کی رقم کی تجویز رکھی گئی ہے۔

حلقہ انتخاب ترقیاتی پروگرام :

۶۴۔ میں اس ایوان کے معزز اراکین کو یہ اطلاع دیتے ہوئے مسرت محسوس کرتا ہوں کہ حلقہ انتخاب ترقیاتی پروگرام کے تحت فی حلقہ انتخاب کی گنجائش کو ایک کروڑ روپے سے اضافہ کر کے ۱.۵۰ کروڑ روپے سالانہ کرنے کی تجویز ہے۔ حسبہٗ اس موازنہ میں زیادہ اختصاص کی تجویز کی گئی ہے۔

انتظامی اصلاحات :

۶۵۔ موجودہ انتظامی طریقہ کار و قواعد، حکومت کیلئے قدیم و از کار رفتہ ہو گئے ہیں اور وہ حکومت کی صاف و شفاف و عاجلانہ کارکردگی میں رکاوٹ کا باعث ہیں۔ حکومت نے انصرام کاروبار کے قواعد و طریقہ کار پر نظر ثانی کرنے کا فیصلہ کیا ہے تا کہ عوامی ضروریات کے مطابق نظم و نسق کو زیادہ جوابدہ بنایا جائے۔ ریاستی حکومت اس کے بجائے بہت جلد ایک جامع مالیاتی انتظامی نظام کو لائیگی اور جب یہ ایک مرتبہ کارکرد ہو جائے ریاست کے تمام مالیاتی انصرام کاروبار آن لائن کر دیئے جائینگے جس سے امتیازات و تاخیر کو دور کرتے ہوئے مالیاتی انتظامیہ کا مکمل صاف و شفاف نظام وجود میں آئے گا۔ جیسا کہ مقاصد کی کامیابی کے لئے جاریہ اسکیمات کو یقینی بنانے کی بابت جانچ ایک اہم طریقہ کار ہے حکومت نے تلنگانہ کی اختراع نو کے عمل کے حصہ کے طور پر نگرانی و جانچ کی بابت، ٹاسک فورس مقرر کی ہے۔ جیسا کہ ٹاسک فورس کی جانب سے سفارش کی گئی ہے

حکومت نے جانچ اتھاریٹی برائے ریاست تلنگانہ قائم کرنے کی تجویز رکھتی ہے اسکے لئے سال ۱۵-۲۰۱۴ کے تخمینی موازنہ میں ۲٫۰۰ کروڑ روپیے کی گنجائش تجویز کی گئی ہے۔

بہبودی ملازم :

٦٦۔ ہماری حکومت کی ذمہ داریوں میں سے ایک ذمہ داری ملازم دوست ہے اور حکومت پُر اُمید ہیکہ' ملازمین عوام کی خدمت کیلئے خود کو دوبارہ وقف کرتے ہوئے مثبت جواب دینگے یعنی صحیح معنی میں وہ عوامی خدمت گزار ہونگے۔حکومت نے اِن کے رول کو تسلیم کرتے ہوئے انہیں تلنگانہ اِنکریمنٹ کی منظوری دی ہے اور ملازمین کو یہ تیقن دیا ہیکہ مختصر وقفوں کیلئے بجز انتظامی مجبوری و مصلحت کے اُن کا کوئی تبادلہ نہیں کیا جائیگا ملازمین کے پے اسکیلس کو مرکزی حکومت کے ملازمین کے برابر کردینے کا مسئلہ بھی حکومت کے زیر غور ہے۔ حکومت نے دیپاولی تحفہ کے طور پر سرکاری ملازمین' اساتذہ اور وظیفہ خواروں کو ہیلتھ کارڈز جاری کرنے کا فیصلہ کیا جس کے ذریعہ انہیں اِس امر کا مجاز گردانا جائیگا کہ وہ کسی بھی سرکاری یا خانگی دواخانے میں بغیر کسی حد و بغیر کسی ادائگی کے طبّی علاج کرواسکیں گے۔ کنٹراکٹ ملازمین کو باقاعدہ بنانے کے مسئلہ کا بھی حکومت جائزہ لے رہی ہے۔

امکنہ :

٦٧۔ جیسا کہ معزز اراکین اس امر سے واقف ہیں' غریب طبقات کی بابت امکنہ غیر معمولی بے قاعدگیوں اور رشوت ستانی کے سبب متاثر رہی۔ نتیجتاً غریب طبقات امکنہ کے فوائد سے محروم رہے۔ حتیٰ کہ جو مکان تعمیر کیئے گئے' وہ صرف ایک بیڈروم کے حامل تھے' جو خلوت سے محروم تھے نیز غریب خاندانوں کے اراکین کیلئے تکلیف کا باعث تھے حکومت کا منصوبہ یہ ہیکہ ۵٫۳ لاکھ روپیہ فی یونٹ لاگت کی شرح پر دو بیڈروم ایک ہال باورچی خانہ حمام' و بیت الخلاء پر مشتمل مکانات تعمیر کیئے جائیں۔ تخمینی موازنہ ۱۵-۲۰۱۴ کے دوران' کمزور طبقات کی بابت امکنہ کیلئے ۱۰۰۰ کروڑ روپیہ کی رقم تجویز کی گئی ہے۔

٦٨۔ کئی غریب لوگ قرض دہندگان سے بھاری قرضہ جات کے حصول کے ذریعہ بہتر روزگار کی تلاش میں خلیجی ممالک کا رُخ کیئے اور روزگار دستیاب نہ ہونے کے سبب شرمندگی کے ساتھ لوٹے ایسے لوگ قابل رحم ہیں۔ ان کے غم میں شریک ہوتے ہوئے' حکومت انکی امداد کیلئے ایک پیاکیج پیش کرنے کا منصوبہ رکھتی

٦٩۔ ریاست کے کئی بے روزگار نوجوان معاشی کمی کی پابجائی کیلئے آٹو چلاتے ہیں انکی زندگیوں کو آسان تر بنانے کیلئے حکومت نے آٹوز پر ٹیکس برخواست کردیا ہے۔ حکومت نے آٹوز پر ٹیکس کے بقایا جات

رقمی ۲۶ء۶۷ کروڑ روپیے کو معاف کر دیا ہے۔ٹرانگٹرس کے استعمال کی حوصلہ افزائی نیز کسانوں کی جانب سے ٹرانگٹرس خریدنے کی بابت راحت پہنچانے کیلئے ٹرانگٹر اور ٹرانگٹر ٹریلرس کے ٹیکس رقمی ۸۷ء۵۶ کروڑ روپیے کو بھی برخواست کر دیا ہے۔

۷۰۔ اڈوکیٹس کا تعلق ریاست کے اہم اور باعزت پیشہ وارانہ گروپ سے ہے جو مناسب طور پر انصاف رسانی میں مددگار ہیں۔سوسائیٹی کو انکی گرانقدر خدمات کے اعتراف میں' انکی بہبودی کیلئے ۱۰۰ کروڑ روپیہ کی رقم مہیا کرنے کی تجویز ہے۔

۷۱۔ صحافی' عوام میں شعور بیدار کرنے میں اہم رول ادا کرتے ہیں۔ان کے رول کے اعتراف میں' حکومت انھیں ہیلتھ کارڈس فراہم کرنے کا اور حیدرآباد میں صحافی بھون کی تعمیر کے بشمول انکی بہبودی کیلئے ۱۰ کروڑ روپیہ مختص کرنے کا فیصلہ کیا ہے۔جیسا کہ معزز اراکین واقف ہیں ریاست کے پاورلوم کے بافندے قابل رحم حالت میں ہیں۔انکی عاجلانہ راحت کے لئے' حکومت کی جانب سے فی بافندہ خاندان کو ایک لاکھ روپیہ قرض معافی کی فراہمی کا فیصلہ کیا ہے۔حکومت کی جانب سے ریاست کے تمام اہل خاندانوں کو فوڈ سیکیوریٹی کارڈس کی فراہمی کا فیصلہ کیا گیا ہے۔

تخمینہ جات موازنہ بابت ۱۵-۲۰۱۴:

۷۲۔ مالیاتی سال ۱۵-۲۰۱۴ کے ۱۰ ماہ کی بابت' حکومت ۹۶ء۶۳۷,۰۰,۱ کروڑ روپیئے کے جملہ مصارف کی تجویز رکھتی ہے جس میں غیر منصوبہ جاتی مصارف کا تخمینہ ۴۹ء۹۸۹,۵۱ کروڑ روپیئے اور منصوبہ جاتی مصارف کا تخمینہ ۴۷ء۴۸۶۴۸ کروڑ روپیئے ہے۔فاضل آمدنی کا تخمینہ ۰۲ء۳۰۱ کروڑ روپیہ کیا گیا ہے۔فاضل تکملہ آمدنی' موازنہ میں مجوزہ اضافی وسائل کے جمع کرنے کے سبب سے ہے ۔ مالیاتی خسارہ کا تخمینہ ۷۲ء۳۹۸,۱۷ کروڑ روپیے کیا گیا ہے۔ جی ایس ڈی پی کے فیصد کے بطور' آمدنی کا تخمینہ اور مالیاتی خسارہ ۷ء۴ فیصد ہوگا۔یہ ریاستی حکومت پر ہنگامی صورتحال میں ہے جو کہ اعظم ترین زائید آمدنی کے مجموعی اہداف اور حکومت ہند سے موازنہ جاتی گرانٹس کی وصولی پر منحصر ہے۔

۷۳۔ عموماً موازنہ زیادہ تر اعداد کے بارے میں ہوتا ہے لیکن آنے والی یہ موازنہ موازنہ زیادہ تر عوام اور ان کی خوشحالی کے بارے میں ہے اس موازنہ کو وضع کرنے کا مقصد اپنے بچوں اور نسلوں کے شاندار مستقبل کی برقراری ہے۔نئی ریاست تلنگانہ نے عوام کا بھروسہ اور ان کے اپنے مستقبل نیز تلنگانہ کے ہر شہری

کے اعتماد کو استحکام بخشا ہے۔ ''بنگارو تلنگانہ'' کے حصول کا طویل سفر کا ابھی آغاز ہوا ہے نیز عوام کی سرگرم شراکت کے ساتھ اس وقت تک پیچھے مڑ کر نہیں دیکھا جائیگا تاوقتیکہ جلد سے جلد ہم اپنی منزل مقصود تک نہ پہونچ جائیں۔

جناب اسپیکر صاحب' اس کے ساتھ' میں ایوان کی منظوری کیلئے اس موازنہ کو پیش کرنے کی سعادت حاصل کرتا ہوں۔

''جئے تلنگانہ''

14వ పేజిలో 26వ పేరాలో 7వలైనులో

దీని ఏర్పాటు కోసం రైతుకు మూడు ఎకరాలలో 75 శాతం

15వ పేజిలో 27వ పేరా తరువాత

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డిః మూడు ఎకరాల భూమి ఏమైంది?

15వ పేజిలో 28వ పేరాలో 3వలైనులో

దీనిని Egg Basket of India అంటారు.

శ్రీ ఎర్రబెల్లి దయాకరరావుః ప్రక్కన క్వింటాలు రూ.1000లకు అమ్ముతున్నారు.

16వ పేజిలో 29వ పేరా తరువాత

(ట్రెజరీ బెంచెస్ నుండి చప్పట్లు)

16వ పేజిలో 31పేరా చదువుతున్న సమయంలో

(అప్పటికే నిలబడి ఉన్న కాంగ్రెస్ సభ్యులు దళిత వ్యతిరేక ప్రభుత్వం, దళితులను మోసం చేసిన ప్రభుత్వం అని నినాదాలు చేయసాగారు.)

17వ పేజిలో 31వ పేరా తరువాత

శ్రీ ఎ.రేవంత్ రెడ్డిః అన్నీ అబద్దాలు చెబుతున్నారు.

17వ పేజిలో 32వ పేరాలో 15వలైను తరువాత

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డిః వారికి కూడా ఒక మంత్రి పదవి ఇవ్వమనండి.

18వ పేజిలో 34వ పేరాలో 7వలైను తరువాత

(అప్పటికే నిలబడి ఉన్న కాంగ్రెస్ సభ్యులు బిసిలకు కూడా సబ్‌ప్లాన్ పెట్టాలని నినాదాలు చేశారు.)

19వ పేజిలో 36వ పేరా 2వలైను తరువాత

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డిః మహిళలకు ఒక్కరికైనా మంత్రి పదవి ఇవ్వండి.

21వ పేజిలో 39వ పేరాలో 3వలైనులో

మహిళలందరికీ దీపం పథకం క్రింద

22వ పేజిలో 40వ పేరాలో 1వలైనులో

వికలాంగులు తెలంగాణా రాష్ట్రం వస్తే మా బ్రతుకులు బాగుపడతాయని అనుకున్నారు. వారిని

22వ పేజిలో 41వ పేరాలో 1వలైనులో

విద్య పైన చేసే వ్యయాన్ని ఖర్చుగా చూడకూడదని మా ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతారు.

23వ పేజిలో 43వ పేరాలో 3వలైను తరువాత

(ఈ దశలో అప్పటికే నిలబడి ఉన్న కాంగ్రెసు సభ్యులు రాష్ట్రంలో ప్రజలంతా డెంగీ రోగంతో చనిపోతున్నారు.)

25వ పేజిలో 43వ పేరాలో 3వలైను తరువాత

(ఈ దశలో అప్పటికే నిలబడి ఉన్న కాంగ్రెసు సభ్యులు డాక్టర్లు రోడ్డు మీదకు వచ్చారు, ప్రజలు రోగాలతో చచ్చి పోతున్నారు.)

29వ పేజిలో 51వ పేరాలో 1వ లైను తరువాత

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డిః కొమురాల కాంట్రాక్ట్ ఎవరికి ఇచ్చారో చెప్పమనండి.

30వ పేజీలో 54వ పేరా 5వ లైను తరువాత

(ఈ దశలో ట్రెజరీ బెంచెస్ నుండి జై తెలంగాణా, జై తెలంగాణా అని నినాదాలు చేశారు.)

31వ పేజీలో 55వ పేరా 7వ లైను తరువాత

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డిః విద్యుత్ కోతను ఎత్తి వేయాలి.

32వ పేజీలో 56వ పేరా ప్రారంభంలో

చిన్నప్పుడు అశోకుడు చెట్లు నాటించాడని చదువుకున్నాము. ఈ రోజు తెలంగాణాలో

36వ పేజీ 65వ పేరా 8వ లైనులో

మా ప్రభుత్వ సంకల్పం .

37వ పేజీలో 67వ పేరా చదువుతున్న సమయంలో

(ఈ దశలో అప్పటికే తమ తమ స్థానాల్లో నిలబడి ఉన్న కాంగ్రెసు సభ్యులు రైతు వ్యతిరేక విధానాలకు వ్యతిరేకంగా, రాజకీయ వ్యభిచారానికి వ్యతిరేకంగా, రైతు ఆత్మహత్యలకు వ్యతిరేకంగా అని నినాదాలు చేస్తూ సభ నుండి నిష్క్రమించారు.)

37వ పేజీలో 68వ పేరా చదువుతున్న సమయంలో

(ఈ దశలో టిడిపి సభ్యులు, బిజెపి సభ్యులు సభ నుండి బయటకు వెళ్లారు.)

38వ పేజీలో 69వ పేరా 4వ లైనులో

మాఫీ చేసిన ఘనత మా ప్రభుత్వానికి దక్కింది.

40వ పేజీలో 73వ పేరా చదవడం పూర్తి అయిన తరువాత

(ఈ దశలో టిఆర్ఎస్ సభ్యులు జై తెలంగాణా, జై తెలంగాణా అని నినాదాలు చేశారు.)

MR. SPEAKER: The House is adjourned to meet again at 10.00 am on Friday, the 7th day of November, 2014.

(The House then adjourned at 12.05 pm to meet again at 10.00 am on Friday, the 7th day of November, 2014.)

* * *

1వ పేజీలో 1వ పేరా 4వ లైనులో

1వ పేజీలో 1వ పేరా 4వ లైనులో

మేము ఇదే సభలో అనేక అవమానాలు భరించాము. ఇదే సభలో పట్టుమని 10 సీట్లు కూడా గెలువలేదు " తలకాయ ఎక్కడ పెట్టుకుంటావు రాజేంద్ర " అని అనిపించుకున్న రాజేంద్రుడు ఈ రోజు

1వ పేజీలో 1వ పేరా చివరలో ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

4వ పేజిలోని మొదటి పేరా

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డి: 1200 మంది రైతులు చనిపోయారు. వారి గురించి చెప్పలేదు. షేమ్ షేమ్.

7వ పేజిలోని 15వ పేరాలోని 3వ లైను తరువాత

డా.బి.ఆర్. అంబేద్కర్‌గారు రాజ్యాంగంలో స్పష్టంగా చెప్పడం జరిగింది. ఆయన Development with equal distribution అని చెప్పి రాజ్యాంగంలో వ్రాసిన స్పూర్తికి అద్దం పట్టే విధంగా ఈ బడ్జెట్ పత్రాల్లోని ....

7వ పేజీలోని 16వ పేరా ప్రారంభానికి ముందు

శ్రీ ఎ. రేవంత్ రెడ్డి: ఎన్నికల వాగ్దానాలు ఎక్కడ?

7వ పేజీలోని 17 వ పేరా ప్రారంభానికి ముందు

గ్రామీణ ప్రాంతంలో చెరువులు కన్నతల్లిలాంటివి.

8వ పేజిలోని 17వ పేరా తరువాత 22వ లైను తరువాత

బచావత్ అవార్డులో ధృవీకరించడం, కేటాయించడం జరిగింది.

9వ పేజిలోని 18వ పేరా మూడవ లైను తరువాత

మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా పాలమూరు వలసలకు ప్రసిద్ధి చెందినది.

శ్రీ ఎ.రేవంత్ రెడ్డి: అల్లుడికి కట్నం .

(అప్పటికే తమ తమ సీట్లలో నిలబడి నిరసన తెలుపుతున్న కాంగ్రెస్ సభ్యులు రూపాయి ఇవ్వలేదు అని అన్నారు.)

9వ పేజిలోని 19వ పేరా ఏడవ లైనులో

ఈ రోజు మహిళలు బోర్ల దగ్గరకు వెళ్లి కడుపులో పేగులు బయటకు వచ్చే వరకు నీళ్లు తెచ్చుకునే దుస్థితి.

10వ పేజీలో 11వ లైనులో

తెలంగాణా ప్రాంతంలో ఇప్పటికే సిద్ధిపేట నియోజకవర్గంలో దేశంలో ఎక్కడా లేని విధంగా 20 సంవత్సరాల క్రితమే ప్రతి ఊరికీ, ప్రతి ఇంటికీ నీళ్లు ఇచ్చిన ఘనత గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారికే దక్కింది.

11వ పేజిలో 20 వ పేరా మొదట్లో

అధ్యక్షా, మా గౌరవ ముఖ్యమంత్రిగారు కొన్ని వందల సార్లు సభలలో చెప్పారు. ఇది సాంకేతిక యుగం కావచ్చు, కంప్యూటరీకరణ జరిగి ఉండవచ్చు. అదే స్పూర్తితో తెలంగాణా రాష్ట్రంలో

11వ పేజిలో 20 వ పేరా 15వ లైనులో

అధ్యక్షా, 1984 నుండి మొన్నటి వరకు 25 వేల మంది ఆత్మహత్యలు చేసుకున్నారు. అవి ఏ ప్రభుత్వ హయాంలో జరిగాయో ఆలోచించుకోండి.

11వ పేజిలో 20 వ పేరా 21వ లైనులో

ఈ దేశ చరిత్రలో ఇంత పెద్దయెత్తున రూ.17 వేల కోట్లు మాఫీ చేసిన ఘనత మా తెలంగాణా ప్రభుత్వానికే దక్కింది. ఆనాడు యుపిఎ ప్రభుత్వం కూడా రూ.3376 కోట్లు మాత్రమే మాఫీ చేస్తే మా ప్రభుత్వం రూ.17వేల కోట్లు మాఫీ చేసింది. అంతేకాదు ఒకే ఒక్క జీఓతో మొదటి విడతగా

(కొంత మంది కాంగ్రెస్ సభ్యులు " * అని అన్నారు.)

12వ పేజిలో 21 వ పేరా 3వ లైను

ఆ సమయంలో హరీష్‌రావు గారు, మేము కలిసి అనేక ముఖ్యమంత్రుల ఛాంబర్స్ ముందు రైతుల ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ గురించి దీక్షలు చేశాము. ఆనాడు సంస్కారం లేని ముఖ్యమంత్రి మమ్ములను తన్నుకుంటూ పోయే ప్రయత్నం చేశాడు తప్ప ఒక్క రూపాయి కూడా ఇచ్చిన చరిత్ర ఆనాటి ప్రభుత్వంలో లేదు. అది మీకు కూడా తెలుసు. అందుకే రైతుల తరఫున ఇన్‌పుట్ సబ్సిడీ ఇవ్వాలని గతంలో ఎన్నోసార్లు వేడుకున్నాము. ఆ ప్రభుత్వాలతో పోరాడాము. అయినా ఏ ప్రభుత్వం పట్టించుకోలేదు.

12వ పేజిలో 22 వ పేరా తరువాత

శ్రీ ఎర్రబెల్లి దయాకర్‌రావు: ప్రక్కనే ఉన్న మార్కెట్‌కు వెళ్లి రైతుల పరిస్థితి చూసి రండి.

13వ పేజిలో మొదటి పేరా మూడవ లైను తరువాత

శ్రీ ఎర్రబెల్లి దయాకర్ రావు: వెయ్యి కోట్లు తెస్తామని మాట ఇచ్చారు.

13వ పేజిలో 24 పేరాలో 8వ లైను తరువాత

వీటితోబాటు సమ శీతోష్ణమండలం కాబట్టి ఇవన్నీ

14వ పేజిలో మొదటి పేరా తరువాత

(ఈ దశలో ట్రెజరీ బెంచెస్‌వైపు నుండి చప్పట్లు)

---

*Expunged as ordered by the Chair

"Published under Rule 310 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Telangana Legislative Assembly and Printed at the Assembly Press, Public Gardens, Hyderabad."

“Published under Rule 310 of the Rules of Procedure and Conduct of Business in the Telangana Legislative Assembly and Printed at the Assembly Press, Public Gardens, Hyderabad.”